

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKOVNOG SUSTAVA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30. 6. 2018.

Sarajevo, rujan 2018.

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba

Pri korištenju podataka iz ove Informacije korisnici su obavezni navesti izvor.

Ova Informacija izrađena je na temelju podataka koje su subjekti bankovnog sustava Federacije Bosne i Hercegovine dostavili Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, tako da isti odgovaraju za izvještajne podatke korištene u ovoj Informaciji. S obzirom na informativnu namjenu ovoga dokumenta, svi zaključci koje korisnici ove Informacije izvedu na osnovi danih informacija i podataka, vlastiti su zaključci korisnika.

Za sve informacije kontaktirati:

AGENCIJU ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćenice i termini:

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CAMELS	Jedinstveni interni sustav za procjenu banaka koji uključuje osnovne komponente: kapital, kvalitetu aktive, upravljanje i rukovođenje, profitabilnost, likvidnost i osjetljivost na tržišne rizike
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEDB	Razvojna banka Vijeća Europe (Council of Europe Development Bank)
COREP	Common Reporting Framework - Jedinstveni okvir za regulatorno izvješćivanje na razini EU
CRK	Centralni registar kredita u BiH
DEG	Deutsche Investitions - und Entwicklungsgesellschaft (Njemačko društvo za investicije i razvoj)
EBA	European Banking Authority (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Europska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Europska centralna banka)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Europski fond za Jugoistočnu Europu)
EIB	European Investment Bank (Europska investicijska banka)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMF	Federalno ministarstvo financija/finansija
FOO	Financijsko obavještajni odjel Državne agencije za istrage i zaštitu
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene financijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange risk (Devizni rizik)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koficijent pokriva likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi financijskog izvješćavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
OKR	Opći kreditni rizik
PKG	Potencijalni kreditni gubici
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SPNiFTA	Sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruga banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruga društava za leasing BiH
UO	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama
ZoZKFU	Zakon o zaštiti korisnika financijskih usluga

SADRŽAJ:

<i>Skraćenice i termini:</i>	3
<i>Popis tablica:</i>	5
<i>Popis grafikona:</i>	8
UVOD	9
SAŽETAK	11
1. BANKARSKI SEKTOR	15
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	15
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	15
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel.....	15
1.1.3. Kadrovska struktura	17
1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	18
1.2.1. Bilanca stanja	19
1.2.2. Obveze	23
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala	26
1.2.4. Aktiva i kvaliteta aktive	29
1.2.5. Profitabilnost.....	35
1.2.6. Ponderirane NKS i EKS.....	39
1.2.7. Likvidnost	43
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	46
1.3. USKLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SA STANDARDIMA SPNiFTA	48
1.3.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa.....	48
1.3.2. USKLAĐENOST BANAKA SA STANDARDIMA SPNiFTA.....	49
1.4. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	51
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA	54
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	54
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	54
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža.....	54
2.1.1.2. Struktura vlasništva	54
2.1.1.3. Kadrovska struktura.....	54
2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	55
2.1.2.1. Bilanca stanja.....	55
2.1.2.2. Kapital i obveze.....	56
2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive.....	57
2.1.2.4. Profitabilnost	61
2.1.2.5. Ponderirane NKS i EKS	62
2.1.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA MIKROKREDITNOG SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA.....	63
2.1.4. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	64
2.2. LEASING SEKTOR.....	64
2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH	64
2.2.1.1. Broj leasing društava	64
2.2.1.2. Struktura vlasništva	65
2.2.1.3. Kadrovska struktura.....	65
2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	66
2.2.2.1. Bilanca stanja.....	66
2.2.2.2. Kapital i obveze.....	68
2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive.....	69
2.2.2.4. Profitabilnost	70
2.2.2.5. Ponderirana NKS i EKS	72
2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	74
2.2.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA LEASING SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA ..	75
2.2.4. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR	76
2.3. FAKTORING SEKTOR.....	77

2.3.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH	77
2.3.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH	78
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR.....	80
ZAKLJUČAK.....	82
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR.....	84
Prilog 1-Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30. 6. 2018.	84
Prilog 2-Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH.....	85
Prilog 3-Bilanca stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivna podbilanca)	86
Prilog 4-Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH-30. 6. 2018.....	87
Prilog 5-Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH.....	88
Prilog 6-Klasifikacija aktive bilance banaka u FBiH-30. 6. 2018.	89
Prilog 6a-Klasifikacija aktive izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH-30. 6. 2018.....	90
Prilog 7-Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po šemi FBA	91
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	92
Prilog 8-Osnovni podaci o MKO.....	92
Prilog 9-Bilanca stanja MKF	93
Prilog 10-Bilanca stanja MKD	94
Prilog 11-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 30. 6. 2018.	95
Prilog 12-Račun dobiti i gubitka MKF	96
Prilog 13-Račun dobiti i gubitka banaka MKD	97
PRILOZI ZA LEASING SEKTOR.....	98
Prilog 14-Osnovni podaci o leasing društvima.....	98
Prilog 15-Pregled vlasničke strukture leasing društava	99
Prilog 16-Konsolidovani bilans stanja leasing društava	100
Prilog 17-Rangiranje aktive leasing društava	101
Prilog 18-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja leasing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog leasinga	102
Prilog 19-Pregled rezervi za finansijski leasing	103
Prilog 20-Pregled rezervi za zajmove	104
Prilog 21- Račun dobiti i gubitka leasing društava.....	105
PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR.....	106
Prilog 22-Osnovni podaci o društvu za faktoring.....	106

Popis tablica:

Tablica 1:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	16
Tablica 2:	Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala.....	17
Tablica 3:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	17
Tablica 4:	Zaposleni u bankama FBiH.....	17
Tablica 5:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	17
Tablica 6:	Aktiva po zaposlenom.....	18
Tablica 7:	Aktiva po zaposlenom po grupama.....	18
Tablica 8:	Bilanca stanja.....	19
Tablica 9:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	19
Tablica 10:	Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja.....	21
Tablica 11:	Novčana sredstva banaka	22
Tablica 12:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	22
Tablica 13:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	23
Tablica 4:	Sektorska struktura depozita.....	24
Tablica 15:	Nova štednja stanovništva po razdobljima.....	25
Tablica 16:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima.....	25
Tablica 17:	Regulatorni kapital.....	26
Tablica 18:	Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	27
Tablica 19:	Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala.....	28
Tablica 20:	Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI.....	30
Tablica 21:	Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive.....	30
Tablica 22:	Sektorska struktura kredita.....	31
Tablica 23:	Klasifikacija aktive, OKR i PKG.....	32
Tablica 24:	Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama.....	33
Tablica 25:	Granska koncentracija kredita.....	34
Tablica 26:	Struktura i trend OKR i PKG.....	35
Tablica 27:	Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak.....	36
Tablica 28:	Struktura ukupnih prihoda.....	37
Tablica 29:	Struktura ukupnih rashoda.....	38
Tablica 30:	Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima.....	38
Tablica 31:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite.....	39
Tablica 32:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini.....	41
Tablica 33:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite.....	42
Tablica 34:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini.....	43
Tablica 35:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju.....	43
Tablica 36:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijecu.....	44
Tablica 37:	Koeficijenti likvidnosti.....	44
Tablica 38:	Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana.....	45
Tablica 39:	Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EUR i ukupno).....	47
Tablica 40:	Podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu.....	49
Tablica 41:	Broj i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija.....	49
Tablica 42:	Broj izviještenih transakcija, po broju i vrijednosti.....	50
Tablica 43:	Broj izviještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti.....	50
Tablica 44:	Pregled prijavljenih sumnjivih klijenata	51
Tablica 45:	Status danih naloga u kontrolama.....	51
Tablica 46:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih	54
Tablica 47:	Bilanca stanja mikrokreditnog sektora.....	55
Tablica 48:	Ročna struktura uzetih kredita.....	56
Tablica 49:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	57
Tablica 50:	Neto mikrokrediti	58
Tablica 51:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30. 6. 2018.....	58

Tablica 52:	Sektorska struktura mikrokredita	59
Tablica 53:	Ročna struktura mikrokredita	59
Tablica 54:	RKG sa stanjem na dan 30. 6. 2018.....	59
Tablica 55:	Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati.....	60
Tablica 56:	Račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora.....	61
Tablica 57:	Prosječne ponderirane NKS i EKS na mikrokredite za I. polugodište 2018. – po proizvodima.....	62
Tablica 58:	Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija	63
Tablica 59:	Pregled broja prijavljenih sumnjivih klijenata	63
Tablica 60:	Supervizorske ocjene.....	63
Tablica 61:	Broj zaposlenih u leasing sektoru.....	65
Tablica 62:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih	65
Tablica 63:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu - 30. 6. 2018.....	67
Tablica 64:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled.....	67
Tablica 65:	Struktura neto bilančnih pozicija aktive.....	68
Tablica 66:	Formirane rezerve leasing sektora za financijski leasing po kategorijama kašnjenja.....	69
Tablica 67:	Izuzeti predmeti sektora leasinga.....	70
Tablica 68:	Financijski rezultat: dobit/gubitak.....	71
Tablica 69:	Struktura ukupnih prihoda.....	71
Tablica 70:	Struktura ukupnih rashoda.....	72
Tablica 71:	Prosječna NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u I. polugodištu 2018. godine.....	73
Tablica 72:	Ponderirana prosječna NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga.....	74
Tablica 73:	Struktura iznosa financiranja leasing sektora.....	75
Tablica 74:	Struktura zaključenih ugovora.....	75
Tablica 75:	Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija.....	75
Tablica 76:	Status danih naloga u kontrolama.....	76
Tablica 77:	Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina.....	79
Tablica 78:	Stanje portfelja faktoring poslovanja na dan 30. 6. 2018.....	79

Popis grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama.....	16
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe.....	16
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivni, kreditima i depozitima.....	20
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	20
Grafikon 5:	Struktura aktive bilance banaka.....	21
Grafikon 6:	Struktura pasive bilance banaka.....	22
Grafikon 7:	Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	23
Grafikon 8:	Nova štednja stanovništva po razdobljima.....	25
Grafikon 9:	Struktura regulatornog kapitala	27
Grafikon 10:	Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	27
Grafikon 11:	Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala.....	29
Grafikon 12:	NPL-ovi.....	33
Grafikon 13:	Struktura i trend OKR i PKG.....	35
Grafikon 14:	Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite po ročnosti.....	40
Grafikon 15:	Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite gospodarstvu i stanovništvu.....	41
Grafikon 16:	Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite.....	42
Grafikon 17:	Ročna usklađenost financ. aktive i financ. obveza do 180 dana po razdobljima.....	46
Grafikon 18:	Struktura aktive i pasive MKO.....	56
Grafikon 19:	Struktura pasive.....	68

UVOD

FBA, osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija, izvršava nadležnosti sukladno propisanim odredbama ZoA, međunarodnim standardima i načelima supervizije i pravilima struke, a nadzor nad radom FBA obavlja Parlament FBiH, kojem je odgovorna za svoj rad.

UO obavlja opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno i racionalno obavljanje poslova iz djelokruga FBA.

U okviru redovitog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i javno objavljuje informacije o subjektima bankovnog sustava FBiH, koje odobrava UO FBA. Iste se objavljuju na kvartalnoj osnovi na web stranici FBA, čiji je jedan od sastavnih dijelova analiza stanja subjekata bankovnog sustava u FBiH.

Sukladno prethodno navedenom, Informacija o subjektima bankovnog sustava FBiH sa stanjem na dan 30. 6. 2018. sačinjena je korištenjem referentnih izvora, koje su činili obrađeni izvještajni podaci koje subjekti bankovnog sustava u FBiH dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su subjekti bankovnog sustava FBiH dostavili FBA.

Metodologija za prikupljanje i obradu prezentiranih podataka zasnovana je na formi izvješća koja su propisana podzakonskim aktima FBA, a koja su subjekti bankovnog sustava FBiH dužni dostavljati FBA.

Podaci izraženi u postotcima u Informaciji su iskazani s jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod subjekata bankovnog sustava FBiH.

S obzirom da je u okviru nove bankarske regulative stupio na snagu i novi okvir izvješćivanja za banke (COREP) i da je 2018. godina utvrđena kao razdoblje paralelnog izvješćivanja prema ranijem regulatornom okviru i COREP izvješćivanja, da su u prvom kvartalu 2018. godine banke u FBiH dostavile FBA prva COREP izvješća, te da je u drugom kvartalu 2018. godine nastavljeno s validacijom i analizom novih izvještajnih formi, prezentirani pokazatelji poslovanja banaka sa 30. 6. 2018. dani su na temelju analize izvješća koja su banke dostavile FBA po ranijem regulatornom okviru.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio obuhvaća detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu njegove strukture i financijskih pokazatelja poslovanja, te preporuka. Drugi dio odnosi se na detaljnu analizu sektora nedepozitnih financijskih institucija, u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni sektor, leasing sektor i faktoring sektor u FBiH, s pripadajućim preporukama. U dijelu Informacije koji se odnosi na nadzor poslovanja leasing društva u FBiH, koriste se termini leasing sustav i leasing sektor, pri čemu leasing sustav podrazumijeva zbirne podatke o leasing sektoru (podaci leasing društava u FBiH koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga izdanu od strane FBA) i podatke iskazane u izvješćima banaka u FBiH koje u svom portfelju imaju potraživanja po osnovi financijskog leasinga. U dijelu Informacije koja se odnosi na nadzor faktoring sektora, izneseni podaci odnose se na banke koje obavljaju poslove faktoringa i društvo za faktoring, čije su aktivnosti u prvom polugodištu 2018 bile usmjerene na stvaranje pretpostavki za početak rada.

Segment usklađenosti subjekata bankovnog sustava u FBiH s propisanim standardima SPNiFTA sastavni je dio ove Informacije, u pripadajućim dijelovima informacija o bankarskom sektoru i

sektoru nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH. Sastavni dio ove Informacije je i segment usklađenosti banaka u FBiH u obavljanju platnog prometa i mjenjačkih poslova.

U oblasti poslovanja i nadzora bankarskog sektora u FBiH u 2018. godini su, nakon razdoblja usklađivanja sa ZoB-om, stupili na snagu novi podzakonski akti usvojeni u 2017. godini, tako da su banke počele s primjenom novih regulatornih zahtjeva i izvješćivanjem FBA sukladno novom standardiziranom okviru izvješćivanja. Navedeno je bilo praćeno intenzivnim aktivnostima FBA u pogledu tumačenja o primjeni regulatornih zahtjeva propisanih podzakonskim aktima FBA (odluke, upute, smjernice). U vezi s ovim opsežnim i kompleksnim procesima nastavljene su aktivnosti FBA na jačanju institucionalnih kapaciteta, s ciljem pune implementacije novog regulatornog okvira, posebno u pogledu SREP-a, planiranja oporavka i restrukturiranja banaka, te uspostave okvira za nadzorno testiranje otpornosti na stres. Posebno važan segment odnosi se na nastavak regulatornih aktivnosti FBA vezanih za uspostavu okvira za primjenu MSFI 9 i praćenje njegove implementacije u bankama, što je povezano s regulatornim zahtjevima za klasifikaciju aktive banaka.

S obzirom da je stupanjem na snagu novih zakonskih propisa (ZoB i ZoA), FBA dobila nadležnosti kao organ za restrukturiranje banaka, realizirane su značajne i zahtjevne aktivnosti na uspostavi podzakonskog okvira za restrukturiranje banaka u FBiH, koje su u travnu 2018. godine rezultirale usvajanjem i objavljivanjem seta odluka sukladno odredbama zakonskih propisa, kao i stvaranju pretpostavki za osiguravanje samostalnosti, organizacijske razdvojenosti i odvojenog rukovođenja poslovima supervizije banaka i razvojne banke i poslova koji se odnose na restrukturiranje i sprječavanje sukoba interesa, sukladno odredbama ZoA. Sukladno propisanim podacima i informacijama koje su banke dužne dostavljati FBA u svrhu izrade i ažuriranja plana restrukturiranja, prva izvješća se dostavljaju prema stanjima na datum izvješćivanja 31. 12. 2017., a najkasnije do 30. 9. 2018.

Vežano za propisane obveze banaka u pogledu planova oporavka, prve planove oporavka banke su dužne dostaviti FBA najkasnije 30. 9. 2018., s pripadajućim priložima, čiju će procjenu FBA obavljati u skladu s propisanom procedurom, načinom i rokovima (šest mjeseci od dana dostavljanja plana oporavka).

U okviru propisanih nadležnosti za nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH, nastavljeno je s unapređenjem regulatornog okvira iz ovog segmenta. Vlada FBiH je u srpnju 2018. godine, utvrdila nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o leasingu, kojima je obuhvaćeno i utvrđivanje nadzora nad bankama u slučaju da pružaju usluge finansijskog leasinga. U praksi se ukazala potreba za izmjenom zakonske odredbe u postojećem ZoL-u koja regulira raskid ugovora i jasnijom definicijom koja omogućava korisnicima leasinga ispravno razumijevanje njihovih prava nakon raskida ugovora. Vlada FBiH je u svibnju 2018. godine utvrdila nacrt novog ZoMKO. U okviru propisanih nadležnosti, FBA je u prvom polugodištu 2018. godine izmijenila i dopunila podzakonske akte u segmentu nadzora poslovanja MKO i leasing društava u FBiH, a u tijeku je izrada izmjena pet postojećih podzakonskih akata - odluka FBA, sukladno važećem ZoMKO, u namjeri da se osigura usklađenost s odredbom članka 48. ZoA.

U prvom polugodištu 2018. godine FBA je u okviru zakonskih nadležnosti donijela i opći podzakonski akt – odluku, koja se primjenjuje na sve subjekte bankovnog sustava FBiH, a odnosi se na propisivanje uvjeta i načina postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva, kojom je zamijenjena ranije važeća odluka.

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 30. 6. 2018. poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 485 organizacijska dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.718 osoba.

Ukupna neto aktiva na razini bankarskog sektora sa 30. 6. 2018. iznosi 21 milijardu KM i za 0,8 milijardi KM ili 4% je veća u odnosu na 31. 12. 2017.

Kreditni, s udjelom od 65,6% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj prethodne godine u iznosu od 620 milijuna KM ili 5%. U okviru sektorskog kreditiranja, u prvom polugodištu 2018. godine prisutno je blago smanjenje udjela u kreditiranju privatnih poduzeća, dok je udjel u kreditiranju stanovništva ostao na istoj razini u odnosu na kraj 2017. godine. Povećanje udjela u odnosu na kraj 2017. godine prisutno je kod kreditiranja javnih poduzeća.

Kreditni odobreni privatnim poduzećima ostvarili su rast u iznosu od 217 milijuna KM ili stopu rasta od 3%, tako da su na dan 30. 6. 2018. dostigli iznos od 6,5 milijardi KM, te su imali udjel u ukupnim kreditima od 47,2%. Kreditni dani stanovništvu u istom razdoblju zabilježili su rast u iznosu od 295 milijuna KM ili stopu rasta od 5%, s istim udjelom u odnosu na kraj 2017. godine (48,2%) i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 6,7 milijardi KM.

Udjel NPL-ova je smanjen sa 9,7% na 9%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova u iznosu od 34 milijuna KM ili 3%. Udjel NPL-ova kod pravnih osoba u odnosu na ukupne kredite pravnim osobama iznosi 10,9%, a udjel NPL-ova kod stanovništva u odnosu na ukupne kredite plasirane stanovništvu iznosi 6,9%.

Novčana sredstva iznose 6,4 milijarde KM ili 30,5% ukupne aktive i veća su za 617 milijuna KM ili 11% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire su u drugoj polovici 2018. godine iznosila 1,2 milijarde KM, s udjelom u aktivi od 5,9%.

Depoziti su dostigli iznos od 16,6 milijardi KM, uz ostvareni rast u iznosu od 789 milijuna KM ili 5% i ostali su najznačajniji izvor financiranja, s udjelom od 78,9% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, povećani su za 251 milijun KM ili za 3%, i iznosili su 8,5 milijardi KM.

Kreditna sredstva iznose 845 milijuna KM s udjelom od 4% u ukupnoj pasivi i imaju blagi trend rasta od 1% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupni kapital na dan 30. 6. 2018. iznosi 2,9 milijardi KM, od čega dionički kapital iznosi 1,2 milijarde KM. Udjel ukupnog kapitala u izvorima na razini bankarskog sektora iznosi 13,7%. Regulatorni kapital iznosi 2,6 milijardi KM i povećan je za 47 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine, bez promjene u strukturi. Temeljni kapital povećan je za 37 milijuna KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 10 milijuna KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, na dan 30. 6. 2018. iznosila je 15,1%, i u odnosu na kraj prethodne godine ima blagi pad od 0,4 postotna boda, a što je rezultat rasta rizične aktive i prve primjene

MSFI 9. Stopa adekvatnosti kapitala je viša za 25,8% u odnosu na zakonski propisani minimum i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora.

Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 30. 6. 2018. iznosi 9,2% (propisani minimum 6%) i ima blagi trend smanjenja u odnosu na kraj prethodne godine (9,6%).

Likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom, s obzirom na udjel likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i ročnu usklađenost financijske aktive i financijskih obveza.

Na razini bankarskog sektora sa 30. 6. 2018., iskazan je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 174,8 milijuna KM, što je za 23,1 milijun KM ili 15,2% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH na dan 30. 6. 2018. poslovalo je 12 MKO, od toga 11 MKF i jedno MKD. U mikrokreditnom sektoru bila je zaposlena 1.501 osoba.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora iznosi 563,3 milijuna KM, od čega se na MKF odnosi 433,9 milijuna KM ili 77%, a na MKD 129,4 milijuna KM ili 23%. U odnosu na stanje na dan 31. 12. 2017., ukupna aktiva je veća za 36,4 milijuna KM ili 7%.

Ukupni mikrokrediti iznose 435,5 milijuna KM, što čini 77% ukupne aktive MKO i veći su za 6% u odnosu na kraj prethodne godine.

Obveze po uzetim kreditima iznose 272,7 milijuna KM, s udjelom od 48% u ukupnoj pasivi i veće su za 26,7 milijuna KM ili 11% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017.

Ukupni kapital iznosi 265,7 milijuna KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 10,6 milijuna KM ili 4% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 229,6 milijuna KM ili 86,4%, a kapital MKD 36,1 milijun KM ili 13,6%.

Na razini mikrokreditnog sektora iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 11,5 milijuna KM, što je za 1,8 milijuna KM ili 18% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,2 milijuna KM, dok je MKD iskazalo neto dobit u iznosu od 2,3 milijuna KM.

Na temelju pokazatelja poslovanja mikrokreditnog sektora, zasnovanih na analizi dostavljenih izvješća MKO sa 30. 6. 2018., može se zaključiti da poslovanje MKO u FBiH bilježi poboljšanje u odnosu na kraj prethodne godine, izraženo kroz iskazani rast aktive, povećanje mikrokreditnog portfelja (bruto i neto mikrokredita), uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete mikrokredita (RKG), rast kapitala, ali i rast broja zaposlenika u mikrokreditnom sektoru u FBiH.

Osnovni pokazatelji poslovanja leasing sektora u FBiH

U FBiH na dan 30. 6. 2018. dozvolu za obavljanje leasing poslova ima sedam leasing društava, koja su djelatnost leasinga obavljala u sjedištu društva, kao i u tri podružnice registrirane u RS-u (sektor leasinga). Od ukupnog broja registriranih leasing društava na izvještajni datum, tri leasing društva su tržišno aktivna, tri leasing društva obavljaju ograničene poslovne aktivnosti (naplata potraživanja bez novih financiranja), dok jedno leasing društvo kojem je FBA u drugom kvartalu

2018. godine izdala dozvolu za rad još uvijek nije tržišno aktivno. U leasing sektoru u FBiH zaposleno je ukupno 105 osoba.

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na dan 30. 6. 2018. iznosila je 274,4 milijuna KM i povećana je za 14,2 milijuna KM ili 5,5% u odnosu na 31. 12. 2017. Iskazan je i porast potraživanja po financijskom leasingu u iznosu od 19 milijuna KM ili 10,8% u istom razdoblju.

Ukupni kapital leasing sektora u FBiH na dan 30. 6. 2018. je iznosio 40,1 milijun KM i smanjen je za 675 tisuća KM ili 1,7% u odnosu na 31. 12. 2017. Sva leasing društva u FBiH koja su obavljala djelatnost leasinga u prvoj polovici 2018. godine su iskazala ukupan kapital iznad minimalnog iznosa propisanog zakonskim odredbama.

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini sustava leasinga u FBiH u razdoblju od 1.1.do 30.6.2018. iznosila je 89,3 milijuna KM i veća je za 10,9 milijuna KM ili 13,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Broj novozaključenih ugovora u istom razdoblju na razini sustava leasinga je iznosio 2.247, što je za 350 ugovora ili 18,5% više u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Podaci o povećanju vrijednosti i broju novozaključenih ugovora u prvoj polovici 2018. godini u odnosu na prvu polovicu 2017. godine su rezultat aktivnosti leasing društava u FBiH na razvoju i unapređenju leasing proizvoda sukladno potrebama tržišta. Promatrano prema vrsti korisnika leasinga, u strukturi novozaključenih leasing ugovora dominiraju ugovori zaključeni s pravnim osobama (94,3% od ukupnog volumena novozaključenih ugovora u razdoblju od 1.1.do 30.6.2018.), dok se u strukturi financiranja prema predmetu leasinga 50,2% odnosi na financiranje putničkih vozila.

Na razini leasing sektora u FBiH u razdoblju od 1.1. do 30.6.2018. iskazana je dobit u iznosu od 4,2 milijuna KM.

Leasing sustav u FBiH u prvoj polovici 2018. godine bilježi povećanje opsega poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora) u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, što ukazuje da je leasing sustav u FBiH stabilan.

Evidentirani rezultati leasing sustava u FBiH ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sustava potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Osnovni pokazatelji faktoring sektora u FBiH

U prvoj polovici 2018. godine poslove faktoringa u FBiH su obavljale četiri banke, dok prvo registrirano društvo za faktoring u FBiH, koje posjeduje dozvolu FBA, nije imalo zaključenih ugovora o faktoringu, a fokus njegovih aktivnosti je bio usmjeren na stvaranje pretpostavki za početak rada, uslijed čega je ostvarilo gubitak u poslovanju u iznosu od 0,2 milijuna KM, a osnovni kapital društva je na dan 30. 6. 2018. iznosio 0,8 milijuna KM.

Ukupan faktoring portfelj sa 30. 6. 2018. evidentiran u bankama u FBiH, prema nominalnoj vrijednosti otkupljenih novčanih tražbina, iznosi 57,1 milijuna KM i značajno je smanjen u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, kada je iznosio 204 milijuna KM. Do smanjenja ostvarenog volumena otkupljenih tražbina došlo je na strani inozemnog faktoringa, budući da u 2018. godini banka koja je imala zaključene ugovore u inozemnom faktoringu u prvom polugodištu 2017. godine, u istom razdoblju 2018. godine nije zaključivala takve ugovore, a na strani domaćeg faktoringa ostvaren je ukupno veći volumen za 78,5% ili u apsolutnom iznosu za 25,1 milijun KM. Ukupan faktoring portfelj ima neznatan udjel u bilančnoj sumi bankarskog sektora u FBiH.

Ostvareni ukupni prihodi po osnovi usluga faktoringa u prvom polugodištu 2018. godine iznose 0,7 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, kada su iznosili 1,1 milijun KM, smanjeni su za 36,4%, uz promjene u strukturi ostvarenih prihoda prema vrsti faktoringa i domicilnosti, ali i vrsti prihoda.

Usklađenost subjekata bankovnog sustava FBiH sa standardima SPNiFTA

Na temelju izvršenih kontrola postupanja banaka po nalogima FBA u segmentu SPNiFTA, može se zaključiti da je u bankarskom sektoru u FBiH kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom zadovoljavajuća, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. FBA prati usklađenost s propisanim standardima SPNiFTA-a i poduzima mjere u skladu s propisanim nadležnostima.

U kontrolama usklađenosti poslovanja MKO sa standardima SPNiFTA utvrđene su određene neusklađenosti, za koje su dani nalozi za njihovo otklanjanje, pri čemu je zaključak da je kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom zadovoljavajuća, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost, odnosno da je mikrokreditni sektor u FBiH većim dijelom usklađen sa standardima SPNiFTA.

Kontrolama usklađenosti sa standardima SPNiFTA u leasing sektoru u FBiH konstatirano je da broj i vrijednost izvještenih transakcija ima trend rasta, što upućuje da su leasing društva u FBiH unaprijedila izvještajnu funkciju, te da posvećuju veću pažnju praćenju transakcija i aktivnosti klijenata. U izvještajnom razdoblju leasing društva u FBiH nisu imala prijavu sumnjivih klijenata. U kontrolama izvršenja naloga utvrđeno je da su leasing društva u FBiH postupala po danim nalogima FBA, odnosno da su poduzimala mjere i aktivnosti na izvršenju istih. Na temelju statusa danih naloga utvrđenog u kontrolama izvršenja naloga, te na osnovi izvješća koja su leasing društva dostavila FBA, može se zaključiti da kvaliteta upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti ima trend rasta, te da je leasing sektor u FBiH poboljšao usklađenost poslovanja sa standardima SPNiFTA.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH na dan 30. 6. 2018. bankarsku dozvolu imalo je 15 komercijalnih banaka. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

U prilogu 1. daje se prikaz osnovnih podataka o bankama u FBiH.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacijskih dijelova tako što su vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz FBiH bilo je ukupno šest (pet na teritoriju FBiH, a jedna u RS-u), osnovan je jedan novi organizacijski dio, dva organizacijska dijela su ukinuta, a kod tri su bile promjene. Također, promjene kod organizacijskih dijelova banaka iz RS-a u FBiH su bile dvije (osnovan je jedan novi organizacijski dio, a kod jednog organizacijskog dijela je bila promjena).

S navedenim promjenama, banke iz FBiH su (na području cijele BiH) sa 30. 6. 2018. imale ukupno 549 organizacijskih dijelova (ovaj broj ne uključuje šest organizacijskih dijelova Razvojne banke), što je za 0,01% manje nego sa 31. 12. 2017. Na području FBiH se nalazi 485 organizacijskih dijelova.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz RS-a u FBiH (23) je neznatno veći u odnosu na 31. 3. 2018.

Sa 30. 6. 2018. sedam banaka iz FBiH imale su 53 organizacijska dijela u RS-u, a devet banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Tri banke iz RS-a imale su 23 organizacijska dijela u FBiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 30. 6. 2018. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je svih 15 banaka.

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 30. 6. 2018., na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

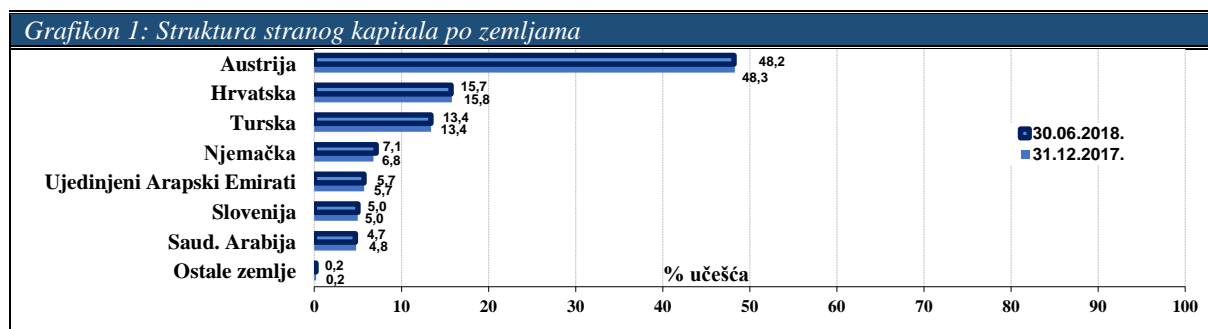
- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

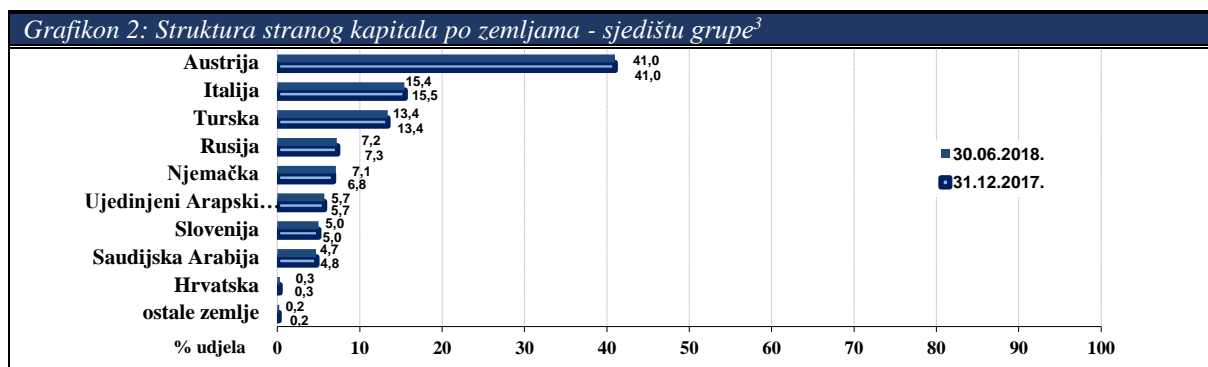
² Državno vlasništvo se odnosi na državni kapital FBiH

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH. Prema ovom kriteriju stanje je, također, nepromijenjeno, s obzirom da udjel bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 41%, slijede banke iz Italije s udjelom od 15,4%, udjel kapitala iz Turske iznosi 13,4%, Rusije 7,2% i Njemačke 7,1%. Ostale zemlje su imale pojedinačan udjel manji od 7%.

Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

Struktura vlasništva može se promatrati i prema vrijednosti ukupnog kapitala, koja se daje u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

Banke	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
Državne banke	52.499	53.507	53.748	102	100
Privatne banke	2.655.621	2.811.542	2.830.134	106	101
Ukupno	2.708.120	2.865.049	2.883.882	106	101

U drugom polugodištu 2018. godine na razini bankarskog sektora ukupan kapital ostao je na razini od 2,9 milijardi KM. Povećanje od 18,8 milijuna KM je neto efekt povećanja po osnovi tekućeg finansijskog rezultata u iznosu od 175 milijuna KM i izvršene dokapitalizacije kod jedne banke u iznosu od 4 milijuna KM, te smanjenja po osnovi iskazivanja efekata prve primjene MSFI 9 - Finansijski instrumenti⁴ u iznosu od 97 milijuna KM i prijenosa na obveze za isplatu dividendi iz dobiti za 2017. godinu u iznosu od 57 milijuna KM kod jedne banke, kao i iznos od 6 milijuna KM po osnovi smanjenja vrijednosti vrijednosnih papira koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

⁴ MSFI 9 je od 1. 1. 2018. zamijenio do tada primjenjivani MRS 39

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što se daje u sljedećoj tablici i grafikonu:

-u 000 KM-

Dionički kapital	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	31.647	2,6	31.619	2,6	31.619	2,6	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	137.557	11,3	142.109	11,6	139.528	11,3	103	98
Strani kapital (nerezidenti)	1.046.673	86,1	1.052.061	85,8	1.058.552	86,1	101	101
Ukupno	1.215.877	100,0	1.225.789	100,0	1.229.699	100,0	101	100

Na kraju prvog polugodišta 2018. godine u odnosu na kraj 2017. godine, došlo je do povećanja dioničkog kapitala po osnovi dokapitalizacije jedne banke u iznosu od 4 milijuna KM.

Na dan 30. 6. 2018. tržišni udjel banaka s većinskim stranim kapitalom iznosio je 90,7%, s većinskim privatnim kapitalom 6,2%, a s većinskim državnim kapitalom 3,1% (jedna banka).

U sljedećoj tablici daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskim kapitalom):

-u %-

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			30.6.2018.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	1,9	2,8	1	1,9	3,2	1	1,9	3,1
Banke s većinskim privatnim kapitalom rezidenata	4	6,6	6,4	4	6,4	6,3	4	5,8	6,2
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	91,5	90,8	10	91,7	90,5	10	92,3	90,7
Ukupno	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0

1.1.3. Kadrovska struktura

Na razini bankarskog sektora na dan 30. 6. 2018. broj zaposlenih bio je 6.718, s udjelom od 2,9% u bankama s većinskim državnim kapitalom i 97,1% u bankama s većinskim privatnim kapitalom.

U prilogu 2. prezentirani su podaci o zaposlenim u bankama u FBiH, u tablici 4. daje se pregled zaposlenih i u tablici 5. kvalifikacijska struktura zaposlenih na razini bankarskog sektora:

Banke	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	192	2,9%	192	2,9%	197	2,9%	100	103
Privatne banke	6.423	97,1%	6.463	97,1%	6.521	97,1%	101	101
Ukupno	6.615	100%	6.655	100%	6.718	100%	101	101
Broj banaka	15		15		15			

Stupanj stručne spreme	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.821	57,8%	3.970	59,6%	4.050	60,3%	104	102
Viša stručna sprema	555	8,4%	525	7,9%	519	7,7%	95	99
Srednja stručna sprema	2.226	33,6%	2.149	32,3%	2.139	31,9%	97	100
Ostali	13	0,2%	11	0,2%	10	0,1%	85	91
Ukupno	6.615	100,0%	6.655	100,0%	6.718	100,0%	101	101

Zabilježene su neznatne promjene u broju zaposlenih i kvalifikacijskoj strukturi, u kojoj najveći udjel od 60,3% imaju zaposleni s visokom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećim tablicama daje se pregled aktive po zaposlenom prema grupama banaka, po kriteriju vlasništva i veličini aktive:

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			30.6.2018.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	192	520.387	2.710	192	654.373	3.408	197	659.619	3.348
Privatne	6.423	17.861.647	2.781	6.463	19.555.478	3.026	6.521	20.390.499	3.125
Ukupno	6.615	18.382.034	2.779*	6.655	20.209.851	3.037*	6.718	21.050.118	3.133*

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	0		0		0	
1.000 do 2.000	5		2		2	
2.000 do 3.000	7		7		8	
Preko 3.000	2		6		5	
Ukupno	15		15		15	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,3 milijuna KM do 4,5 milijuna KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od prosjeka za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sektoru prelazi iznos od 3,1 milijun KM.

1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka zasnovanu na tri izvora - informacije o:

- 1) bilanci stanja za sve banke, koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a izvor su izvješća propisana od strane FBA,
- 3) rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koje banke dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovi dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, s ciljem što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, izvješća o reviziji financijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sektora u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi „ukupne“ bilance stanja, raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. S ciljem prezentiranja realnih pokazatelja poslovanja

banaka u FBiH u nastavku će analiza bankarskog sektora uključivati pokazatelje iz aktivne podbilance banke s većinskim državnim kapitalom⁵.

1.2.1. Bilanca stanja

Na kraju prve polovice 2018. godine ukupna aktiva bankarskog sektora iznosila je 21 milijardu KM, s određenim promjenama u bilančnim kategorijama, aktive i pasive.

U prilogu 3. daje se prikaz bilance stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca), a u prilogu 4. pregled aktive, kredita, depozita i financijskog rezultata banaka u FBiH na dan 30. 6. 2018.

U sljedećoj tablici daje se pregled bilance stanja bankarskog sektora:

-000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja								
O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A k t i v a (imovina):								
Novčana sredstva	5.204.564	28,3	5.794.664	28,7	6.411.978	30,5	111	111
Vrijednosni papiri	1.226.163	6,7	1.228.432	6,1	1.246.413	5,9	100	101
Plasmani drugim bankama	96.569	0,5	350.980	1,7	56.573	0,3	363	16
Kreditni	12.270.228	66,8	13.178.860	65,2	13.798.478	65,6	107	105
Ispravka vrijed.	1.193.721	6,5	1.166.804	5,8	1.219.691	5,8	98	105
Kreditni-neto (kreditni minus isp. vrijed.)	11.076.507	60,3	12.012.056	59,4	12.578.787	59,8	108	105
Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	530.977	2,9	529.941	2,6	518.252	2,4	100	98
Ostala aktiva	247.254	1,3	293.778	1,5	238.115	1,1	119	81
Ukupna aktiva	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	21.050.118	100,0	110	104
P a s i v a:								
Obveze								
Depoziti	14.176.274	77,1	15.814.723	78,3	16.603.774	78,9	112	105
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	848.001	4,6	835.667	4,1	845.086	4,0	99	101
Ostale obveze	649.639	3,5	694.412	3,4	717.376	3,4	107	103
Kapital								
Kapital	2.708.120	14,8	2.865.049	14,2	2.883.882	13,7	106	101
Ukupno pasiva (obveze i kapital)	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	21.050.118	100,0	110	104

U sljedećoj tablici daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

-000 KM-

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks				
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)			
Državne	1	520.387	2,8%	1	654.373	3,2%	1	659.619	3,1%	126	101
Privatne	14	17.861.647	97,2%	14	19.555.478	96,8%	14	20.390.499	96,9%	110	104
Ukupno	15	18.382.034	100%	15	20.209.851	100%	15	21.050.118	100%	110	104

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivni, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶.

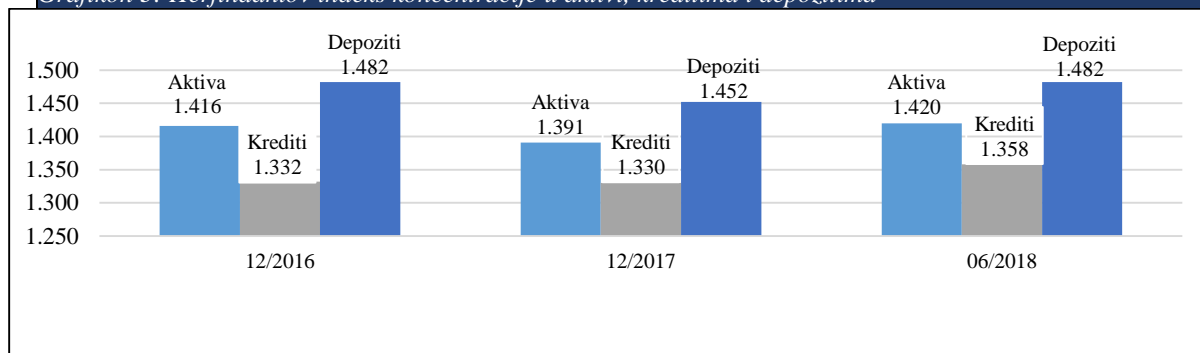
Pregled istog po razdobljima, daje se u sljedećem grafikonu:

⁵ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnoj" bilanci iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Na dan 30. 6. 2018. kod jedne banke s većinski državnim kapitalom, ove stavke su iznosile 704 milijuna KM

⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela

konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000

Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivima, kreditima i depozitima

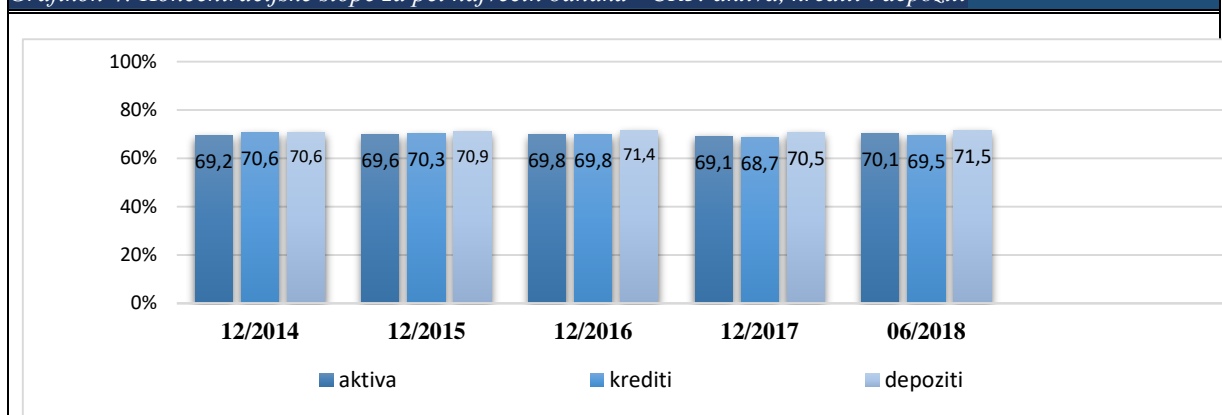

U prvih šest mjeseci 2018. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivima, kreditima i depozitima) je neznatno povećan, tako da je na dan 30. 6. 2018. za aktivu iznosio 1.420 (+29), za kredite 1.358 (+28) i za depozite 1.482 (+30) jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih institucija u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivima, kreditima i depozitima. CR5 je u promatranom razdoblju 2018. godine, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, blago povećan, te je na dan 30. 6. 2018. iznosio za tržišni udjel 70,1%, kredite 69,5% i depozite 71,5%. Dvije najveće banke u sektoru su činile 47% tržišta (aktiva 47%, kredite 44,2% i depoziti 48,5%).

Pregled koncentracijske stope za pet najvećih banaka daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 4: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama banaka, formiranih prema veličini aktive⁹. Sa 30. 6. 2018. u odnosu na kraj 2017. godine, došlo je do promjene u strukturi, odnosno udjelu grupa banaka u odnosu na ukupnu aktivu bankarskog sustava.

U sektoru se izdvajaju tri banke s udjelom od 56,6% (I. grupa banaka, s aktivom preko 2 milijarde KM čine najveća banka u sektoru 5,6 milijardi KM, jedna banka sa 4,2 milijarde KM i jedna banka s neznatnim iznosom preko 2 milijarde KM). Slijedi udjel od 18,6% grupe u kojoj su tri banke (II. grupa banaka, s aktivom između 1 i 2 milijarde KM). Povećan je udjel III. grupe banaka (+ 4,3 postotna boda) zbog prelaska jedne banke iz IV. grupe u ovu grupu banaka. III. grupu banaka čine četiri banke s ukupnim udjelom od 16,5%. Udjel IV. grupe (pet banaka, s aktivom između 100 i

⁷Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

⁹Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

500 milijuna KM) od 8,3% je povećano (+0,3 postotna boda), zbog prelaska jedne banke iz V. grupe (aktiva do 100 milijuna KM). Sa 30. 6. 2018. nijedna banka nema aktivnu manju od 100 milijuna KM.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz razdoblja:

-000 KM-

Tablica 10: Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz razdoblja

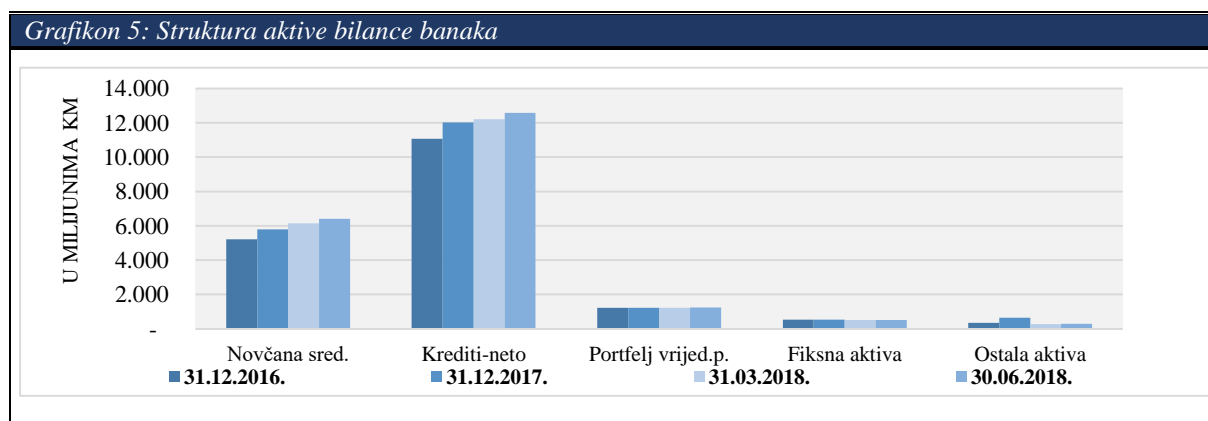
Iznos aktive	31.12.2016.			31.12.2017.			30.6.2018.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I. preko 2.000	8.681.651	47,2	2	9.404.805	46,5	2	11.904.438	56,6	3
II. 1000 do 2000	4.142.732	22,5	3	6.626.507	32,8	5	3.910.212	18,6	3
III. 500 do 1000	4.015.627	21,9	5	2.465.564	12,2	3	3.477.766	16,5	4
IV. 100 do 500	1.449.350	7,9	4	1.613.136	8,0	4	1.757.702	8,3	5
V. ispod 100	92.674	0,5	1	99.839	0,5	1	-	-	0
Ukupno	18.382.034	100,0	15	20.209.851	100,0	15	21.050.118	100,0	15

U prvom polugodištu 2018. godine ukupna aktiva povećana je za 840 milijuna KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine i iznosi 21 milijardu KM. U okviru bilance stanja banaka, došlo je do povećanja novčanih sredstava, kredita i depozita, kao i neznatnog povećanja obveza po uzetim kreditima i ukupnog kapitala, dok je kod plasmana drugim bankama prisutan i dalje trend smanjenja.

U okviru aktive bilance banaka najveći udjel imaju neto krediti banaka (59,8%), novčana sredstva (30,5%), vrijednosni papiri (5,9%), fiksna aktiva (2,4%) i ostala aktiva (plasmani drugim bankama i ostala aktiva) koja sudjeluje sa 1,4%.

Ukupni bruto krediti iznose 13,8 milijardi KM i isti su veći za 5% u odnosu na kraj 2017. godine. Pozitivan trend rasta od 11% prisutan je i kod novčanih sredstava.

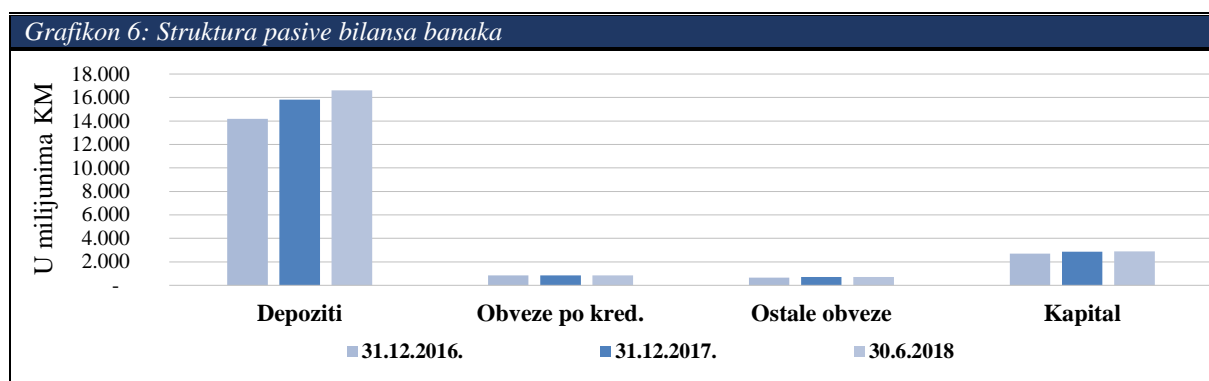
U sljedećem grafikonu dana je struktura najznačajnijih bilančnih pozicija aktive banaka:

U okviru pasive bilance banaka najveći udjel imaju depoziti (78,9%), ukupan kapital (13,7%), obveze po uzetim kreditima (4%), dok ostale obveze sudjeluju sa 3,4%.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su i dalje dominantan izvor financiranja banaka u FBiH. Isti na dan 30. 6. 2018. iznose 16,6 milijardi KM i bilježe rast od 5% u odnosu na kraj 2017. godine. Prisutan je rast i ostalih obveza od 3%, koje na dan 30. 6. 2018. iznose 717 milijuna KM. Kod ukupnog kapitala od 2,9 milijardi KM i obveza po uzetim kreditima od 845 milijuna KM evidentan je neznatan rast od 1% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećem grafikonu dana je struktura najznačajnijih bilančnih pozicija pasive banaka:

Novčana sredstva na razini bankarskog sektora iznose 6,4 milijarde KM i ista bilježe rast od 0,6 milijardi KM u odnosu na kraj prethodne godine.

Pregled novčanih sredstava na razini bankarskog sektora daje se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka

Novčana sredstva	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	754.059	14,5	800.215	13,8	857.206	13,4	106	107
RR kod CBBiH	3.295.391	63,3	3.823.980	66,0	3.654.170	57,0	116	96
Računi kod depoz.inst.u BiH	9.101	0,2	41.411	0,7	36.135	0,5	455	87
Računi kod depoz.inst.u inoz.	1.145.886	22,0	1.127.877	19,5	1.864.352	29,1	98	165
Novč. sred. u procesu naplate	127	0,0	1.181	0,0	115	0,0	930	10
Ukupno	5.204.564	100,0	5.794.664	100,0	6.411.978	100,0	111	111

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CBBiH u drugom kvartalu 2018. godine smanjena su za 170 milijuna KM ili 4% i na dan 30. 6. 2018. iznosila su 3,7 milijardi KM ili 57% ukupnih novčanih sredstava.

Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu povećana su 736 milijuna KM ili 65% i iznosila su 1,9 milijardi KM ili 29,1% ukupnih novčanih sredstava. Banke su u trezoru i blagajnama na dan 30. 6. 2018. imale gotovog novca u iznosu od 857 milijuna KM, što je 13,4% ukupnih novčanih sredstava.

Navedene promjene utjecale su na promjenu valutne strukture novčanih sredstava, s obzirom da je udjel domaće valute u promatranom razdoblju smanjen sa 76,6% na 67%, uz istovremeno povećanje udjela sredstava u stranoj valuti sa 23,4 na 33%.

Portfelj vrijednosnih papira na dan 30. 6. 2018. iznosio je 1,25 milijardi KM, što je za 1% više u odnosu na 2017. godine, uz udjel u aktivi od 5,9%.

- 000 KM -

Tablica 12: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta

ULAGANJA U VP	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	1.637	0,1	1.773	0,1	5.401	0,4	108	305
Dužnički vrijednosni papiri:	1.224.526	99,9	1.226.659	99,9	1.241.012	99,6	100	101
- VP svih razina vlasti u BiH	824.300	67,2	751.163	61,2	742.979	59,6	91	99
- Državni VP (druge zemlje)	278.386	22,7	400.855	32,6	414.952	33,3	144	104
- Korporativne obveznice ¹⁰	121.840	10,0	74.641	6,1	83.081	6,7	61	111
U K U P N O	1.226.163	100,0	1.228.432	100,0	1.246.413	100,0	100	101

¹⁰ Najveći dio, od gotovo 97%, odnosi se na obveznice banaka iz EU

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitirala FBiH¹¹ ukupne vrijednosti 524 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta RS-a u iznosu od 211 milijuna KM. U prvoj polovici 2018. godine primjetno je smanjenje ulaganja u dužničke vrijednosne papire emitenta FBiH i porast ulaganja u obveznice emitenta RS-a.

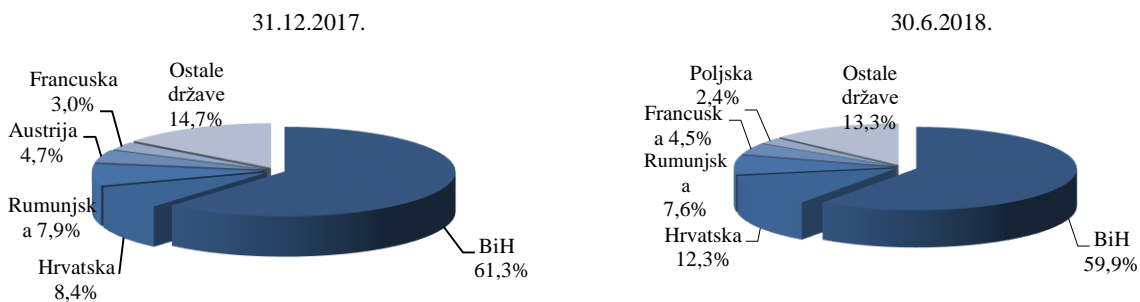
- 000 KM -

Tablica 13: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

ULAGANJA U VP	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta Federacija BiH:	676.832	82,1	587.687	78,9	523.892	71,3	87	89
- Trezorski zapisi	118.031	14,3	99.949	13,4	79.984	10,9	85	80
- Obveznice	558.801	67,8	487.738	65,5	443.908	60,4	87	91
Dužnički vrijednosni papiri emitenta Republika Srpska:	147.124	17,9	157.353	21,1	210.937	28,7	107	134
- Trezorski zapisi	56.758	6,9	65.848	8,8	34.113	4,6	116	52
- Obveznice	90.366	11,0	91.505	12,3	176.824	24,1	101	193
U K U P N O	823.956	100,0	745.040	100,0	734.829	100,0	90	99

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveći udjel od 59,9% je prema emitentima iz BiH, zatim slijede: Hrvatska s udjelom od 12,3%, Rumunjska 7,6%, Francuska 4,5%, Poljska 2,4%, itd.

Grafikon 7: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

1.2.2. Obveze

Na kraju drugog kvartala 2018. godine udjel depozita, kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, povećan je na 78,9% (+0,6 postotnih bodova), dok je udjel kreditnih obveza, drugog po visini izvora, iznosilo 4% (-0,1 postotnih bodova).

Depoziti su, u promatranom razdoblju 2018. godine, imali trend rasta od 789 milijuna KM ili 5% i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 16,6 milijardi KM.

Drugi izvor, po ukupnom iznosu, su kreditna sredstva, ali sa značajno manjim iznosom od 845 milijuna KM i udjelom od 4% koja bilježe blagi trend rasta od 1% u odnosu na kraj 2017. godine. Ova kreditna sredstva se odnose najvećim dijelom na zaduživanje kod stranih financijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, došlo je do promjene u strateškom planiranju financijskog potencijala banaka, odnosno strukture izvora i preorijentacije na domaće depozitne izvore, što je posebno karakteristično kod banaka članica stranih bankarskih grupa, uz istovremeno razduživanje prema inokreditorima kroz otplatu dospjelih obveza, što je rezultiralo smanjenjem istih (na kraju 2008. godine iznosili su 2,2 milijarde KM). Ako se kreditnim obvezama dodaju i

¹¹ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

subordinirani krediti u iznosu od 137 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 4,7%.

Banke su na dan 30. 6. 2018. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima, na koje se odnosi gotovo 90% ukupnih kreditnih obaveza: EIB, TC Ziraat Bankasi a.s. (Turska), Procredit Holding AG, EFSE, EBRD i Procredit Bank AG Frankfurt. Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja, 5,8% odnosi se na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i Brčko Distriktu.

U sljedećoj tablici i grafikonu dan je prikaz sektorske strukture depozita:

-u 000 KM-

Tablica 14: Sektorska struktura depozita¹²

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.200.513	8,5	1.482.708	9,4	1.584.550	9,5	124	107
Javna poduzeća	1.036.461	7,3	1.310.610	8,3	1.471.458	8,9	126	112
Privatna poduzeća i druš.	2.191.328	15,5	2.612.441	16,5	2.592.458	15,6	119	99
Bankarske institucije	647.901	4,6	847.965	5,4	1.101.455	6,6	131	130
Nebankarske financ.instit.	603.757	4,2	655.360	4,1	683.894	4,1	109	104
Stanovništvo	8.154.484	57,5	8.500.668	53,8	8.743.037	52,7	104	103
Ostalo	341.830	2,4	404.971	2,5	426.922	2,6	118	105
Ukupno	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	16.603.774	100,0	112	105

U prvom polugodištu 2018. godine zabilježene su promjene u sektorskoj strukturi depozita, kao rezultat rasta depozita bankarskih institucija, javnih poduzeća, vladinih institucija i stanovništva, te neznatnog pada depozita privatnih poduzeća i društava.

Depoziti stanovništva, kao najznačajniji depozitni izvor, s udjelom od 52,7% u prvih šest mjeseci 2018. godine ostvarili su rast od 242 milijun KM ili 3% i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 8,7 milijardi KM.

Drugi izvor u strukturi depozita po visini i udjelu, ali znatno manji od sektora stanovništva, su depoziti privatnih poduzeća, koji su smanjeni za 20 milijuna KM ili 1% i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 2,6 milijardi KM, što je udjel od 15,6%.

Depoziti vladinih institucija imaju udjel od 9,5% i zabilježili su rast od 102 milijuna KM ili 7% i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 1,6 milijardi KM, dok depoziti javnih poduzeća s udjelom od 8,9%, također, bilježe rast od 161 milijun KM ili 12% i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 1,5 milijardi KM.

Depoziti bankarskih institucija s udjelom od 6,6% (1,1 milijarda KM) bilježe rast u iznosu od 253 milijuna KM ili 30%, dok depoziti nebankarskih financijskih institucija s udjelom od 4,1% (0,7 milijardi KM) bilježe rast od 28 milijuna KM ili 4%. Financijska podrška bankarske grupe prisutna je u devet banaka u FBiH, tako da cca 86% od ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi se na financijsku podršku bankarskih grupa kod devet banaka.

Ostali sektori, s niskim udjelom u ukupnim depozitima, imali su neznatne promjene.

Valutna struktura depozita na dan 30. 6. 2018. neznatno je promijenjena. Depoziti u KM su povećani za 413 milijuna KM ili 4,5%, dok su u stranim valutama depoziti ostvarili rast od 376 milijuna KM ili 5,6%. U odnosu na kraj 2017. godine promijenjena je valutna struktura depozita za 0,3 postotna boda, odnosno smanjen je udjel depozita u domaćoj valuti na 57,2%, a povećan udjel depozita u stranoj valuti na 42,8%.

¹²Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, na kraju drugog kvartala 2018. godine također je neznatno promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 15,2 milijardi KM imala su udjel 91,4% (-1,5 postotna boda), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,4 milijarde KM, što je 8,6% ukupnih depozita. Promjene u strukturi su rezultat rasta depozita rezidenata (3,4% ili 495 milijuna KM) i rasta depozita nerezidenata (412 milijuna KM ili 26%).

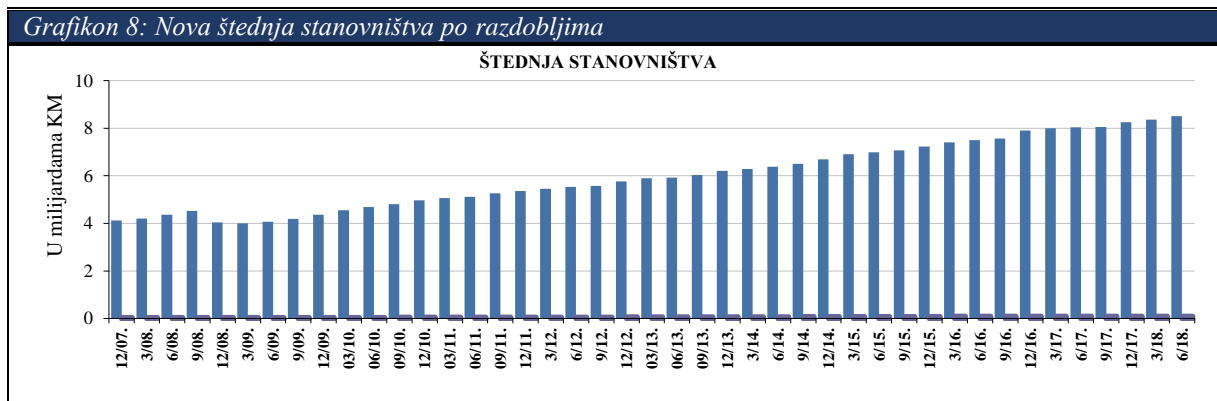
Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvom polugodištu 2018. godini, s obzirom da je rast iznosio 251 milijun KM ili 3% i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 8,5 milijardi KM.

Trend nove štednje stanovništva može se sagledati u sljedećoj tablici i grafikonu:

-u 000 KM-

Tablica 15: Nova štednja stanovništva po razdobljima

Banke	I z n o s			Indeks	
	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	86.481	83.530	86.286	97	103
Privatne	7.806.725	8.166.750	8.415.448	105	103
Ukupno	7.893.206	8.250.280	8.501.734	105	103

U dvije najveće banke koncentrirano je 55% štednje, dok pet banaka ima pojedinačni udjel manji od 2%, što iznosi 6% ukupne štednje u sektoru.

Od ukupnog iznosa štednje, 46% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 54% u stranoj valuti.

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2017. godine blago je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 7% ili 295 milijuna KM, što je rezultiralo rastom njihovog udjela na 55,9% (+1,8 postotnih bodova), što se može sagledati u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

Banke	I z n o s				Indeks			
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.	3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	4.071.231	51,6%	4.460.734	54,1%	4.755.620	55,9%	110	107
Dugoročni štedni depoziti	3.821.975	48,4%	3.789.546	45,9%	3.746.114	44,1%	99	99
Ukupno	7.893.206	100,0%	8.250.280	100,0%	8.501.734	100,0%	105	103

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u FBiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sektora, za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA s novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke.

Tijekom 2018. godine na snazi je paralelni način izvješćivanja do potpune prilagodbe banaka, te je daljnja analiza urađena po ranijem regulatornom načinu izvješćivanja.

Regulatorni kapital banaka u FBiH na dan 30. 6. 2018. iznosio je 2,6 milijarde KM.

U narednoj tablici daje se struktura regulatornog kapitala:

-u 000 KM-

Tablica 17: Regulatorni kapital

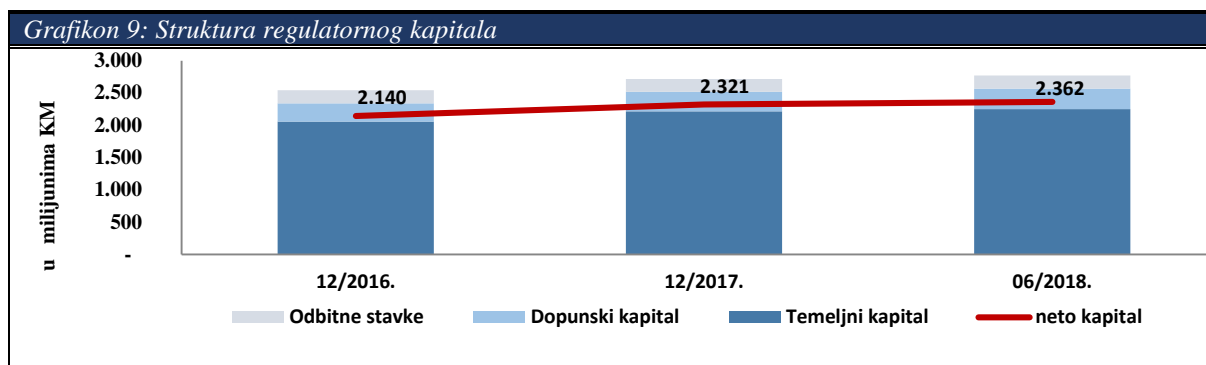
Opis 1	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)			
1.a. Temeljni kapital prije umanjnja	2.167.814	2.321.458	2.389.431	107	103			
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.215.668	1.225.580	1.229.491	101	100			
1.2. Iznos emisioh ažia	138.786	137.290	137.290	99	100			
1.3. Rezerve i zadržana dobit	813.360	958.588	1.022.650	118	107			
1.b. Odbitne stavke	112.297	108.151	139.310	96	129			
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	16.690	47.879	85.168	287	178			
1.2. Gubitak iz tekuće godine	42.314	7.288	0	17	-			
1.3. Trezorske dionice	3.034	81	229	3	283			
1.4. Iznos nematerijalne imovine	47.315	49.963	49.630	106	99			
1.5. Odložena porezna sredstva	1.881	1.494	1.716	79	115			
1.6. Negativne revalorizacijske rezerve	1.063	1.446	2.567	136	178			
1. Temeljni kapital (1a-1b)	2.055.517	88%	2.213.307	88%	2.250.121	88%	108	102
2. Dopunski kapital	284.917	12%	306.237	12%	316.373	12%	107	103
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	209		209		209		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	170.420		186.830		195.562		110	105
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	9.741		13.037		14.330		134	110
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	0		0		0		-	-
2.5. Iznos subordiniranih dugova	103.122		104.733		104.844		102	100
2.6. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.425		1.428		1.428		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.340.434	100%	2.519.544	100%	2.566.494	100%	108	102
4. Odbitne stavke od kapitala	200.035		198.380		203.721		99	103
4.1. Ulozi banke u kap.dr. pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	0		0		0		-	-
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	200.035		198.380		203.721		99	103
4.3. Ostale odbitne stavke	0		0		0		-	-
5. Neto kapital (3- 4)	2.140.399		2.321.164		2.362.773		108	102

U prvom polugodištu 2018. godine regulatorni kapital bankarskog sektora povećan je za 47 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine, bez promjene u strukturi (temeljni 88% i dopunski kapital 12%). Temeljni kapital je povećan za 37 milijuna KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 10 milijuna KM ili 3%.

Na promjene regulatornog kapitala najveći utjecaj je imao efekt prve primjene MSFI 9 u iznosu od 97 milijuna KM, raspodjele dobiti iz 2017. godine (u temeljni kapital 140 milijuna KM), kao i izvršena dokapitalizacija kod jedne banke u iznosu od 4 milijuna KM.

Nedostajuće RKG po regulatornom zahtjevu, kao odbitna stavka od kapitala na dan 30. 6. 2018. iznosile su 204 milijuna KM, što je povećanje od 5 milijuna KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala:

Neto kapital je povećan za 42 milijuna KM ili 2% i na dan 30. 6. 2018. iznosio je 2,4 milijarde KM u odnosu na kraj 2017. godine.

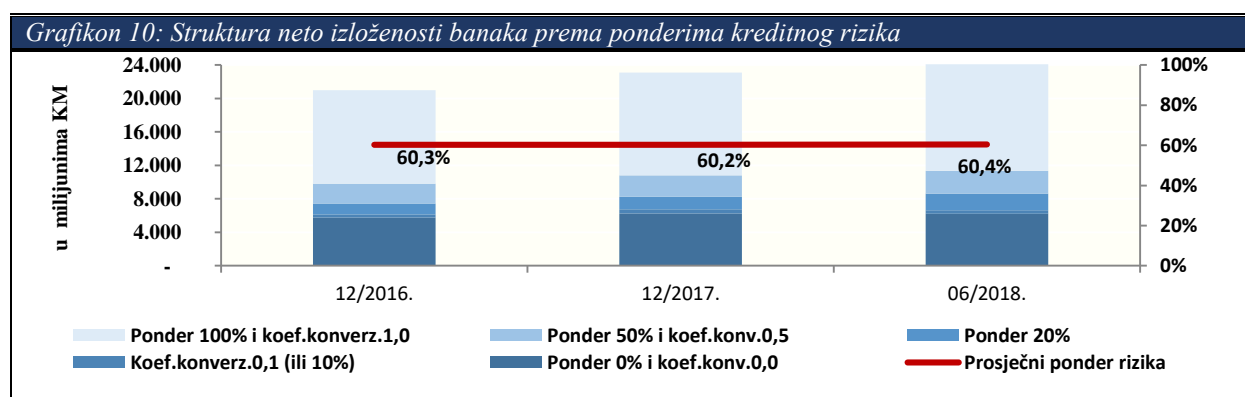
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sektora, zavisi, s jedne strane, od razine neto kapitala, a s druge strane, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilance i izvanbilance i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici i grafikonu daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno prema koeficijentima konverzije za izvanbilančne stavke:

-u 000 KM-

Tablica 18: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O p i s	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.	Indeks
1	2	3	4	5 (3/2)
Ukupna izloženost (1+2):	20.994.773	23.095.817	24.101.083	110
1 Aktiva bilance stanja	17.863.737	19.692.604	20.539.953	110
2. Izvanbilančne pozicije	3.131.036	3.403.213	3.561.130	109
Raspored po ponderima rizika i koeficijentima konverzije				
Ponder 0%	5.695.758	6.203.689	6.148.796	109
Ponder 20%	1.309.962	1.515.686	1.968.856	116
Ponder 50%	75.541	93.891	69.160	124
Ponder 100%	10.782.476	11.879.338	12.353.141	110
Koef.konverzije 0,0	43.699	57.604	55.105	132
Koef.konverzije 0,1	396.664	481.880	443.016	121
Koef.konverzije 0,5	2.291.106	2.473.318	2.671.791	108
Koef.konverzije 1,0	399.567	390.411	391.218	98
Rizik aktive bilance i izvanbilance	12.667.026	13.904.675	14.552.912	110
Prosječni ponder rizika	60,3%	60,2%	60,4%	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom polugodištu 2018. godine povećana je za 4%. Rizik aktive bilance i izvanbilance (nakon primjene pondera) na dan 30. 6. 2018. iznosio je 14,6 milijardi KM, sa stopom rasta od 5%, na šta je najviše utjecao rast stavki koje se ponderiraju sa 100%. Kao rezultat navedenog, prosječni ponder rizika je neznatno povećan, sa 60,2% na 60,4%.

Ponderirani operativni rizik (POR) je povećan (5%) i na dan 30. 6. 2018. iznosio je 1,1 milijardu KM. Sve to je rezultiralo povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive u iznosu od 15,6 milijardu KM ili povećanjem za 5%.

Na dan 30. 6. 2018. udjel rizika aktive bilance i izvanbilance (izloženost kreditnom riziku) iznosio je 93%, a po osnovi operativnog rizika 7%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹³ banaka je koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive.

Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora na dan 30. 6. 2018. iznosio 15,1%, što je za 0,4 postotna boda niže nego na kraju 2017. godine, a što je rezultat rasta rizične aktive i prve primjene MSFI 9.

U prilogu 5. daje se Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH.

Odnos temeljnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive na dan 30. 6. 2018. na razini bankarskog sektora iznosi 14,4%. Obveza banaka je da dio temeljnog kapitala koji je iznad 9% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose se na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive.

Banke su dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%. Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 30. 6. 2018. iznosila je 9,2% (na kraju 2017. godine 9,6%).

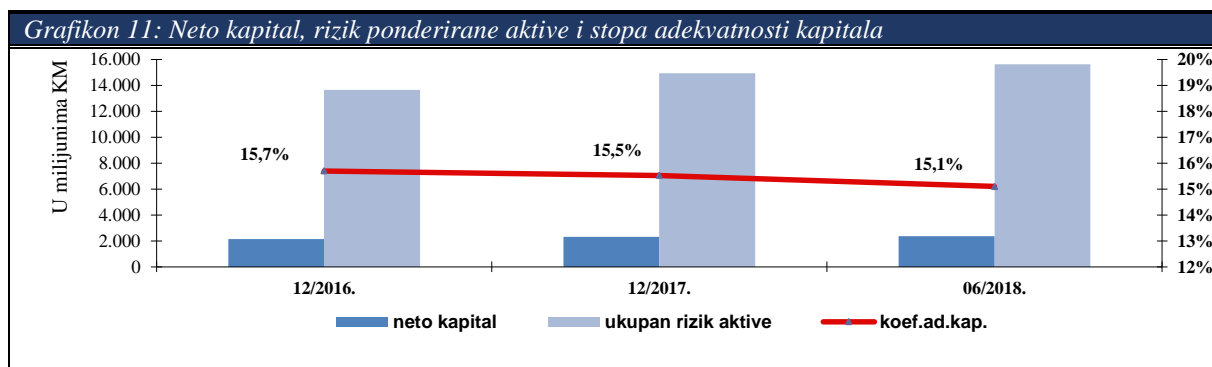
Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sektora. Banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu. Nekoliko banaka je u prethodnom razdoblju poboljšalo razinu kapitaliziranosti po osnovi dokapitalizacije.

U sljedećoj tablici i grafikonu daje se pregled neto kapitala, rizika ponderirane aktive i stope adekvatnosti kapitala na razini bankarskog sektora:

-000 KM-

Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Neto kapital	2.140.399	2.321.164	2.362.773	108	102
2. Rizik aktive bilance i izvanbilanca	12.667.026	13.904.675	14.552.912	110	105
3. POR (ponderirani operativni rizik)	1.001.018	1.042.691	1.092.596	104	105
4. Ukupan rizik aktive (2+3)	13.668.044	14.947.366	15.645.508	109	105
5. Stopa neto kapitala (adekvatnosti kapitala) (1/ 4)	15,7%	15,5%	15,1%	99	97

¹³Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora na dan 30. 6. 2018. od 15,1% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora.

Prema analitičkim podacima sa 30. 6. 2018., deset banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu, kod tri banke je viša, a kod dvije banke je ostala na istoj razini u odnosu na kraj 2017. godine. U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- šest banaka imaju stopu manju od 14,5%,
- sedam banaka ima stopu između 14,6% i 16,4% i
- dvije banke imaju stopu 31,1% i 40,6%.

FBA je, obavljajući nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, s ciljem jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sektora u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao dominantnom riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Prioritetan zadatak ostaje održavanje jake i adekvatne kapitalne osnove bankarskog sektora u skladu s profilom rizičnosti poslovanja banaka, s fokusom na velike banke u sektoru, kao i banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom.

1.2.4. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku, ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne obračunavati RKG u skladu s kriterijima iz navedene Odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka (obračunate u skladu s primjenjivim MRS i MSFI), uzimajući u obračun i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Od 1. siječnja 2018. banke su u obvezi primjenjivati novi standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

U sljedećoj tablici daje se pregled aktive, RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI:

-u 000 KM-

Tablica 20: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI

O p i s	31.12.2016.			31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)	7	8	9
1. Rizična aktiva ¹⁴	15.678.467	17.224.329	17.607.355	110	102				
2. Obračunate regulatorne RKG	1.533.712	1.492.475	1.488.064	97	100				
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.294.471	1.262.277	1.340.130	97	106				
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	405.019	402.640	405.235	99	101				
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100				
6. Nedostajući iznos regulatornih rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	200.035	198.771	203.721	99	102				
7. Nerizične stavke	7.175.607	7.699.195	8.395.374	107	109				
8. Ukupna aktiva (1+7)	22.854.074	24.923.524	26.002.729	109	104				

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁵ banaka u FBiH na dan 30. 6. 2018. iznosila je 26 milijardi KM i veća je za 1,1 milijardu KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična aktiva iznosi 17,6 milijardi KM i veća je za 383 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine. Nerizične stavke iznose 8,4 milijardi KM ili 32% ukupne aktive s izvanbilancom i veće su za 696 milijuna KM ili 9% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su zadržane na približno istoj razini i iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za izvanbilančne stavke iznose 1,3 milijarde KM i veće su za 78 milijuna KM ili 6% u odnosu na kraj prethodne godine.

Potrebne regulatorne rezerve¹⁶ iznose 405 milijuna KM i veće su za 2,6 milijuna KM ili 1%. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti u iznosu od 316 milijuna KM su na istoj razini kao i na kraju 2017. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁷ na dan 30. 6. 2018. iznose 204 milijuna KM, što je povećanje u iznosu od 5 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećoj tablici daje se pregled ukupne aktive, bruto bilančne aktive, rizičnih i nerizičnih stavki aktive na razini bankarskog sektora:

-u 000 KM-

Tablica 21: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt.%	Iznos	Strukt.%	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kredit	10.850.532	84,2	11.910.826	83,6	12.416.025 ¹⁸	86	110	104
Kamate	69.237	0,5	66.894	0,5	89.586	0,6	97	134
Dospjela potraživanja	1.164.973	9,0	1.036.949	7,3	1.028.330	7,1	89	99
Potraživanja po plać. garancijama	26.537	0,2	31.080	0,2	30.128	0,2	117	97
Ostali plasmani	138.995	1,1	400.584	2,8	209.342	1,4	288	52
Ostala aktiva	638.228	5,0	814.496	5,6	675.238	4,7	124	83
1.Rizična bilančna aktiva	12.888.502	100,0	14.260.829	100,0	14.448.649	100,0	111	101
2. Nerizična bilančna aktiva	6.745.740		7.172.606		7.903.958		106	110
3.Bruto bilančna aktiva (1+2)	19.634.242		21.433.435		22.352.607		109	104
4.Rizična izvanbilanca	2.789.965		2.963.500		3.158.706		106	107
5.Nerizična izvanbilanca	429.867		526.589		491.416		122	93
6.Ukupne izvanbilančne stavke (4+5)	3.219.832		3.490.089		3.650.122		108	105
7.Rizična aktiva s izvanbilancom (1+4)	15.678.467		17.224.329		17.607.355		110	102
8. Nerizične stavke (2+5)	7.175.607		7.699.195		8.395.374		107	109
9. Aktiva s izvanbilancom (3+6)	22.854.074		24.923.524		26.002.729		109	104

¹⁴ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 252 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom

¹⁵ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj: 85/11-pročišćeni tekst 33/12-ispravka, 15/13)

¹⁶ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti)

¹⁷ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG

¹⁸ Isključen iznos kredita od 192 milijuna KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu)

Bruto bilančna aktiva⁶ iznosi 22,4 milijardi KM i veća je za 919 milijuna KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična bilančna aktiva iznosi 14,4 milijarde KM, što je 65% bruto bilančne aktive, s ostvarenim povećanjem od 188 milijuna KM ili 1%. Nerizična bilančna aktiva iznosi 7,9 milijardi KM i veća je za 731 milijun KM ili 10%.

Izvanbilančne rizične stavke iznose 3,2 milijarde KM i veće su za 195 milijuna KM ili 7% u odnosu na kraj 2017. godine, a nerizične stavke iznose 491 milijun KM, s ostvarenim smanjenjem od 35 milijuna KM ili 7%.

U prvom polugodištu 2018. godine ostvaren je rast kredita od 620 milijuna KM ili 5% u odnosu na 31. 12. 2017. Na dan 30. 6. 2018. krediti su iznosili 13,8 milijardi KM. Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 22: Sektorska struktura kredita

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	265.892	2,2	245.102	1,9	222.626	1,7	92	91
Javna poduzeća	226.891	1,8	210.461	1,6	319.927	2,3	93	152
Privatna poduzeća i društ.	5.756.280	46,9	6.295.558	47,8	6.512.881	47,2	109	103
Bankarske institucije	58	0,0	12	0,0	1.029	0,0	21	8575
Nebankarske finansijske instit.	40.365	0,3	58.992	0,4	75.421	0,5	146	128
Građani	5.972.074	48,7	6.358.707	48,2	6.653.597	48,2	106	105
Ostalo	8.668	0,1	10.028	0,1	12.997	0,1	116	130
Ukupno	12.270.228	100,0	13.178.860	100,0	13.798.478	100,0	107	105

Rast kredita privatnim poduzećima iznosio je 217 milijuna KM ili 3% (u 2017. godini ostvaren rast od 539 milijuna KM ili 9%), dok je udjel istih blago smanjen sa 47,8% na 47,2%, tako da su na dan 30. 6. 2018. krediti ovog sektora dostigli iznos od 6,5 milijardi KM. Rast kredita sektoru stanovništva iznosio je 295 milijuna KM ili 5% (u 2017. godini ostvaren rast od 387 milijuna KM ili 6%), dok je udjel ostao na istoj razini u odnosu na kraj 2017. godine (48,2%) i na dan 30. 6. 2018. iznosili su 6,7 milijardi KM.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem na dan 30. 6. 2018., struktura kredita stanovništvu po namjeni je skoro ista kao na kraju 2017. godine: udjel kredita za financiranje potrošnih dobara iznosi 81,4%, udjel stambenih kredita iznosi 17%, a s preostalih 1,6% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda. Tri najveće banke u sektoru plasirale su, kao i na kraju 2017. godine, stanovništvu 61%, a privatnim poduzećima 46% ukupnih kredita danih ovim sektorima.

U valutnoj strukturi kredita najveći udjel od 53,5% ili 7,4 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,3 milijarde KM ili 99%, CHF: 59,2 milijuna KM ili 1%), krediti u domaćoj valuti 45,9% ili 6,3 milijarde KM, a najmanji udjel od samo 0,6% ili 76 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 75 milijuna KM ili 98%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF od 59,2 milijuna KM ima udjel od 0,4% u ukupnom kreditnom portfelju sektora i cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sektoru.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, OKR i PKG po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici:

Tablica 23: Klasifikacija aktive, OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	31.12.2016.			31.12.2017.			30.6.2018.			Indeks	
	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasificirana aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasificirana aktiva	Udjel %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	13.166.182	84,0	263.324	14.834.609	86,1	296.693	15.267.998	86,7	305.360	113	103
B	982.398	6,3	77.167	1.032.373	6,0	82.700	1.002.264	5,7	85.645	105	97
C	224.335	1,4	58.086	166.456	1,0	45.486	167.980	1,0	47.944	74	101
D	423.766	2,7	253.348	301.598	1,7	178.304	295.739	1,7	175.752	71	98
E	881.786	5,6	881.787	889.293	5,2	889.292	873.374	4,9	873.363	101	98
Rizična ak. (A-E)	15.678.467	100,0	1.533.712	17.224.329	100,0	1.492.475	17.607.355	100,0	1.488.064	110	102
Klasificirana (B-E)	2.512.285	16,0	1.270.389	2.389.720	13,9	1.195.782	2.339.357	13,3	1.182.704	95	98
Nekvalitetna (C-E)	1.529.887	9,8	1.193.221	1.357.347	7,9	1.113.082	1.337.093	7,6	1.097.059	89	99
Nerizična akt. ¹⁹	7.175.607			7.699.195			8.395.374			107	109
Ukupno (rizična i nerizična)	22.854.074			24.923.524			26.002.729			109	104

Ocjena kvalitete aktive je ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje PKG. Prvi i upozoravajući indikator da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. Na dan 30. 6. 2018. dospjela potraživanja iznose 1,1 milijardu KM i manja su za 1% ili 10 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine, a udjel je smanjen sa 8,1% na 7,7%.

Analizom kvalitete rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da u prvom polugodištu 2018. godine ključni pokazatelji kvalitete aktive imaju trend poboljšanja, najvećim dijelom zbog utjecaja kreditnog rasta.

U prilogu 6. i 6a. daje se klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki.

Klasificirana aktiva na dan 30. 6. 2018. iznosila je 2,3 milijarde KM, a nekvalitetna 1,3 milijarde KM. Klasificirana aktiva (kategorije od B do E) je smanjena za 50 milijuna KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine (u 2017. godini smanjenje od 123 milijuna KM ili 5%). Kategorija B je smanjena za 30 milijuna KM ili 3%. Nekvalitetna aktiva (kategorije od C do E) je smanjena za 20 milijuna KM ili 1% (u 2017. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 173 milijuna KM ili 11%), najvećim dijelom po osnovi trajnog otpisa aktive u iznosu od 43 milijuna KM.

Udjel klasificirane aktive u rizičnoj aktivni iznosi 13,3%, što je smanjenje za 0,6 postotna boda u odnosu na kraj 2017. godine.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive i iznosi 7,6%, što je niže za 0,3 postotni bod u odnosu na kraj 2017. godine.

Sektorska analiza podataka zasniva se na pokazateljima kvaliteta kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i PKG, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

¹⁹ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%

U sljedećoj tablici daje se detaljan pregled klasifikacije kredita danih stanovništvu i pravnim osobama:

-u 000 KM-

Tablica 24: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

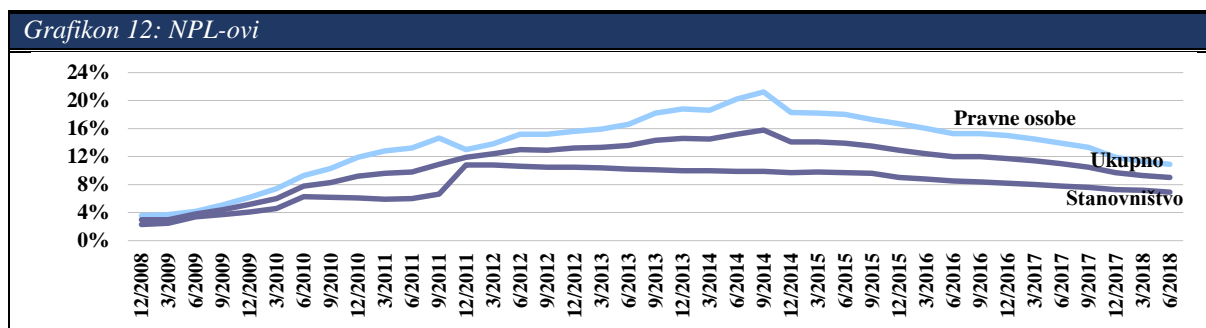
Kategorija klasifikacije	31.12.2017.						30.6.2018.						Indeks
	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	Ukupno		Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	Ukupno		
					Iznos	Udjel					Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.732.970	90,1	5.356.474	78,5	11.089.444	84,2	6.038.312	90,8	5.715.277	80,0	11.753.589	85,2	106
B	163.628	2,6	651.859	9,6	815.487	6,2	154.887	2,3	649.704	9,1	804.591	5,8	99
C	61.371	1,0	98.470	1,4	159.841	1,2	63.617	1,0	99.736	1,4	163.353	1,2	102
D	46.850	0,7	243.681	3,6	290.531	2,2	47.442	0,7	234.423	3,3	281.865	2,0	97
E	353.889	5,6	469.668	6,9	823.557	6,2	349.339	5,2	445.741	6,2	795.080	5,8	97
Ukupno	6.358.708	100,0	6.820.152	100,0	13.178.860	100,0	6.653.597	100,0	7.144.881	100,0	13.798.478	100,0	105
Klas. kred. B-E	625.738	9,8	1.463.678	21,5	2.089.416	15,9	615.285	9,2	1.429.604	20,0	2.044.889	14,8	98
Nekv. kred C-E	462.110	7,3	811.819	11,9	1.273.929	9,7	460.398	6,9	779.900	10,9	1.240.298	9,0	97
		48,2		51,8		100,0		48,2		51,8		100,0	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,9		70,1		100,0		30,1		69,9		100,0	
Nekvalitetni C-E		36,3		63,7		100,0		37,1		62,9		100,0	
Kategorija B		20,1		79,9		100,0		19,3		80,7		100,0	

Pokazatelji kvalitete kredita su u prvom polugodištu 2018. godine poboljšani, udjel klasificiranih kredita je smanjen na razinu od 14,8% (-1,1 postotni bod), s jedne strane, zbog smanjenja klasificiranih kredita za 44,5 milijuna KM ili 2%, a s druge strane, zbog već navedenog rasta ukupnih kredita. Klasificirani krediti stanovništva su smanjeni za 10 milijuna KM ili 2%, a pravnih osoba smanjeni za 34 milijuna KM ili 2%.

Udjel NPL-ova je smanjen sa 9,7% na 9%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova za 34 milijuna KM ili 3%. NPL-ovi pravnih osoba su smanjeni za 32 milijuna KM ili 4%, a stanovništva za 2 milijuna KM ili 0,4% u odnosu na kraj 2017. godine.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 7,1 milijardu KM, na dan 30. 6. 2018. u kategorije B do E klasificirano je 1,4 milijarde KM ili 20%, dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, što je u korelaciji sa stupnjem rizičnosti kreditiranja ova dva sektora. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 6,7 milijardi KM, u kategorije B do E klasificirano je 615 milijuna KM ili 9,2%.

Pregled NPL-ova, kroz razdoblja, daje se u sljedećem grafikonu:

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udjel NPL-ova. U prvom polugodištu 2018. godine udjel NPL-ova i kod sektora stanovništva i kod pravnih osoba je smanjen, kao rezultat smanjenja NPL-ova pravnih osoba (32 milijuna KM ili 4%) i NPL-ova stanovništva (1,7 milijuna KM ili 0,4%), kao i kreditnog rasta (stanovništvo 295 milijuna KM ili 5% i pravne osobe 325 milijuna KM ili 5%).

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na NPL-ove se odnosi 780 milijuna KM ili 10,9%, što je za jedan postotni bod manje nego na kraju 2017. godine (u 2017. godini udjel je smanjen za 3,1 postotni bod). Za sektor stanovništva NPL-ovi iznose 460 milijuna KM ili 6,9%, što je za 0,4 postotna boda manje (u 2017. godini udjel smanjen za 0,9 postotnih bodova).

Detaljnija i potpunija analiza zasniiva se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni) i daje se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 25: Granska koncentracija kredita

Opis	31.12.2017.				30.6.2018.				Indeks	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	10 (6/2)	11(8/4)
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim osob. za:										
Poljoprivredu (AGR)	206.554	1,6	30.860	14,9	189.259	1,4	33.590	17,7	92	109
Proizvodnju (IND)	1.986.437	15,1	281.513	14,2	2.034.275	14,7	268.222	13,2	102	95
Građevinarstvo (CON)	428.151	3,2	67.845	15,8	435.010	3,2	70.256	16,2	102	104
Trgovinu (TRD)	2.589.004	19,6	290.802	11,2	2.689.658	19,5	269.133	10,0	104	93
Ugostiteljstvo (HTR)	243.136	1,8	11.536	4,7	257.295	1,9	14.203	5,5	106	123
Ostalo ²⁰	1.366.870	10,4	129.263	9,5	1.539.384	11,3	124.496	8,1	113	96
Ukupno 1.	6.820.152	51,7	811.819	11,9	7.144.881	51,8	779.900	10,9	105	96
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	5.188.942	39,4	317.089	6,1	5.417.856	39,3	325.675	6,0	104	103
Stambenu izgradnju	1.065.987	8,1	126.907	11,9	1.133.481	8,2	117.741	10,4	106	93
Obavljanje djelatn. (obrtnici)	103.779	0,8	18.114	17,5	102.260	0,7	16.982	16,6	99	94
Ukupno 2.	6.358.708	48,3	462.110	7,3	6.653.597	48,2	460.398	6,9	105	100
Ukupno (1. +2.)	3.178.860	100	1.273.929	9,7	13.798.478	100	1.240.298	9,0	105	97

Najveći udjel u ukupnim kreditima kod pravnih osoba imaju sektori trgovine (19,5%) i proizvodnje (14,7%), a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (39,3%) i stambeni krediti (8,2%), što je na približno istoj razini kao i 31. 12. 2017. Razina kredita plasiranih sektoru proizvodnje od 2 milijarde KM je povećana u prvom polugodištu 2018. godine (48 milijuna KM ili 2%), a NPL-ovi su smanjeni (13 milijuna KM ili 5%) na iznos od 268 milijuna KM, a udjel je, iako smanjen za jedan postotni bod, i dalje na visokoj razini od 13,2%.

Kreditiranje sektora trgovine u drugom polugodištu 2018. godine povećano je za 101 milijun KM ili 4%, odnosno na razinu od 2,7 milijardi KM. Razina NPL-ova kod ovog sektora smanjena je za 22 milijuna KM ili 7% i na dan 30. 6. 2018. NPL-ovi su iznosili 269 milijuna KM, a njihov udjel je smanjen za 1,2 postotna boda, odnosno na 10%, što je bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Udjel NPL-ova posebno je visok u sektoru građevinarstva od 16,2% s povećanjem od 0,4 postotna boda, a krediti ovog sektora imaju nizak udjel od svega 3,2% u ukupnim kreditima pravnim osobama. Kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanji udjel od 1,4%, NPL-ovi imaju značajan udjel od 17,7%, koji je povećan za 2,8 postotna boda u odnosu na kraj prethodne godine.

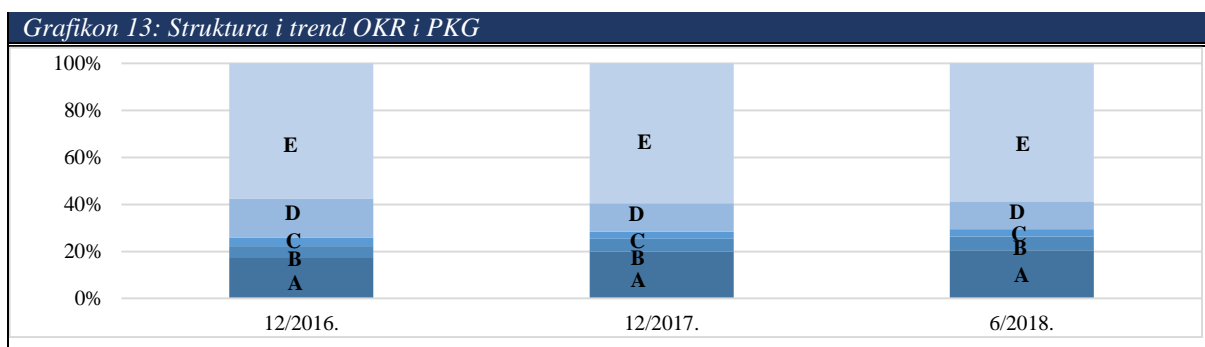
Kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju, koji iznosi 39,3% u ukupnim kreditima, s rastom od 229 milijuna KM ili 4%, stambeni krediti su imali rast od 67 milijuna KM ili 6%. Relativno visok udjel NPL-ova od 10,4% imaju stambeni krediti, dok krediti za opću potrošnju imaju udjel NPL-ova od 6%.

²⁰ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo

Razina OKR i procijenjenih PKG po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu s kriterijima i metodologijom propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu:

Tablica 26: Struktura i trend OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	Iznos (u 000 KM) i struktura (u%)						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	263.324	17,2	296.693	19,9	305.360	20,5	113	103
B	77.167	5,0	82.700	5,5	85.645	5,8	107	104
C	58.086	3,8	45.486	3,1	47.944	3,2	78	105
D	253.348	16,5	178.304	11,9	175.752	11,8	70	99
E	881.787	57,5	889.292	59,6	873.363	58,7	101	98
Ukupno	1.533.712	100,0	1.492.475	100,0	1.488.064	100,0	97	100

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2017. godine, rezerve za OKR (za kategoriju A) i PKG su zadržane na istoj razini od 1,5 milijardi KM.

Rezerve za kategoriju A su povećane za 8,7 milijuna KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine. U okviru PKG, rezerve za kategorije B i C su povećane (za kategoriju B za 2,9 milijuna KM ili 4%, a za kategoriju C za 2,5 milijuna KM ili 5%), dok su rezerve za kategorije D i E smanjene (za kategoriju D za 2,5 milijuna KM ili 1%, a za kategoriju E za 15,9 milijuna KM ili 2%).

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos PKG i rizične aktive s izvanbilancom, iznosi 7% i manji je za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2017. godine. Na dan 30. 6. 2018. banke su, kao i na kraju 2017. godine, prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 9%, za C kategoriju 29%, D kategoriju 59% i E kategoriju 100%.²¹

Kreditni rizik je dominantan rizik kod najvećeg broja banaka, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno identifikaciji, mjerenju, praćenju i kontroli kreditnog rizika i klasifikaciji aktive.

1.2.5. Profitabilnost

Na razini bankarskog sektora u FBiH u prvoj polovici 2018. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 174,8 milijuna KM, što je za 23,1 milijun KM ili 15,2% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Analizom strukture prihoda i rashoda na razini bankarskog sektora, uočava se da je iskazani pozitivni finansijski rezultat-dobit rezultat utjecaja:

²¹Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati RKG po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%

- smanjenja ukupnih nekamatnih rashoda za 12,7 milijuna KM ili 3,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine,
- rasta ukupnih operativnih prihoda u iznosu od 7,7 milijuna KM ili 3,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine;
- rasta neto kamatnih i sličnih prihoda za iznos od 2,8 milijuna KM ili 0,9%, uz iskazani pad ukupnih prihoda od kamata i sličnih prihoda, uz istovremeni pad i ukupnih rashoda po kamatama i sličnih rashoda, pri čemu je pad ukupnih prihoda od kamata i sličnih prihoda za 7,1 milijun KM ili 1%, a pad ukupnih rashoda po kamatama i sličnih rashoda za 9,9 milijuna KM ili 12,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Svih 15 banaka u sustavu iskazalo je pozitivan financijski rezultat-dobit, pri čemu devet banaka u sustavu, koje su u istom razdoblju prethodne godine poslovale s pozitivnim financijskim rezultatom, iskazalo veću dobit u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, s ukupnim pozitivnim efektom u iznosu od 28,7 milijuna KM, od čega se na četiri najveće banke u sustavu, prema visini aktive, odnosi 22,2 milijuna KM. Pet banaka u sustavu je u prvom polugodištu 2018. godine iskazalo manju dobit u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, pri čemu je neto efekt smanjenja dobiti iznosio 7,8 milijuna KM, dok je jedna banka u sustavu sa 30. 6. 2018. iskazala dobit, a u istom razdoblju prethodne godine imala je iskazan gubitak u poslovanju, te je kod ove banke neto pozitivan efekt iznosio 2,2 milijuna KM.

U prilogu 7. prikazan je račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA.

Iskazani bolji financijski rezultat bankarskog sektora sa 30. 6. 2018. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine najvećim dijelom rezultat je nižih nekamatnih rashoda, koji su u nominalnom iznosu smanjeni za 12,7 milijuna KM ili 3,5%, pri čemu su ukupni poslovni i izravni rashodi smanjeni za 13,1 milijun KM ili 12,8%, a ukupni operativni rashodi ostali su na približno istoj razini.

Iskazano smanjenje ukupnih poslovnih i izravnih rashoda sa 30. 6. 2018. prvenstveno je posljedica smanjenja iskazanih troškova ispravaka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostalih vrijednosnih usklađivanja za iznos od 18 milijun KM ili 36% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U sljedećoj tablici daje se pregled iskazanog financijskog rezultata na razini bankarskog sektora u FBiH, kroz izvještajna razdoblja, kako slijedi:

-000 KM-

<i>Tablica 27: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak</i>						
O p i s	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-7.942	2	-2.126	1	-	-
Dobit	147.430	15	153.815	14	174.820	15
Ukupno	139.488	17	151.689	15	174.820	15

Iskazani financijski rezultat na razini bankarskog sektora u FBiH kroz razdoblja konstantno bilježi porast, pri čemu je i u apsolutnom i u relativnom izrazu porast znatno veći u prvom polugodištu 2018. godine u odnosu na prvo polugodište 2017. godine.

Od ukupnog iznosa iskazane dobiti sa 30. 6. 2018. (174,8 milijuna KM) na četiri najveće banke se odnosi 144,3 milijuna KM ili 82,5% iskazane ukupne dobiti na razini bankarskog sektora u FBiH, pri čemu je udjel tih banaka u ukupnoj aktivni sektora 63,3%. Na dvije najveće banke odnosi se 114,7 milijuna KM ili 65,6% ukupne ostvarene dobiti, pri čemu je udjel te dvije banke u ukupnoj aktivni bankarskog sektora 47%.

Prema iskazanim podacima banaka sa 30. 6. 2018. ukupni prihodi od kamata i slični prihodi su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine zabilježili smanjenje (2%), što je rezultat pada kamatnih prihoda tj. prihoda po kreditnim poslovima i poslovima leasinga, prinosa po vrijednosnim papirima koji se drže do dospijeca i ostalih kamatnih i sličnih prihoda, dok su blagi porast zabilježili prihodi po kamatonosnim računima depozita banaka kod depozitnih institucija i po osnovi plasmana drugim bankama.

S obzirom da je u istom razdoblju smanjenje ukupnih rashoda po kamatama i sličnih rashoda (13%) bilo veće od smanjenja ukupnih prihoda od kamata i sličnih prihoda (2%), ostvaren je pozitivan efekt na iskazane neto kamatne i slične prihode (1%).

U strukturi kamatnih i sličnih rashoda sa 30. 6. 2018. najveće smanjenje je na poziciji kamatnih rashoda po primljenim depozitima, koji bilježe konstantno smanjenje, a u odnosu na isto razdoblje prethodne godine smanjeni su za 10,5 milijuna KM ili 16,3%, na što je utjecalo smanjenje neto kamatne marže, odnosno pad prosječnih pasivnih kamatnih stopa, ali i smanjenje prosječnih aktivnih kamatnih stopa. Kamatni rashodi po uzetim kreditima, uključujući i subordinirani dug, smanjeni su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za iznos od 0,4 milijuna KM ili 4,8%, dok su ostali kamatni i slični rashodi porasli za 1,1 milijun KM ili 40% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Na rast operativnih prihoda u razdoblju 30. 6. 2018. u odnosu na 30. 6. 2017. godine, prema iskazanoj bilančnoj strukturi operativnih prihoda, najviše je utjecao rast prihoda od naknada za izvršene usluge za 12,8 milijuna KM ili 10%, zatim rast prihoda po osnovi deviznog poslovanja banaka za 4,6 milijuna KM ili 19,7%, dok su značajno manje porasli prihodi po izvanbilančnim poslovima i poslovima trgovanja (3,3%). Smanjenje je iskazano na poziciji ostalih operativnih prihoda u iznosu od 9,9 milijuna KM ili 24%, kao i na poziciji prihoda po osnovi naknada po plasiranim kreditima od 0,3 milijuna KM ili 5,3%.

U okviru nekamatnih rashoda, troškovi ispravke vrijednosti iznose 32 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine smanjeni su za 18,1 milijuna KM ili 36%.

U strukturi operativnih rashoda, koji su u prvom polugodištu 2018. godine smanjeni u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, troškovi plaća i doprinosa su se povećali za 4,7 milijuna KM ili 3,8%, a u istom razdoblju je povećan broj zaposlenih u bankarskom sektoru u FBiH za devet zaposlenika ili 0,1%, troškovi poslovnog prostora i ostale fiksne aktive su ostali na približno istoj razini, dok su ostali operativni troškovi smanjeni za 3,7 milijuna KM ili 6,3%.

Struktura ukupnih prihoda daje se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	1.063	0,2	1.212	0,2	2.022	0,3	114	167
Kreditni i poslovi leasinga	337.240	60,1	332.988	56,8	328.878	56,1	99	99
Ostali prihodi od kamata	39.041	7,0	42.100	7,2	38.325	6,5	108	91
UKUPNO	377.344	67,2	376.300	64,2	369.225	63,0	100	98
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	137.444	24,5	145.103	24,8	157.868	26,9	106	109
Prihodi iz posl. s devizama	22.168	3,9	23.390	4,0	28.001	4,8	106	120
Ostali operativni prihodi	24.310	4,3	40.994	7,0	31.275	5,3	169	76
UKUPNO	183.922	32,8	209.487	35,8	217.144	37,0	114	104
UKUPNI PRIHODI (I + II)	561.266	100,0	585.787	100,0	586.369	100,0	104	100

Struktura ukupnih rashoda daje se u sljedećoj tablici:

- u 000 KM-

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	75.042	17,8	64.780	14,9	54.238	13,2	86	84
Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	6.160	1,5	4.986	1,1	4.535	1,1	81	91
Ostali rashodi od kamata	4.769	1,1	6.592	1,5	7.702	1,9	138	117
Ukupno	85.971	20,4	76.358	17,6	66.475	16,2	89	87
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijednosti rizične aktive rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed. usklađenje	40.639	9,6	50.400	11,6	32.297	7,8	124	64
Troškovi plaća i doprinosa	121.099	28,7	122.315	28,2	126.993	30,9	101	104
Troškovi posl. prostora i amortizacija	74.706	17,7	74.945	17,3	74.364	18,1	100	99
Ostali poslovni i izravni troškovi	45.376	10,8	52.177	12,0	57.171	13,9	115	110
Ostali operativni troškovi	53.987	12,8	57.903	13,3	54.249	13,2	107	94
Ukupno	335.807	79,6	357.740	82,4	345.074	83,8	107	96
Ukupni rashodi (I + II)	421.778	100,0	434.098	100,0	411.549	100,0	103	95

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka:

- u %-

Tablica 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima

Koeficijenti	30.6.2016.	30.6.2017.	30.6.2018.
Dobit na prosječnu aktivu	0,8	0,8	0,9
Dobit na prosječni ukupni kapital	5,3	5,5	6,1
Dobit na prosječni dionički kapital	11,9	12,4	14,3
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,7	1,6	1,5
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	1,1	1,1	1,1
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,8	2,7	2,5
Poslovni i izravni rashodi ²² /prosječna aktiva	0,5	0,5	0,4
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,5	1,4	1,2
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,0	1,9	1,7

Zbog većeg porasta iskazane dobiti od porasta prosječne aktive, dioničkog i ukupnog kapitala, prema stanju na dan 30. 6. 2018., došlo je do rasta dobiti u odnosu na prosječnu aktivu - ROAA sa 0,8% na 0,9%, dok su povoljniji pokazatelji kada je u pitanju rast dobiti u odnosu na: prosječan ukupni kapital – povećanje sa 5,3% (30. 6. 2016. e) na 5,5% (30. 6. 2017.), a onda na 6,1% sa 30. 6. 2018. i prosječan dionički kapital na razini bankarskog sektora u FBiH, povećanje sa 11,9% (30. 6. 2016.) na 12,4% (30. 6. 2017.), odnosno 14,3% sa 30. 6. 2018.

Produktivnost poslovanja bankarskog sektora u FBiH, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive ima trend neznatnog smanjenja, s obzirom da je navedeni pokazatelj u promatranom razdoblju sa 2,8% smanjen na 2,7%, a zatim na 2,5%. Isti je trend zabilježen i u odnosu neto kamatnog prihoda i prosječne aktive, koji je u promatranom razdoblju sa 1,7% smanjen na 1,6%, a zatim na 1,5%. Pokazatelj operativnih prihoda prema prosječnoj aktivni je na približno istoj razini kao sa 30. 6. 2016. Ukupni nekamatni rashodi, operativni rashodi i poslovni i izravni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu bilježe pad u promatranom razdoblju, prvenstveno zbog toga što su troškovi ispravaka vrijednosti i ostali operativni rashodi smanjeni, uz istovremeni porast prosječne aktive u promatranom razdoblju.

Profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i zavisit će od dva ključna faktora - daljnjeg kretanja u kvaliteti aktive i efikasnosti upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Za povećanje profitabilnosti poslovanja banaka, nužno je zadržati pozitivan

²² U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti

trend kreditnog rasta, uz primjenu i poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita.

Financijski rezultat banaka će biti u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajući povrat na uloženi kapital za vlasnike banaka.

Ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti poslovanja svake banke je kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

1.2.6. Ponderirane NKS i EKS

S ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i na organizacijske dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

EKS je dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirani novčani primici izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim NKS i EKS na kredite i depozite odobrene, odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom i Uputom²³

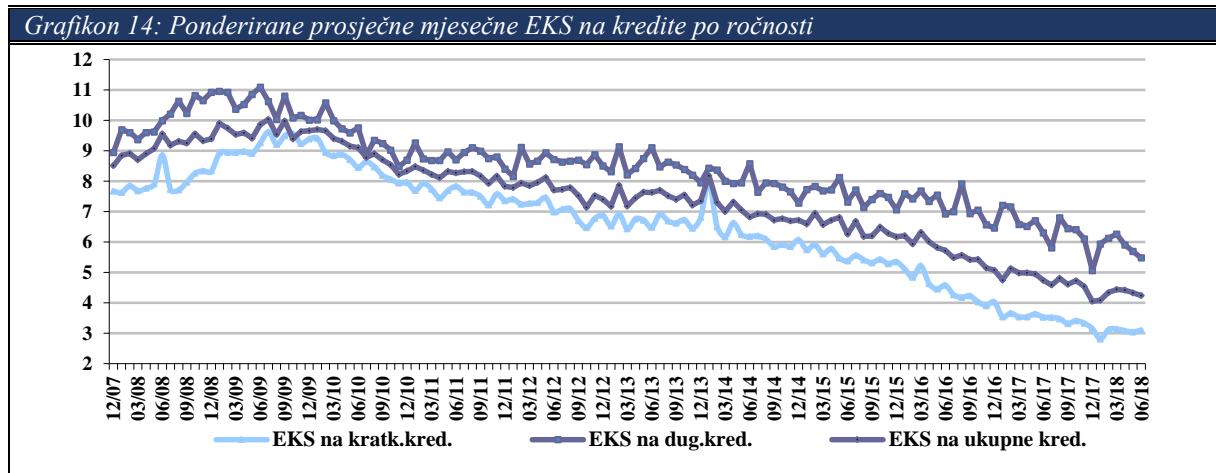
U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih prosječnih NKS i EKS na kredite na razini bankarskog sektora i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za navedena izvještajna razdoblja:

OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		12/2017.		03/2018.		06/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	3,69	4,03	3,27	3,54	3,25	3,53	2,94	3,16	2,84	3,14	2,75	3,1
1.1. Gospodarstvu	3,61	3,90	3,21	3,40	3,18	3,40	2,89	3,06	2,78	3,03	2,70	2,99
1.2. Stanovništvu	9,60	15,16	8,30	15,19	7,94	14,51	7,75	14,38	7,96	15,86	7,44	14,79
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	5,60	6,46	5,59	6,58	5,32	6,30	4,28	5,06	5,14	6,26	4,53	5,48
2.1. Gospodarstvu	4,86	5,18	4,43	4,69	4,09	4,33	3,34	3,67	4,19	4,58	3,6	3,89
2.2. Stanovništvu	6,55	8,10	6,46	7,96	6,31	7,89	5,96	7,51	5,77	7,36	5,40	6,96
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	4,51	5,07	4,37	4,98	4,14	4,74	3,57	4,05	3,79	4,44	3,60	4,24
3.1. Gospodarstvu	3,98	4,28	3,53	3,74	3,41	3,64	3,05	3,29	3,09	3,37	2,98	3,28
3.2. Stanovništvu	6,65	8,32	6,49	8,09	6,35	8,05	6,00	7,67	5,81	7,51	5,44	7,11

²³Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U sljedećem grafikonu daje se pregled ponderiranih prosječnih mjesečnih EKS na kredite po ročnosti:

-u %-

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat uplata koje korisnik kredita plaća banci za odobreni kredit, odnosno troškovi koji su izravno povezani s kreditom, tj. uvjete korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih osoba ako je osiguranje uvjet za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uvjet su za korištenje kredita).

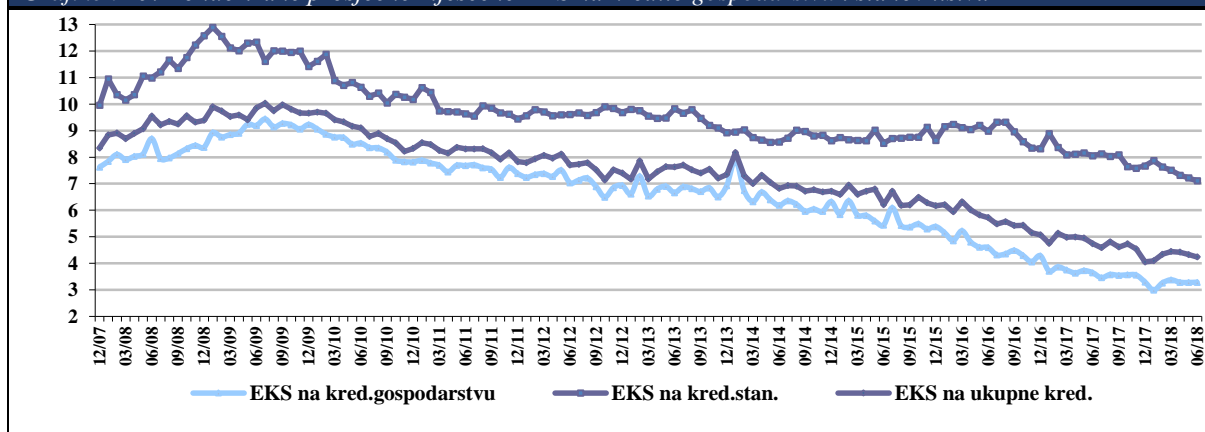
U prvom polugodištu 2018. godine, ponderirana EKS na kredite bilježi promjene unutar 0,35 postotnih bodova s najnižom stopom zabilježenom u siječnju od 4,09%, a najvišom u ožujku od 4,44%, koja je za 0,39 postotnih bodova viša u odnosu na prosinac 2017. godine.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u lipnju 2018. godine iznosila je 3,1%, što je za 0,06 postotna boda niže u odnosu na prosinac 2017. godine, te sa prisutnim promjenama unutar 0,33 postotna boda. Ponderirana EKS na dugoročne kredite je iznosila 5,48% i viša je u odnosu na prosinac 2017. godine za 0,42 postotna boda, dok su se promjene tijekom prvog polugodišta 2018. godine kretale unutar 0,78 postotnih bodova.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu²⁴, u prvom polugodištu 2018. godine su se kretale na sljedeći način: kamatne stope gospodarstvu su u siječnju 2018. godine nastavile s trendom daljnjeg smanjenja, u veljači i ožujku je zabilježen blagi rast, da bi u travnju u svibnju imale blagi trend smanjenja koji je s lipnjem 2018. godine blago povećan (3,28%) i doveden na gotovo istu razinu sa krajem 2017. godine (3,29%). Ponderirane EKS stanovništvu su nakon blagog porasta u siječnju 2018. godine, nastavile s trendom pada, što je prezentirano u sljedećem grafikonu:

²⁴Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva

Grafikon 15: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite gospodarstvu i stanovništvu

Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u lipnju 2018. godine je iznosila 3,28%, što je za svega 0,01 postotni bod niže u odnosu na prosinac 2017. godine (3,29%). Kod dugoročnih kredita plasiranih gospodarstvu zabilježeno je povećanje EKS sa 3,67% na 3,89%, a kod EKS na kratkoročne kredite zabilježeno je smanjenje sa 3,06% na 2,99%.

EKS na kredite plasirane stanovništvu u lipnju 2018. godine iznosila je 7,11%, što je za 0,56 postotnih bodova manje u odnosu na razinu iz prosinca 2017. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, sa razine iz prosinca 2017. godine od 14,38% povećana na 14,79%. EKS na dugoročne kredite stanovništvu bilježi pad, te je u lipnju 2018. godine iznosila 6,96%, što je za 0,55 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2017. godine (7,51%).

Promatrano u razdoblju od 2014. godine, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ukupno ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini i kod gospodarstva i kod stanovništva (izuzev rasta ponderiranih prosječnih EKS na kratkoročne kredite stanovništvu od 2016. godine).

Navedeno se može sagledati u sljedećoj tablici:

Tablica 32: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini

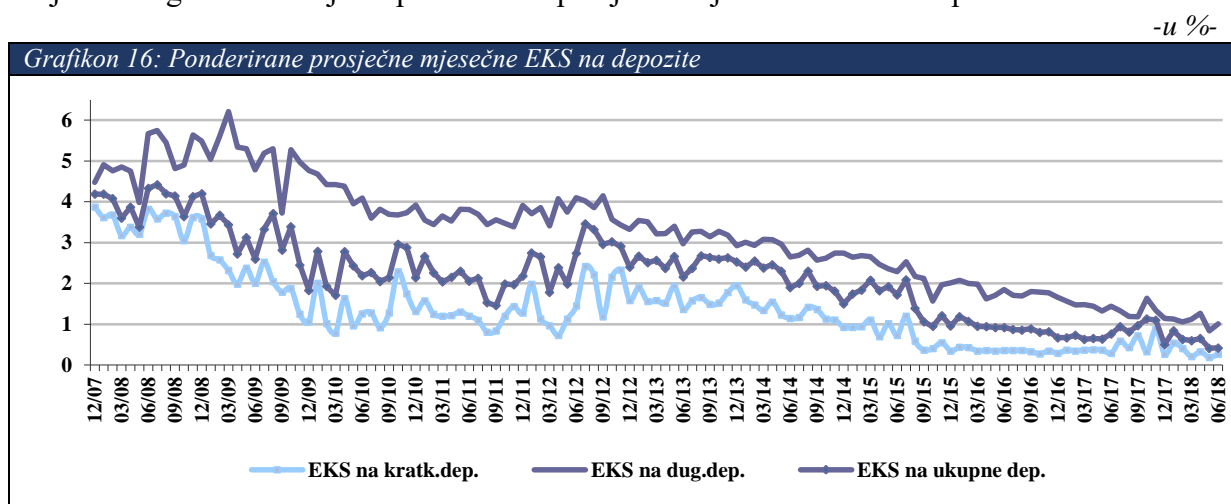
OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I polug. 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46	2,76	3,05
1.1. Gospodarstvu	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33	2,70	2,93
1.2. Stanovništvu	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36	7,55	14,45
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33	4,84	5,87
2.1. Gospodarstvu	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33	3,79	4,11
2.2. Stanovništvu	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89	5,66	7,26
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72	3,69	4,32
3.1. Gospodarstvu	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59	2,99	3,24
3.2. Stanovništvu	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04	5,70	7,41

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici:

Tablica 33: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite

O P I S	12/2016.		03/2017.		06/2017.		12/2017.		03/2018.		06/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	0,29	0,29	0,37	0,37	0,29	0,29	0,27	0,27	0,21	0,21	0,28	0,27
1.1. do tri mjeseca	0,26	0,26	0,36	0,37	0,22	0,23	0,25	0,25	0,31	0,31	0,30	0,28
1.2. do jedne godine	0,58	0,58	0,41	0,41	0,57	0,58	0,39	0,39	0,07	0,07	0,24	0,24
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	1,64	1,66	1,46	1,48	1,41	1,44	1,13	1,14	1,12	1,12	0,99	1,01
2.1. do tri godine	1,43	1,45	1,31	1,33	1,35	1,38	1,01	1,02	0,91	0,91	0,88	0,89
2.2. preko tri godine	2,25	2,26	1,94	1,96	1,72	1,74	1,51	1,51	1,45	1,45	1,33	1,35
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	0,66	0,67	0,62	0,63	0,74	0,76	0,50	0,50	0,60	0,60	0,43	0,42

U sljedećem grafikonu daju se ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite:

Ponderirana EKS na ukupne oročene depozite je u lipnju 2018. godine iznosila 0,42%, što je za 0,08 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2017. godine. Ponderirana EKS na kratkoročne depozite je iznosila 0,27% i na istoj je razini u odnosu na prosinac 2017. godine. Ponderirana EKS na dugoročne depozite iznosi 1,01% i za 0,13 postotnih bodova manja je u odnosu na prosinac 2017. godine. Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po razdobljima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi rast od svega 0,03 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2017. godine i ista iznosi 0,28%. Kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi pad od 0,15 postotna boda i u lipnju 2018. godine iznosi 0,24%. Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 0,89%, što predstavlja smanjenje od 0,13 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2017. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u lipnju 2018. godine iznosi 1,35%, što predstavlja smanjenje od 0,16 postotnih bodova promatrano u odnosu na prosinac 2017. godine.

Prosječne EKS na depozite stanovništva i gospodarstva u lipnju 2018. godine imaju manje vrijednosti u odnosu na prosinac 2017. godine. Prosječna EKS na depozite stanovništva je manja za 0,20 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2017. godine i iznosi 0,70%. Kod depozita gospodarstva, prosječna EKS u lipnju 2018. godine iznosila je 0,73% što je za 0,31 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2017. godine.

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini, od 2014. godine evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, nakon kontinuiranog pada, u 2017. godini ostvarile blagi rast, da bi u prvom polugodištu 2018. godine nastavile sa trendom pada, a što se može vidjeti u tablici u nastavku:

Tablica 34: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I polugodište 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,20	1,23	0,60	0,61	0,35	0,35	0,40	0,41	0,30	0,29
1.1. do tri mjeseca	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27	0,35	0,36	0,31	0,29
1.2. do jedne godine	1,72	1,76	1,25	1,28	0,68	0,69	0,61	0,62	0,27	0,27
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	2,79	2,82	2,20	2,23	1,78	1,80	1,37	1,39	1,05	1,06
2.1. do tri godine	2,61	2,64	2,08	2,10	1,59	1,62	1,22	1,24	0,91	0,92
2.2. preko tri godine	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,34	1,82	1,85	1,26	1,27
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,04	2,07	1,41	1,43	0,88	0,89	0,75	0,76	0,56	0,55

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovi mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 35: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	12/2016.		03/2017.		06/2017.		12/2017.		03/2018.		06/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite - prekoračenja po računima	7,01	7,22	6,78	7,00	6,66	6,89	6,42	6,69	6,27	6,52	6,29	6,55
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03

Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u lipnju 2018. godine iznosila je 6,55% (smanjenje za 0,14 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2017. godine), a na depozite po viđenju 0,03%, što je na istoj razini u odnosu na prosinac 2017. godine.

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH ocjenjuje se zadovoljavajućom, s obzirom na udjel likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i ročnu usklađenost financijske aktive i financijskih obveza. S obzirom na visoku korelaciju kreditnog rizika, kao dominantnog rizika u poslovanju banaka, i rizika likvidnosti, jedan od najvažnijih faktora koji utječu na poziciju likvidnosti banaka je sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom i pasivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti, zajedno s kamatama, vraćaju u skladu s rokovima dospeljeća.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a i osiguranja stabilnih izvora financiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U strukturi izvora financiranja bankarskog sektora na dan 30. 6. 2018. najveći udjel od 78,9% imaju depoziti, zatim uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove) s udjelom od 4,7%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

Depoziti	31.12.2016.		31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	7.961.438	56,1	9.227.317	58,4	9.709.669	58,5	116	105
7- 90 dana	690.281	4,9	988.235	6,2	976.827	5,9	143	99
91 dan do jedne godine	1.982.775	14,0	2.144.316	13,6	2.751.979	16,5	108	128
1. Ukupno kratkoročni	10.633.494	75,0	12.359.868	78,2	13.438.475	80,9	116	109
Do 5 godina	3.344.169	23,6	3.280.639	20,7	3.004.850	18,1	98	92
Preko 5 godina	197.611	1,4	174.216	1,1	160.449	1,0	88	92
2. Ukupno dugoročni	3.542.780	25,0	3.454.855	21,8	3.165.299	19,1	98	92
Ukupno (1 + 2)	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	16.603.774	100,0	112	105

Na dan 30. 6. 2018. kratkoročni depoziti po preostalom dospijeću imali su udjel od 80,9%, a dugoročni 19,1% u ukupnim depozitima. U odnosu na kraj 2017. godine, kratkoročni depoziti su imali rast od 1.079 milijuna KM ili 9%, dok je kod dugoročnih depozita zabilježeno smanjenje od 290 milijuna KM ili 8%. Udjel u ukupnim depozitima je za 2,7 postotnih bodova povećan kod kratkoročnih, odnosno smanjen kod dugoročnih depozita u odnosu na kraj 2017. godine.

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (94,9% dugoročnih depozita i 18,1% ukupnih depozita). Depoziti sa preostalom ročnošću preko pet godina zabilježili su smanjenje za 14 milijuna KM ili 8%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici:

-u %-

Tablica 37: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁵ / ukupna aktiva	28,4	30,2	30,6
Likvidna sredstva/ kratkoročne financ.obveze	47,1	47,6	46,2
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obaveze	71,9	74,9	77,6
Kredit/ depoziti i uzeti krediti ²⁶	81,7	79,2	79,1
Kredit/ depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ²⁷	81,0	78,5	78,5

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je na dan 30. 6. 2018. je 79,1%, što je gotovo na istoj razini u odnosu na kraj 2017. godine (-0,1 postotni bod). Kod šest banaka ovaj pokazatelj je viši od 85%.

Udjel kratkoročnih financijskih obveza u ukupnim financijskim obvezama je i dalje visok, ali je odnos likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni kontinuirano zadovoljavajući.

Banke su u drugom kvartalu 2018. godine redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod CBBiH²⁸. Obvezna rezerva u BiH, u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije.

Vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim

²⁵Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁶Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici i zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²⁷Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj

²⁸U „Sl. glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade CBBiH bankama na iznos rezerve, s primjenom od 1. srpnja 2016.

limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana²⁹. U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne neusklađenosti između izvora i plasmana sukladno propisanim minimalnim limitima.

U sljedećoj tablici daje se pregled ročne usklađenosti financijske aktive i obveza do 180 dana:

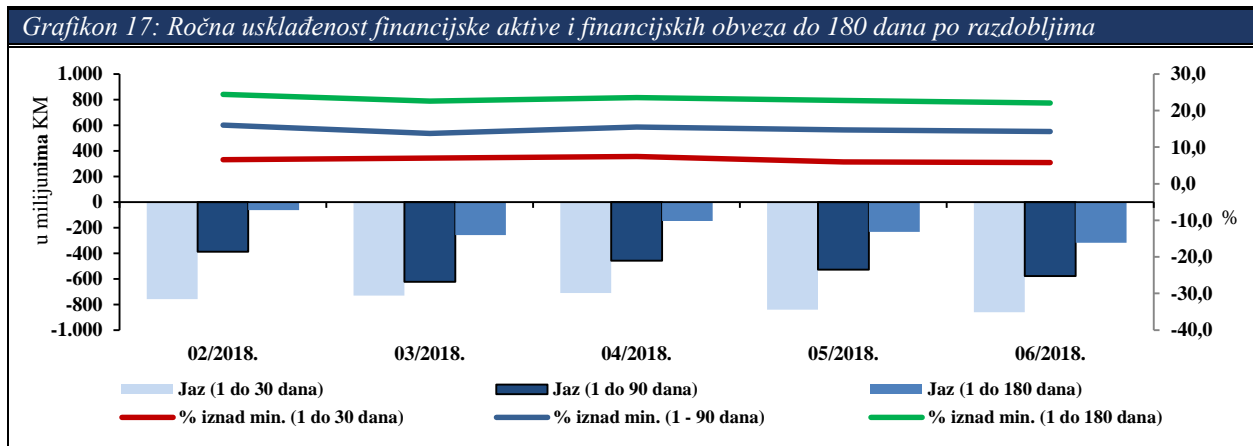
-u 000 KM-

<i>Tablica 38: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana</i>					
Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.515.361	8.462.124	8.768.351	113	104
2. iznos financijskih obveza	7.909.801	9.193.511	9.694.788	116	105
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-394.440	-731.387	-926.437	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	95,0%	92,0%	90,4%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	10,0%	7,0%	5,4%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	8.384.767	9.416.671	9.752.754	112	104
2. iznos financijskih obveza	8.476.151	10.041.101	10.495.785	118	105
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-91.384	-624.430	-743.031	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	98,9%	93,8%	92,9%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,9%	13,8%	12,9%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	9.387.062	10.476.675	10.889.217	112	104
2. iznos financijskih obveza	9.263.730	10.734.265	11.669.503	116	109
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	123.332	-257.590	-780.286	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,3%	97,6%	93,3%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	26,3%	22,6%	18,3%		

Iz prezentiranih podataka zaključuje se da su se banke na dan 30. 6. 2018. pridržavale propisanih ograničenja i iskazale bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti financijske aktive i obveza u razdoblju veljača – lipanj 2018. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde. U svih pet razdoblja postotci ročne usklađenosti su iznad propisanog minimuma.

²⁹Članak 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja NSFR iz članka 34. ove Odluke, kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvješćivati o ročnoj usklađenosti financijske imovine i financijskih obveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju važiti članak 6. stavak (3) točka 1., čl. 6a., 6b., članak 11. stavak (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijanja do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijanja do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijanja do 90 dana u plasmane s rokom dospijanja do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijanja do 180 dana u plasmane s rokom dospijanja do 180 dana

Na dan 30. 6. 2018. financijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od financijskih obveza, zbog većeg rasta financijskih obveza, prvenstveno depozita, od rasta financijske aktive (najviše novčanih sredstava i neto kredita).

Kao rezultat navedenog, ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2017. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma i to u prvom intervalu za 5,4%, u drugom za 12,9% i u trećem intervalu za 18,3%.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja, likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabijih priljeva likvidnih sredstava vezano za probleme oko naplativosti kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih financijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaknuti da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu bankama, uspostavljanjem i provedbom politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

S ciljem osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja FX rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o upravljanju deviznim rizikom banke³⁰, kojom se propisuje način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke³¹.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize

³⁰ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

³¹ Člankom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR. Onaj više do 30% priznatog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%

dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

Iako je u valutnoj strukturi financijske aktive dominantan udjel EUR-a, upravljanje FX rizikom banaka za ovu valutu bitno određuje činjenica da CBBiH funkcioniра kao valutni odbor, gdje je EUR sidro valuta.

Prema stanju na dan 30. 6. 2018. na razini bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 2,8 milijardi KM, s udjelom od 13,3% (na kraju 2017. godine 2,3 milijarde KM ili 11,2%).

Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 8,1 milijardu KM ili 38,6% (na kraju 2017. godine 7,7 milijardi KM, uz udjel od 38,2%).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i financijskih obveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajniju valutu i ukupna devizna pozicija na razini bankarskog sektora:

-u milijunima KM-

Tablica 39: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EUR i ukupno)³²

Opis	31.12.2017.				30.6.2018.				Indeks	
	EUR		UKUPNO		EUR		UKUPNO		EUR	UKUPNO
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	906	11,0	1.349	15,2	1.642	18,2	2.115	22	181	157
2. Krediti	27	0,3	28	0,3	52	0,6	53	0,6	193	189
3. Krediti s val. klauzulom	6.415	77,7	6.429	72,4	6.603	73,3	6.614	68,7	103	103
4. Ostalo	721	8,7	884	10,0	498	5,5	631	6,5	69	71
5. Ostala fin.akt. s val.kl.	188	2,3	188	2,1	216	2,4	216	2,2	115	115
Ukupno (1+2+3+4)	8.257	100,0	8.878	100,0	9.011	100,0	9.629	100,0	109	108
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	6.076	74,3	6.725	76,2	6.457	75	7.115	76,8	106	106
2. Uzeti krediti	813	9,9	813	9,2	835	9,7	836	9,0	103	103
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.107	13,6	1.107	12,6	1.135	13,2	1.134	12,2	103	102
4. Ostalo	176	2,2	180	2,0	178	2,1	185	2	101	103
Ukupno (1+2+3+4)	8.173	100,0	8.825	100,0	8.605	100,0	9.270	100,0	105	105
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	98		147		86		147			
2. Pasiva	218		225		356		362			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)					135		143			
%					5,9%		6,2%			
Kratka	36		27							
%	1,6%		1,2%							
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	28,4%		28,8%		24,1%		23,8%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi³³ dominantan je udjel EUR od 78,3% (31.12.2017. 73,2%), uz povećanje nominalnog iznosa sa 1,7 milijardi KM na 2,2 milijarde KM. Udjel EUR u obvezama od 91,8% je blago povećan u odnosu na razinu 31. 12. 2017. (91,5%), uz rast nominalnog iznosa za 406 milijuna KM.

³² Izvor: Obrazac 5 - Devizna pozicija

³³ Izvor: Izvješće o deviznoj poziciji banke: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Financijska aktiva se iskazuje po neto načelu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze

U obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki financijske aktive (kredit i ostala financijska aktiva) i financijskih obaveza³⁴, koji je posebno značajan u aktivu (6,8 milijardi KM ili 70,9%), što je povećanje u iznosu od 213 milijuna KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine (6,6 milijardi KM ili 74,5%). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 29,1% ili 2,8 milijarde KM, sa sljedećom strukturom: stavke u EUR u iznosu od 2,2 milijarde KM ili 22,8%, (31.12.2017., 1,7 milijardi KM ili 18,6%) i ostale valute 6,3% ili 0,6 milijardi KM (31.12.2017., 0,6 milijardi KM ili 6,8%). Od ukupnih neto kredita (12,6 milijardi KM), oko 53% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EUR (99,8%).

Na strani izvora, struktura financijskih obaveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (9,3 milijarde KM) najveći udjel od 7,5 milijardi KM ili 80,6% imaju stavke u EUR, najviše depoziti (kao i na kraju 2017. godine kada su obveze u EUR iznosile 7,1 milijardu KM uz udjel od 80,1%).

Iznos indeksiranih financijskih obaveza posljednjih godina ima trend rasta. Rast indeksiranih financijskih obaveza (skoro sve se odnosi na depozite) uvjetovan je odljevom depozita i kreditnih obaveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom i kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom klauzulom.

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankarskog sektora FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sektora FX riziku u prvom polugodištu 2018. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30. 6. 2018. dugu deviznu poziciju imalo je 11 banaka, a četiri banke imale su kratku poziciju. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 6,2% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 23,8 postotnih bodova manje od dopuštene. Individualna devizna pozicija za EUR iznosila je 5,9%, što je za 24,1 postotni bod manje od dopuštene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obaveza (neto duga pozicija).

1.3. USKLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SA STANDARDIMA SPNiFTA

1.3.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa

Sukladno unutarnjem ustrojstvu FBA, poslovi kontrole platnog prometa su organizirani kroz nadzor deviznih poslova i kontrolu platnog prometa.

U nadzoru deviznih poslova u izvještajnom razdoblju 1.1.-30.6.2018. aktivnosti FBA u kontroli deviznog platnog prometa su se ogledale u daljnjem razvoju Registra banaka, ovlaštenih mjenjača i mjenjačkih mjesta, osiguranju kontinuiranog elektroničkog izvješćivanja o obavljanju mjenjačkih poslova i kontroli izvješćivanja. Kontrolirajući prikupljene podatke za Registar, kao i komparacijom podataka dobivenih od banaka i od FMF-a, te usuglašavanjem istih, u proteklom razdoblju nastavilo se s kontinuiranim vođenjem, ažuriranjem i održavanjem baze podataka Registra. Na dan 30. 6. 2018. u Registru su evidentirana 62 ovlaštena mjenjača i 416 mjenjačkih mjesta, koji imaju zaključen ugovor o obavljanju mjenjačkih poslova s bankama čije je sjedište u FBiH. I dalje je prisutan nastavak raskida ugovora o obavljanju mjenjačkih poslova s bankama sa sjedištem na području FBiH, te zaključivanje ovih ugovora s bankama sa sjedištem u RS, čije organizacijske jedinice djeluju na području FBiH.

Nadzor nad izvješćima o obavljenim mjenjačkim poslovima podrazumijeva nadzor nad dnevnim izvješćivanjima o obavljenim mjenjačkim poslovima u bankama i ovlaštenim mjenjačima koji imaju sklopljen ugovor sa bankama i ovlaštenje FMF-a.

³⁴ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dopuštena samo dvosmjerna valutna klauzula)

Podaci o opsegu deviznog platnog prometa rezultat su analize izvješća banaka o opsegu platnog prometa, kojom je utvrđeno da je u bankama u FBiH registrirano 292.253 devizna računa po određenim valutama (EUR, USD i ostale valute). U prvom polugodištu 2018. godine preko ovih računa izvršen je promet valuta, izražen u KM, u vrijednosti od 10.941.669.774,00 KM. Pregled prometa izražen u KM po valutama je sljedeći:

- EUR - 9.976.859.608 KM
- USD - 771.820.925 KM
- Ostale valute - 192.989.241 KM.

U narednoj tablici daju se podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu:

Tablica 40: Podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu				
R. br.	Vrste/ status računa	Aktivni	Blokirani	Ukupno
1.	Glavni račun	81.671	17.454	99.125
2.	Ostali računi	85.467	31.298	116.765
3.	Ukupno (1+2)	167.138	48.752	215.890

U Registru računa koji se vodi u Financijsko informatičkoj agenciji registrirano je 16.198 ugašenih računa. Pored ovih podataka, u ovom Registru je evidentirano postojanje 1.495 aktivnih glavnih računa, a da pri tome ovi klijenti imaju blokirane neke od ostalih računa; da u 342 slučaja nisu određeni glavni računi, te da za 1.185 računa postoje određene greške koje je nužno ispraviti (nisu kompletirani svi potrebni podaci o ovim računima), od kojih je 110 blokirano, a 1.075 aktivno. Preko ovih računa u 63,9 milijuna transakcija izvršen je promet u iznosu od 78,2 milijarde KM. U narednoj tablici daje se pregled broja i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija.

Tablica 41: Broj i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija							
R. br.	Vrsta transakcija	Broj transakcija	Br. transakc. (%)		Vrijednost (u 000 KM)	Vr. transakc. (%)	
			Ukupno	Međub.		Ukupno	Međub.
1.	Međubankarske	20.775.254	32	100	47.887.390	61	100
1.1.	RTGS	507.608	-	2	39.653.146	-	83
1.2.	Žirokliring	20.267.646	-	98	8.234.244	-	17
2.	Unutarbankarske	43.128.296	68	-	30.341.826	39	-
3.	Ukupno (1+2)	63.903.550	100	-	78.229.216	100	-

U 20,8 milijuna međubankarskih platnih transakcija (33% ukupno broja izvršenih transakcija) od čega je 0,5 milijuna (2%) u RTGS³⁵ i 20,3 milijuna (98%) u GC³⁶ izvršen je promet 47,9 milijardi KM (61% ukupne vrijednosti transakcija) od čega se na RTGS odnosi 39,6 milijardi KM (83%) i na GC 8,2 milijarde KM (17%). U unutarbankarskom platnom prometu registrirano je 43,1 milijuna transakcija (68% ukupnog broja transakcija) u vrijednosti od 30,3 milijarde KM (39% vrijednosti ukupno obavljenih transakcija).

1.3.2. USKLAĐENOST BANAKA SA STANDARDIMA SPNiFTA

U razdoblju 1.1.-30.6.2018. banke su, prema Izvješćima o gotovinskim transakcijama od 30.000 KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tablice A do F), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o 133.902 transakcije (113% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) u vrijednosti od 6.723.825.938 KM (114% u odnosu na isto razdoblje

³⁵ Real Time Gross Settlement - bruto poravnanje u realnom vremenu

³⁶ Giro Clearing – žirokliring (poravnanje za male transakcije na neto načelu)

prethodne godine). Prije izvršenja transakcije izviještene su četiri transakcije (80% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine), u vrijednosti od 193.312 KM (4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine); u propisanom roku od tri dana izviješteno je 133.878 transakcija (113% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) u vrijednosti od 6.722.901.922 KM (114% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine), te po proteku roka za izvješćivanje izviješteno je 20 transakcija (na istom razini kao u istom razdoblju prethodne godine) u vrijednosti od 730.704 KM (21% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine).

Banke su izvijestile o 28 sumnjivih transakcija (54% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) u vrijednosti od 1.545.606 KM (13% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine). Prije izvršenja transakcije izviještene su četiri sumnjive transakcije (80% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) u vrijednosti od 193.312 KM, što je 4% vrijednosti ukupno izviještenih sumnjivih transakcija u istom razdoblju prethodne godine; 20 transakcija (74% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine), u vrijednosti od 1.265.781 KM, što je 46% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, u roku od tri dana, te po proteku roka za izvješćivanje četiri transakcije (pet puta manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) u vrijednosti od 86.513 KM (3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine).

U narednim tablicama prikazan je broj i vrijednost ukupno izviještenih transakcija i izviještenih sumnjivih transakcija.

Pregled izviještenih transakcija po broju i vrijednosti:

R. br.	Opis	Razdoblje 1.1.-30.6.2017.		Razdoblje 1.1.-30.6.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	5	5.427.981	4	193.312	80,00	3,60
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	118.911	5.893.547.614	133.878	6.722.901.922	112,60	114,10
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	20	3.417.054	20	730.704	100,00	21,40
Ukupno		118.936	5.902.392.649	133.902	6.723.825.938	112,60	113,90

Pregled izviještenih sumnjivih transakcija po broju i vrijednosti:

R. br.	Opis	Razdoblje 1.1.-30.6.2017.		Razdoblje 1.1.-30.6.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	5	5.427.981	4	193.312	80	3,60
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	27	2.740.825	20	1.265.781	74,10	46,20
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	20	3.417.054	4	86.513	20	2,50
Ukupno		52	11.585.860	28	1.545.606	53,80	13,30

Podatak da broj i vrijednost izviještenih sumnjivih transakcija ima opadajući trend pokazuje da bi banke trebale više pažnje posvećivati preventivnom djelovanju na SPNiFTA, te da je trend pada posebno izražen kod transakcija prijavljenih poslije roka od tri dana.

Banke, s ciljem postizanja potpune usklađenosti sa standardima izvješćivanja, trebaju unaprijediti indikatore za prepoznavanje sumnjivih transakcija i metode za prepoznavanje sumnjivih transakcija i sumnjivih aktivnosti klijenata, radi blagovremenog i kvalitetnog izvješćivanja FOO-a.

U razdoblju 1.1.-30.6.2018. banke su prijavile 62 sumnjiva klijenta (83% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine). Za četiri klijenata FOO je tražio dodatne podatke, kao i u istom

razdoblju prethodne godine. Za ostale klijente, 58 klijenata (82% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) FOO nije tražio dodatne podatke.

Pregled prijavljenih sumnjivih klijenata u navedenom razdoblju s usporednim podacima u istom razdoblju prethodne godine daje se u sljedećoj tablici:

R. br.	Opis	Razdoblje	Razdoblje	%
		1.1.-30.6.2017.	1.1.-30.6.2018.	
		Broj	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5 (4/3)
1.	Sumnjivi klijenti za koje je FOO tražio dodatne podatke	4	4	100,00
2.	Sumnjivi klijenti za koje FOO nije tražio dodatne podatke	71	58	81,70
Ukupno		75	62	82,70

FBA je u kontrolama izvršenja naloga utvrdila da su banke postupale po danim nalogima, odnosno da su poduzimale mjere i aktivnosti na izvršenju istih. Poduzetim aktivnostima banke su izvršile 18 danih naloga (47%), a 20 danih naloga (53%) su djelomično izvršile.

Status danih naloga prikazan je u narednoj tablici:

R. br.	Status danih naloga	Broj naloga	%	Prosjeck po banci
1.	Izvršeni nalozi	18	47	2,25
2.	Djelomično izvršeni nalozi	20	53	2,50
3.	Neizvršeni nalozi	0	0	0
Ukupno		38	100	4,75

Na temelju statusa danih naloga koji je utvrđen u kontrolama njihovog izvršenja u bankama može se zaključiti da je u bankarskom sektoru u FBiH kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti zadovoljavajuća, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Za predmetno izvještajno razdoblje može se zaključiti da je bankarski sektor u FBiH većim dijelom usklađen sa propisanim standardima SPNiFTA.

1.4. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

S obzirom na značajne, zahtjevne i opsežne procese koji se vezuju za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, početak višegodišnjeg projekta prelaska s postojeće supervizorske metodologije zasnovane na CAMELS-u na potpuno novi supervizorski okvir - SREP, uspostavu novog okvira izvješćivanja uz postepeni prelazak s postojećih izvještajnih formi, kako bi se zadržao kontinuitet nadzora poslovanja banaka i izvršila postepena prilagodba novom načinu procjene profila rizičnosti banaka, FBA će u 2018. godini nastaviti jačati supervizorske kapacitete u cilju implementacije novog regulatornog okvira, sukladno ZoB-om, ZoA i na temelju njih donesenog seta podzakonskih akata. FBA će u narednom razdoblju nastaviti s aktivnostima na daljnjem usklađivanju regulatornom okvira s predmetnim EU Direktivama, međunarodnim standardima i najboljim supervizorskim praksama, što je dio priprema za priključenje BiH EU.

FBA će, sukladno propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite

deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, s težištem na:

- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrirani veliki iznosi štednje i drugih depozita, primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kapitalnom jačanju banaka, a posebno onih s iznadprosječnim rastom aktive i banaka sa smanjenjem koeficijenta adekvatnosti kapitala;
- praćenju primjene MSFI 9, s ciljem adekvatnog vrednovanja finansijske imovine i izdvajanja rezervi za očekivane kreditne gubitke, u funkciji održavanja adekvatne kapitaliziranosti banaka u FBiH;
- sistemskom praćenju aktivnosti banaka na primjeni standarda SPNiFTA i unapređenju suradnje s drugim nadležnim institucijama u ovom segmentu;
- uspostavi, širenju i unapređenju suradnje s nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU čije članice imaju sjedište u FBiH, kao i drugih zemalja, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, kao i suradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, te s međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju suradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o suradnji s relevantnim institucijama u BiH koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- nastavku suradnje sa UBBiH s ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja s propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti s ciljem realizacije mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i finansijski sektor u FBiH, preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora, kao i obveza preuzetih Pismom namjere koje su vlade u BiH potpisale u sklopu aranžmana sa MMF-om, a koje se odnose na entitetske agencije za bankarstvo, projekata jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA projekta i dr.

Realizacija navedenih aktivnosti uvjetovana je kontinuiranim angažmanom i usklađenim institucionalnim djelovanjem svih dijelova sustava, sudske, zakonodavne i izvršne vlasti, efikasnim provođenjem ekonomskih reformi u realnom sektoru, kako bi se uskladio ostvareni napredak u monetarnoj sferi i bankarskom sektoru, unapređenjem zakonskih propisa u segmentima računovodstva i revizije, upravljanja imovinom, uspostave mehanizma izvansudskog rješavanja dugova gospodarskih društava, sigurnosti i zaštite novca u trezorima i blagajnama banaka i u transportu, rješavanja ili ublažavanja prezaduženih građana, posebnih sudskih odjela za gospodarstvo i dr., što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta, koji bi poticajno djelovao na bankarski sektor, realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Izvršavanje supervizorskih mjera i aktivnosti pretpostavlja kontinuirano operativno usavršavanje informacijskog sustava, kao bitan preduvjet za efikasan nadzor poslovanja banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka, permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sustavu i ukupnom gospodarskom sustavu, dostignute razine razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana

predstavljaju dominantan izvor financiranja banaka, od banaka se očekuje da u narednom razdoblju svoje aktivnosti usmjere na:

- kreditnu podršku gospodarstvu i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sustava upravljanja rizicima i unapređenje sustava ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ovima;
- usklađivanje poslovanja s novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MSFI 9, uz adekvatno dokumentiranje prve primjene istog i usporednih podataka u odnosu na MRS 39;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno sudjelovanje u provođenju reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30. 6. 2018., dozvolu za rad FBA ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i jedno MKD (profitna organizacija), te 42 organizacijska dijela tri MKD-a čije je sjedište u RS-u.

U Prilogu 8. dani su osnovni podaci o MKF i MKD koji sa 30. 6. 2018. imaju dozvolu za rad FBA za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Na dan 30. 6. 2018., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO-a vodi FBA, bilo je evidentirano ukupno 358 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH, od čega u FBiH 231, RS-u 123 i četiri u Brčko Distriktu. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH nalazi se na istoj razini u odnosu na 31. 12. 2017.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravna osoba koja se, u skladu s propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruga građana i fizičkih osoba. Osnivači su po osnovi doniranog kapitala za osnivanje MKF stekli pravo da budu registrirani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom. MKD se nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

Sa 30. 6. 2018., mikrokreditni sektor u FBiH zapošljava ukupno 1.501 radnika, što je za 102 radnika ili 7% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. MKF zapošljavaju 1.230 radnika ili 82%, a MKD 271 radnika ili 18%.

Podaci o broju i kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika prikazani su u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tablica 46: Kvalifikacijska struktura zaposlenih										
R. br.	Kvalifikacija	31.12.2017.		Ukupno	Udjel (%)	30.6.2018.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,20	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	8	0	8	0,57	8	0	8	0,53	100
4.	SSS	498	74	572	40,89	500	109	609	40,57	106
5.	VSS	104	31	135	9,65	112	44	156	10,39	116
6.	VSS	560	76	636	45,46	566	115	681	45,37	107
7.	MR	40	1	41	2,93	38	2	40	2,66	98
8.	DR	2	1	3	0,21	2	1	3	0,20	100
Ukupno		1.216	183	1.399	100,00	1.230	271	1.501	100,00	107

Evidentno je da su u strukturi zaposlenih najveći udjel imali zaposlenici sa VSS - 45,37%, zatim SSS s udjelom od 40,57% i VŠS od 10,39%. Postotak udjela zaposlenih sa srednjom stručnom

spromom u porastu je u odnosu na 31. 12. 2017. za 6%, s visokom stručnom spromom za 7%, dok je postotak udjela zaposlenih s višom stručnom spromom u porastu za 16%.

2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilanca stanja

Aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 6. 2018. iznosi 563,3 milijuna KM i za 36,4 milijuna KM ili 7% je veća u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. Rast aktive u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi sedam MKF i jedno MKD, dok su pad zabilježile četiri MKF. Pad aktive do 10% u odnosu na 31. 12. 2017. zabilježile su dvije MKF.

U prilogima 9. i 10. ove Informacije dan je konsolidirani prikaz bilance stanja MKF i MKD, dok je u prilogu 11. dan pregled osnovnih financijskih pokazatelja MKO na dan 30. 6. 2018.

Najveći udjel u ukupnoj bilančnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH ima pet MKF i jedno MKD, s aktivom u iznosu od 522,5 milijuna KM ili 93%.

Bilanca stanja mikrokreditnog sektora sa 30. 6. 2018. i usporednim podacima sa 31. 12. 2017. prikazan je u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 47: Bilanca stanja mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	31.12.2017.			30.6.2018.					Index
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9	10=(6+8)	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	21.989	24.841	46.830	48.095	11	10.537	8	58.632	125
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.210	1.220	0	0	0	1.220	101
3.	Kredit	329.758	81.396	411.154	318.856		116.599		435.455	106
4.	Rezer. za kred. gubitke	2.716	542	3.258	2.663		673		3.336	102
5.	Neto kredit	327.042	80.854	407.896	316.193	73	115.926	89	432.119	106
6.	Posl. pr. i ost. fik. aktiva	28.383	430	28.813	27.523	6	994	1	28.517	99
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	33.061	8	0	0	33.061	100
8.	Ostala aktiva	8.062	1.243	9.305	7.997	2	1.973	2	9.970	107
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	158	30	188	160		38		198	105
Ukupno aktiva		419.589	107.338	526.927	433.929	100	129.392	100	563.321	107
PASIVA										
10.	Obv. po uzetim kred.	177.140	68.856	245.996	185.415	43	87.324	67	272.739	111
11.	Ostale obveze	21.215	4.656	25.871	18.963	4	5.947	5	24.910	96
12.	Kapital	221.234	33.826	255.060	229.551	53	36.121	28	265.672	104
Ukupno pasiva		419.589	107.338	526.927	433.929	100	129.392	100	563.321	107
13.	Izvanbilančna evidencija	110.554	420	110.974	151.328		938		152.266	137

U strukturi aktive, novčana sredstva iznose 58,6 milijuna KM ili 10% i veća su za 11,8 milijuna KM ili 25% u odnosu na 31. 12. 2017. Plasmani bankama iznose 1,2 milijuna KM i veći su za 1% u promatranom razdoblju.

Neto mikrokredit, odnosno bruto mikrokrediti umanjani za RKG iznose 432,1 milijun KM ili 77% ukupne aktive i veći su za 24,2 milijuna KM ili 6% u odnosu na 31. 12. 2017. Rast neto mikrokredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je sedam MKF i jedno MKD, pad su zabilježile tri MKF, dok je jedna MKF zadržala približno istu razinu neto mikrokredita u promatranom razdoblju.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 28,5 milijuna KM ili 5% ukupne aktive i manja je za 0,3 milijuna KM ili 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Udjel fiksne aktive u odnosu na ukupnu

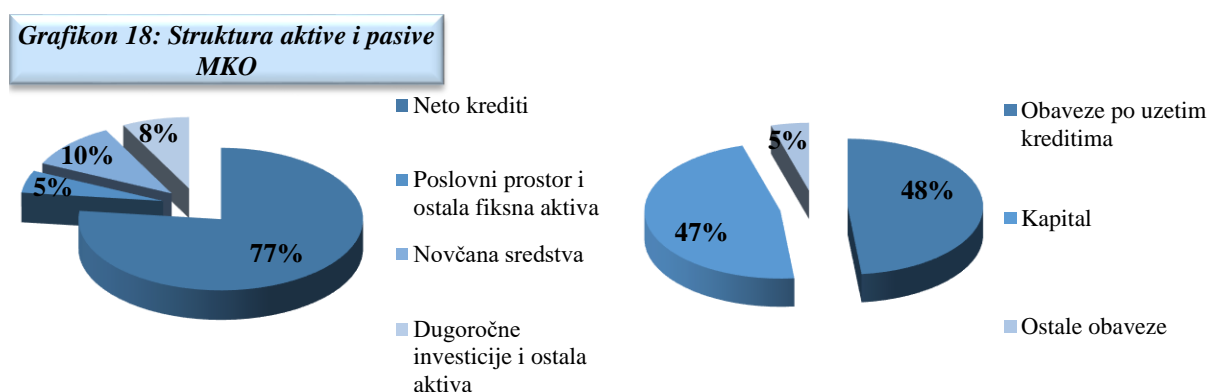
aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 5,52%, što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, kod jedne MKF prekoračen je ovaj standard.

Dugoročne investicije iskazuju samo jedna MKF u iznosu od 33,1 milijun KM i nije bilo promjena u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim mikrokredita), iznosi 9,8 milijuna KM koju čine obračunate kamate, predujmovi, aktivna vremenska razgraničenja i dr.

Ove dvije bilančne pozicije čine 8% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Udjel ostale aktive na razini mikrokreditnog sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,77%, a gledajući pojedinačno niti jedna MKO nema više od 10% iskazanog stanja na ovoj bilančnoj poziciji.

Struktura aktive i pasive mikrokreditnog sektora dana je na sljedećem grafikonu:

2.1.2.2. Kapital i obveze

Ukupna pasiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 6. 2018. iznosi 563,3 milijuna KM, a u strukturi pasive, obveze po uzetim kreditima iznose 272,7 milijuna KM ili 48% ukupne pasive i veće su za 26,7 milijuna KM ili 11% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017.

Ročna struktura uzetih kredita daje se u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 48: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2017.				30.6.2018.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	86.518	18.273	104.791	38	82.081	32.890	114.971	42	110
2.	Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	90.622	50.583	141.205	62	103.334	54.434	157.768	58	112
	Ukupno	177.140	68.856	245.996	100	185.415	87.324	272.739	100	111

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti iznose 157,7 milijuna KM ili 58% i veći su za 12% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju dvije MKF) iznose 115 milijuna KM ili 42% i veći su za 10% u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostale obveze iznose 24,9 milijuna KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze za porez na dobit, obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 8,37%, a gledajući pojedinačno, ukupno šest MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Ukupni kapital mikrokreditnog sektora u FBiH na dan 30. 6. 2018. iznosi 265,7 milijuna KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 10,6 milijuna KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine. Kapital MKF iznosi 229,6 milijuna KM ili 86,4%, a kapital jednog MKD 36,1 milijun KM ili 13,6%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 49: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2017.					30.6.2018.					Indeks
		Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7=(3+5)	8	9	10	11	12=(8+10)	13=12/7
1.	Donirani kapital	45.851	20	0	0	45.851	47.047	20	0	0	47.047	103
2.	Temeljni kapital	3.820	2	30.600	90	34.420	3.820	2	30.600	85	34.420	100
3.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	169.831	77	0	0	169.831	176.984	77	0	0	176.984	104
4.	Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Neraspoređena dobit	0	0	1.317	4	1.317	0	0	3.521	10	3.521	267
6.	Zakonske rezerve	0	0	1.909	6	1.909	0	0	2.000	5	2.000	105
7.	Ostale rezerve	1.732	1	0	0	1.732	1.700	1	0	0	1.700	98
	Ukupno kapital	221.234	100	33.826	100	255.060	229.551	100	36.121	100	265.672	104

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 38,8% ukupne aktive, a dvije MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

U strukturi kapitala MKF, najznačajnija stavka je višak prihoda nad rashodima, koji na konsolidiranoj razini iznosi 177 milijuna KM i čini 77% ukupnog kapitala MKF, a veći je za 7,2 milijuna KM ili 4% u odnosu na kraj prethodne godine.

Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do 30.6.2018. iskazale su tri MKF, a višak prihoda nad rashodima osam MKF. Višak prihoda nad rashodima na dan 30. 6. 2018. iskazalo je šest MKF, dok su pet MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od tih pet MKF, dvije MKF su zahvaljujući izvanrednim prihodima, na kraju drugog kvartala 2018. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim mikrokreditima.

U istom razdoblju, jedno MKD je iskazalo neto dobit, odnosno dobit od redovnog poslovanja, kao rezultat neto financijskih prihoda.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital, koji iznosi 47 milijuna KM ili 20% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvješćuju MKO veći je za 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Prema propisanim kvartalnim izvješćima koji se dostavljaju FBA, devet MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 30. 6. 2018. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na dvije MKF, iznose 1,7 milijuna KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF.

Temeljni kapital jednog MKD iznosi 30,6 milijuna KM i na istoj je razini kao i na kraju prethodne godine, dok neraspoređena dobit i dobit tekućeg razdoblja MKD-a iznosi 3,5 milijuna KM.

2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje, na koje se u bilančnoj sumi odnosi iznos od 435,5 milijuna KM ili 77% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih mikrokredita sektora sastoji se od mikrokredita MKF, na koje se odnosi iznos od 318,9 milijuna KM ili 73,2% od

ukupnih mikrokredita, dok se na MKD odnosi iznos od 116,6 milijuna KM ili 26,8% od ukupnih mikrokredita.

Neto mikrokrediti, koje čine ukupni mikrokrediti umanjeni za RKG prikazani su sljedećoj tablici:
- 000 KM -

Tablica 50: Neto mikrokrediti

R. br.	Opis	31.12.2017.			30.6.2018.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Mikrokrediti	329.758	81.396	411.154	318.856	116.599	435.455	106
2.	Rezerve za kreditne gubitke	2.716	542	3.258	2.663	673	3.336	102
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	327.042	80.854	407.896	316.193	115.926	432.119	106

Neto mikrokrediti iznose 432,1 milijun KM i za 6% su veći u odnosu na 31. 12. 2017., dok su mikrokrediti na bruto osnovi, također, veći za 6% u odnosu na kraj prethodne godine. RKG iznose 3,3 milijuna KM i veće su za 2% u odnosu na 31. 12. 2017. Omjer RKG u odnosu na ukupan mikrokreditni portfelj iznosi 0,77%, te u odnosu na omjer sa 31. 12. 2017., bilježi poboljšanje od 0,02 postotna boda.

U sljedećoj tablici prikazana je sektorska i ročna struktura mikrokredita na dan 30. 6. 2018.:

- 000 KM -

Tablica 51: Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30. 6. 2018.

R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	242	6.622	28	6.892	55%
b.)	Trgovina	147	2.941	19	3.107	25%
c.)	Poljoprivreda	9	870	1	880	7%
d.)	Proizvodnja	158	1.417	6	1.581	12%
e.)	Ostalo	15	87	2	104	1%
	Ukupno 1:	571	11.937	56	12.564	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.946	71.052	219	76.217	18%
b.)	Trgovina	1.493	14.436	69	15.998	4%
c.)	Poljoprivreda	7.844	138.284	309	146.437	35%
d.)	Proizvodnja	700	7.539	43	8.282	2%
e.)	Stambene potrebe	2.334	86.789	190	89.313	21%
f.)	Ostalo	15.444	70.830	370	86.644	20%
	Ukupno 2:	32.761	388.930	1.200	422.891	100%
	Ukupno (1+2):	33.332	400.867	1.256	435.455	

Od ukupnog iznosa mikrokredita, iznos od 12,6 milijuna KM ili 3% plasiran je pravnim osobama, a 422,9 milijuna KM ili 97% fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne mikrokredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja, odnosi se iznos od 34,6 milijuna KM ili 8%, a na dugoročne mikrokredite iznos od 400,9 milijuna KM ili 92%. Dospjela nenaplaćena potraživanja ukupno iznose 1,3 milijuna KM i gotovo u cijelosti se odnose na mikrokredite dane fizičkim osobama.

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu, i to za uslužne djelatnosti iznos od 6,9 milijuna KM ili 55% i za trgovinu iznos od 3,1 milijun KM ili 25%. Za proizvodnju je plasiran iznos od 1,6 milijuna KM ili 12% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu plasiran iznos od 0,9 milijuna KM ili 7%, a za ostale namjene iznos od 0,1 milijun KM ili 1%. Od ukupnog iznosa mikrokredita plasiranih fizičkim osobama, iznos od 146,4 milijuna KM ili 35% plasiran je za poljoprivredu, zatim za stambene potrebe iznos od 89,3 milijuna KM ili 21%, za uslužne djelatnosti iznos od 76,2 milijuna KM ili 18%, za trgovinu je plasiran iznos od

16 milijuna KM ili 4%, za proizvodnju iznos od 8,3 milijuna KM ili 2%, te za ostale namjene iznos od 86,7 milijuna KM ili 20%. U narednoj tablici prikazana je sektorska struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tablica 52: Sektorska struktura mikrokredita

R. br.	Mikrokrediti za:	31.12.2017.	30.6.2018.	Udjel	Indeks
1	2	3	4	5	6=4/3
1.	Poljoprivredu	139.381	147.317	34%	106
2.	Stambene potrebe	82.832	89.313	21%	108
3.	Ostale namjene	81.589	86.748	20%	106
4.	Usluge	77.876	83.109	19%	107
5.	Trgovinu	20.202	19.105	4%	95
6.	Proizvodnju	9.274	9.863	2%	106
Ukupno		411.154	435.455	100%	106

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih mikrokredita koji se plasiraju po svim mikrokreditnim proizvodima u porastu je od 6% do 8%, osim mikrokredita za trgovinu, koji su u padu za 5%. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su u porastu za 6% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su se kratkoročni mikrokrediti, uključujući i dospjela potraživanja, u porastu za 9% u promatranom razdoblju. U narednoj tablici prikazana je ročna struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tablica 53: Ročna struktura mikrokredita

R. br.	Opis	31.12.2017.	30.6.2018.	Udjel	Indeks
1	2	3	4	5	6=4/3
1.	Dugoročni mikrokrediti	379.401	400.867	92%	106
2.	Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	31.753	34.588	8%	109
Ukupno		411.154	435.455	100%	106

Ukoliko se promatra sektorska i ročna struktura mikrokredita, može se zaključiti da se mikrokrediti većim dijelom odnose na dugoročne mikrokredite odobrene fizičkim osobama, iz čega proizlazi da se mikrokrediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja, kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija, MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog mikrokredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u grupe prema broju dana kašnjenja i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30. 6. 2018. daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 54: RKG sa stanjem na dan 30. 6. 2018.

R.br.	Dani kašnjenja	Stope rezerviranja	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezerviranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	426.447	97,93	0%	2	356	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.673	0,61	2%	41	0	53	1	0	54
3.	16 – 30	15%	2.669	0,61	100%	46	0	400	46	0	446
4.	31 – 60	50%	1.273	0,29	100%	36	0	637	36	0	673
5.	61 – 90	80%	823	0,19	100%	31	0	659	31	0	690
6.	91 – 180	100%	1.570	0,36	100%	85	0	1.586	85	0	1.671
Ukupno			435.455	100,00		241	356	3.335	199	0	3.534
7.	preko 180	Otpis	1.053		100%	87					

Evidentno je da 97,9% mikrokredita nije u kašnjenju, dok preostalih 2,1% mikrokredita ima kašnjenje u otplati od 1 do 180 dana. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim mikrokreditima koji imaju kašnjenje u otplati 1-180 dana iznosi 0,2 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,5 milijuna KM i veće su za 3% u odnosu na 31. 12. 2017. što ukazuje da je došlo do blagog pogoršanja kvalitete aktive.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 6. 2018., mikrokreditni portfelj bilježi rast od 24,3 milijuna KM ili 6%, dok se pokazatelji kvalitete aktivnog mikrokreditnog portfelja nisu značajnije mijenjali u promatranom razdoblju. Stopa RKG je, sa 0,79% koliko je iznosila na 31. 12. 2017., smanjena na 0,77%. Isto tako, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) bilježi blago poboljšanje, te je sa 0,89%, koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 0,84%. Ukupan rezultat sustava po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF ne zadovoljavaju propisani standard. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja (PAR>1 dana), bilježi blago pogoršanje, te je sa 1,95% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,07%.

U prvih šest mjeseci 2018. godine, na razini mikrokreditnog sektora izvršen je otpis u ukupnom iznosu od 2,3 milijuna KM, od čega se 2,1 milijun KM ili 0,99% odnosi na otpisanu glavnica, što se odnosi na 1.023 mikrokreditne partije (999 otpisane mikrokreditne partije odnose se na fizičke osobe, a 24 na pravne osobe). Iznos otpisane glavnice sa 30. 6. 2018. smanjen je za 1,8 milijun KM u odnosu na kraj 2017. godine (3,9 milijuna KM ili 1%) što je manje za 0,01 postotni bod u odnosu na kraj prethodne godine, te se nalazi u okviru propisanog standarda. Dvije MKF ne zadovoljavaju standard FBA u pogledu postotka otpisa kredita koji mora biti ispod 3%. Na razini mikrokreditnog sektora, tijekom prvih šest mjeseci 2018. godine, izvršena je naplata 3,9 milijuna KM otpisane glavnice i 0,3 milijuna KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 79 tisuća KM po glavnici i 11 tisuća KM po kamati.

Iznosi ukupnih potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati sa stanjem na dan 30. 6. 2018. prikazani su u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 55: Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati							
R. br.	Opis	Fizičke osobe		Pravne osobe		Ukupno	
		Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7=(3+5)	8=(4+6)
1.	Početno stanje na datum 1.1.2018.	95.612	10.282	2.867	306	98.479	10.588
2.	Promjene u 2018. godini:						
3.	Novi otpis u tekućoj godini	1.879	158	218		2.097	173
4.	otpis u razdoblju 1.1.-31.3.	966	79	77	6	1.043	85
5.	otpis u razdoblju 1.4.-30.6.	913	79	141	9	1.054	88
6.	Naplaćeno u tekućoj godini	3.884	341	58	3	3.942	344
7.	naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.	1.929	161	16	0	1.945	161
8.	naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.	1.955	180	42	3	1.997	183
9.	Trajni otpis u tekućoj godini	79	11	0	0	79	11
10.	naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.	27	7	0	0	27	7
11.	naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.	52	4	0	0	52	4
	Saldo na datum 30.6.2018.	93.528	10.088	3.027	318	96.555	10.406

* Napomena: Podaci u Tablici 55. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,5 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate kao dio izvansudskih nagodbi kod tri MKF.

Ukupna potraživanja po otpisanim mikrokreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 30. 6. 2018. iznose 109,6 milijuna KM i manja su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2.4. Profitabilnost

U periodu 1. 1.-30. 6.2018., MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 2,3 milijuna KM, dok je u istom razdoblju prethodne godine u tom MKD-u neto dobit iznosila 0,3 milijuna KM.

U istom razdoblju MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,2 milijuna KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,5 milijuna KM.

U prilogima 12. i 13. daje se račun dobiti i gubitka za MKF i za MKD.

U prvoj polovici 2018. godine, od ukupno 11 MKF, osam MKF je iskazalo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,3 milijuna KM, dok su tri MKF iskazale manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 0,1 milijun KM.

Na razini mikrokreditnog sektora u FBiH, iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 11,5 milijuna KM, što je za 1,8 milijuna KM ili 18% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 56: Račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.				Za razdoblje 1.1. - 30.6.2018.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	34.090	3.244	37.334	89	31.902	8.583	40.485	90	108
1.2.	Operativni prihodi	4.271	276	4.547	11	3.635	761	4.396	10	97
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.)	38.361	3.520	41.881	100	35.537	9.344	44.881	100	107
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	4.484	1.031	5.515	14	4.155	1.722	5.877	15	107
3.2.	Operativni rashodi	27.951	2.051	30.002	80	27.017	4.330	31.347	79	104
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	1.967	177	2.144	6	1.687	671	2.358	6	110
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.)	34.402	3.259	37.661	100	32.859	6.723	39.582	100	105
5.	Izvanredni prihodi	5.870	34	5.904		6.870	18	6.888		117
6.	Izvanredni rashodi	373	4	377		310	88	398		106
7.	Ukupno prihodi -rashodi (2+5-4-6)	9.456	291	9.747		9.238	2.551	11.789		121
8.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	9.456		9.456		9.238		9.238		98
9.	Dobit prije oporezivanja		291	291			2.551	2.551		
10.	Porezi			0			255	255		
11.	Neto dobit/gubitak		291	291			2.296	2.296		
12.	Ukupan fin. rezultat			9.747				11.534		

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora za razdoblje 1.1.-30.6.2018. iznose 44,9 milijuna KM. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi veći su za 3 milijuna KM ili 7%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 40,5 milijuna KM ili 90% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 3,2 milijuna KM ili 8%, dok operativni prihodi iznose 4,4 milijuna KM ili 10% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 0,2 milijuna KM, odnosno za 3%.

Izvanredni prihodi mikrokreditnog sektora ostvareni u razdoblju od 1.1. do 30.6.2018. iznose 6,9 milijuna KM i veći su za 1 milijun KM, odnosno 17% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim mikrokreditima.

Ukupni rashodi iznose 39,6 milijuna KM od kojih se 32,9 milijuna KM ili 83% odnosi na rashode MKF, a 6,7 milijuna KM ili 17% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi veći su za 1,9 milijuna KM ili 5%. U strukturi rashoda, iznos od 5,9 milijuna

KM ili 15% ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i veći su za 0,4 milijuna KM, odnosno 7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Operativni rashodi iznose 31,3 milijuna KM ili 79% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 1,3 milijuna KM ili 4%. Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 2,4 milijuna KM ili 6% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,2 milijuna KM ili 10%. Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom prvih šest mjeseci 2018. godine iznose 0,4 milijuna KM i veći su za 6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

2.1.2.5. Ponderirane NKS i EKS

EKS na mikrokredite je ukupna cijena tih mikrokredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite. Ponderirane NKS i EKS računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim NKS i EKS po kreditima, u drugom kvartalu 2018. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 115,9 milijuna KM, što je za 10,8 milijuna KM, odnosno 10% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine. Sa stanjem na 30. 6. 2018., MKO su imale 165.280 aktivnih kreditnih partija, što je za 9.368 kreditnih partija, odnosno 6% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na dan 30. 6. 2018., bio je 2.634 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.310 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 4.274 KM.

U sljedećoj tablici su prikazane prosječne NKS i EKS na mikrokredite po proizvodima:

Tablica 57: Prosječne ponderirane NKS i EKS na mikrokredite za I. polugodište 2018. -po proizvodima				
R. br.	Opis	Ukupan iznos isplata mikrokredita u II. kvartalu 2018. godine (u 000 KM)	Ponderirana NKS (prosječna)	Ponderirana EKS (prosječna)
1	2	3	4	5
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	19.006	20,32%	27,18%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.794	19,12%	25,90%
1.2.	Trgovinu	813	20,16%	28,88%
1.3.	Poljoprivredu	4.314	18,04%	24,56%
1.4.	Proizvodnju	364	18,11%	23,83%
1.5.	Stambene potrebe	1.274	21,27%	29,16%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.387	19,25%	24,26%
1.7.	Ostalo	7.060	22,50%	29,89%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	96.851	19,73%	23,42%
2.1.	Uslužne djelatnosti	18.333	19,49%	22,95%
2.2.	Trgovinu	3.539	19,68%	23,55%
2.3.	Poljoprivredu	31.448	18,36%	21,62%
2.4.	Proizvodnju	1.944	19,19%	22,67%
2.5.	Stambene potrebe	21.666	19,26%	22,43%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.225	21,20%	25,96%
2.7.	Ostalo	17.696	22,87%	28,08%
	Ukupno	115.857	19,83%	24,04%

Za kratkoročne mikrokredite, prosječna ponderirana NKS kreće se u rasponu od 18,04%, za poljoprivredu, do 22,50% za ostale kredite, a EKS u rasponu 23,83%, za proizvodnju, do 29,89%, za ostale mikrokredite. Prosječna ponderirana NKS na dugoročne kredite kreće se u rasponu 18,36%, za poljoprivredu, do 22,87%, za ostale mikrokredite, a EKS u rasponu od 21,62%, za poljoprivredu, do 28,08%, za ostale mikrokredite. Analizirajući EKS po kreditnim proizvodima, mikrokrediti plasirani za poljoprivredu i proizvodnju imaju manju kamatnu stopu od nenamjenskih i ostalih mikrokredita.

MKO su smanjile EKS na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2018. godine, prosječne ponderirane EKS na ukupne mikrokredite u sektoru iznosile 24,04%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2017. godine, ostvarile pad od 0,69 postotnih bodova. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite iznosile su 27,18%, te su zabilježile pad od 0,85 postotnih bodova. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite na kraju drugog kvartala 2018. godine, iznosile su 23,42%, te su u padu za 0,71 postotni bod u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

2.1.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA MIKROKREDITNOG SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA

U razdoblju 1.1.-30.6.2018. MKO su, prema Izvješćima o gotovinskim transakcijama od 30.000 KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tablice A i B), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o 224 transakcije (157% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) u vrijednosti od 271.397 KM (104% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine). FOO nije tražio dodatne podatke za ove transakcije.

U istom razdoblju prijavljen je 51 sumnjiv klijent (73% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine), za koje FOO nije tražio dodatne podatke.

U tablici 58. prikazan je broj i vrijednost izviještenih transakcija, a u tablici 59. broj izviještenih sumnjivih klijenata:

Tablica 58: Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija

R. br.	Opis	Razdoblje 1.1.-30.6.2017.		Razdoblje 1.1.-30.6.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	143	260.691	224	271.397	157	104
Ukupno		143	260.691	224	271.397	157	104

Tablica 59: Pregled broja prijavljenih sumnjivih klijenata

R. br.	Opis	Razdoblje 1.1.-30.6.2017.	Razdoblje 1.1.-30.6.2018.	%
		Broj	Broj	Broj
1	2	3	4	5(4/3)
1.	Sumnjivi klijenti za koje je FOO tražio podatke	0	0	0
2.	Sumnjivi klijenti za koje FOO nije tražio podatke	70	51	73
Ukupno		70	51	73

U kontrolama usklađenosti poslovanja MKO sa standardima SPNiFTA utvrđene su određene neusklađenosti, za koje su dani nalozi za njihovo otklanjanje, a na temelju čega su dane ocjene kvantitete rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i kvalitete upravljanja ovim rizikom, te je izražen supervizorski stav i dana ocjena usklađenosti.

U narednoj tablici prikazane su ove ocjene i elementi ovih ocjena:

Tablica 60: Supervizorske ocjene

Kvantiteta rizika			Kvaliteta upravljanja rizikom				Supervizorska zabrinutost	
Visoka	Umjerena	Niska	Slaba	Na granici zadovoljavajućeg	Zadovoljavajuća	Jaka	Postoji	Ne postoji
-	4	-	-	-	4	-	-	4

Na temelju navedenog, te na osnovi kontrolom utvrđenog stanja u MKO, može se zaključiti da je kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom zadovoljavajuća, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost, odnosno da je mikrokreditni sektor u FBiH većim dijelom usklađen sa standardima SPNiFTA.

2.1.4. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

U segmentu nadzora poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će u okviru propisanih nadležnosti u narednom razdoblju nastaviti s planiranim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- unapređenje postojećeg podzakonskog okvira za poslovanje i nadzor MKO;
- nadzor usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima s ciljem pune primjene odredbi ZoMKO u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva;
- izvršenje planiranih kontrola usklađenosti MKO s propisanim regulatornim zahtjevima, s ciljem potpune i adekvatne primjene važećih propisa i povećanja transparentnosti poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH i poduzimanje odgovarajućih supervizorskih mjera.

Mikrokreditni sektor u FBiH ima obvezu da u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjuje propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvješćivanja i revizije. U vezi sa+ navedenim, potrebno je da nadležna tijela MKO sukladno propisanim nadležnostima i odgovornostima osiguravaju:

- usklađenost poslovanja sa zakonskom odredbom prema kojoj se cilj obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja poboljšanje materijalnoga položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti, pružanja podrške razvoju poduzetništva i stjecanju dobiti poduzetnika - korisnika mikrokredita.
- usklađenost i kontrolu kamatnih stopa na mikrokredite, polazeći od osnovnih ciljeva mikrokreditiranja i zakonskih odredbi o zaštiti korisnika finansijskih usluga, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanje i unapređenje zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnost sustava unutarnjih kontrola i neovisne funkcije unutarnje revizije;
- optimiziranje resursa i primjenu načela odgovornog kreditiranja putem mikrokreditiranja, odnosno zdravih praksi u poslovanju sa sredstvima fondacije;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanju transparentnosti poslovanja i jačanju institucionalnih kapaciteta i dr.

MKF koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO, a sve u cilju očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenju zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja.

2.2. LEASING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBIH

2.2.1.1. Broj leasing društava

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 30. 6. 2018. posjeduje sedam leasing društva u FBiH. U odnosu na prethodni kvartal 2018. godine došlo je do povećanja broja leasing društava, s obzirom da je FBA tijekom drugog kvartala 2018. godine izdala dozvolu za rad novom leasing društvu, koje planira otpočeti s poslovnim aktivnostima tijekom trećeg kvartala 2018. godine.

U prilogu 14. daju se osnovni podaci o leasing društvima u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva leasing društava u FBiH je sljedeća: tri leasing društva se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, jedno leasing društvo se nalazi u većinskom vlasništvu nerezidentne pravne osobe, jedno leasing društvo se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentne fizičke osobe, dok se dva leasing društva nalaze u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih osoba.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u prilogu 15.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30. 6. 2018. u leasing sektoru u FBiH je ukupno 105 zaposlenika, od čega su 99 zaposlenika angažirani putem ugovora o radu (izvještajna kategorija stalno zaposleni), dok je šest zaposlenika angažirano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (izvještajna kategorija privremeno zaposleni).

U sljedećoj tablici su iskazani podaci o broju zaposlenih u leasing sektoru FBiH po razdobljima:

Tablica 61: Broj zaposlenih u leasing sektoru					
	31.12.2016	31.12.2017	30.6.2018	Indeks (2/1)	Indeks (3/2)
	1	2	3	4	5
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u FBiH					
Broj stalno zaposlenih	149	98	99	66	101
Broj privremeno zaposlenih	11	6	6	55	100
Ukupno	160	104	105	65	101

U kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika u leasing sektoru na dan 30. 6. 2018. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. I dalje najveći udjel imaju zaposlenici s visokom stručnom spremom (75,2%), nakon čega slijede zaposlenici sa srednjom stručnom spremom (13,3%).

U sljedećoj tablici su iskazani podaci o kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih u leasing sektoru po razdobljima:

Tablica 62: Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
	31.12.2016		31.12.2017		30.6.2018		Indeks (2/1)	Indeks (2/3)
	1	2	2	3	3	4	5	
Visoka stručna sprema	120	75,0%	81	77,9%	79	75,2%	68	98
Viša stručna sprema	5	3,1%	4	3,8%	4	3,8%	80	100
Srednja stručna sprema	23	14,4%	13	12,5%	14	13,3%	57	108
Ostali	12	7,5%	6	5,8%	8	7,6%	50	133
Ukupno	160	100,0%	104	100,0%	105	100,0%	65	101

Ocjena performansi leasing društva mjerena putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom) zasnovana je na pokazateljima da se na dan 30. 6. 2018. na razini leasing sektora u FBiH na svakog zaposlenika odnosilo 2,6 milijuna KM aktive. Ovaj pokazatelj je veći u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje za 112 tisuća KM ili 4,5%. Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva u FBiH kreću se u rasponu od 0,4 do 3,8 milijuna KM aktive po zaposlenom.

2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na dan 30. 6. 2018. iznosila je 274,4 milijuna KM i veća je za 14,2 milijuna KM ili 5,5% u odnosu na 31. 12. 2017. U prilogu 16. dana je konsolidirana bilanca stanja leasing društava u FBiH.

Ukoliko se usporede pojedinačne aktive šest leasing društava na dan 30. 6. 2018. s podacima na dan 31. 12. 2017., dolazi se do zaključka da je kod jednog leasing društva iskazan porast bilančne sume u iznosu od 28,2 milijuna KM, dok je kod pet leasing društava iskazan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 14,0 milijuna KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 8,9 milijuna KM ili 63,6% od ukupnog iznosa smanjenja bilančne sume.

Na dva leasing društva, promatrano po veličini aktive, odnosi se 70,4% od ukupne aktive leasing društava u FBiH.

U prilogu 17. daje se rangiranje aktive leasing društava u FBiH, dok su u prilogu 18. iskazani osnovni financijski pokazatelji leasing društava i banaka koje obavljaju poslove financijskog leasinga.

U strukturi ukupne aktive leasing sektora u FBiH najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, koja iznose 195 milijuna KM ili 71% od ukupne aktive. U usporedbi sa 31. 12. 2017., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su veća za 19,0 milijuna KM ili 10,8%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća za 19,6 milijuna KM ili 10,2%.

Uvidom u izvješća banke koja obavlja poslove financijskog leasinga, konstatirano je da su iskazana neto potraživanja po osnovi ugovora financijskog leasinga u iznosu od 77,1 milijun KM, što ukazuje da su neto potraživanja na razini leasing sustava iznosila 272,1 milijuna KM i ista su za 10,2 milijuna KM ili 3,89% veća u odnosu na 31. 12. 2017.

U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga na razini sektora leasinga, na ugovore koji su odobreni po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti se odnosi 88,5%, na ugovore odobrene po osnovi financiranja opreme se odnosi 10,2%, dok se na ugovore financijskog leasinga putem kojih su financirane nekretnine odnosi 1,3%.

U sljedećim tablicama iskazana je struktura potraživanja po financijskom leasingu na razini leasing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjavanja po osnovi rezervi za gubitke) na dan 30. 6. 2018. i usporedni pregled strukture potraživanja sa 31. 12. 2017. i 30. 6. 2018.:

Tablica 63: Struktura potraživanja po financijskom leasingu - 30. 6. 2018.

Prema predmetu leasinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Putnička vozila	29.167	52.553	852	82.572	42,1%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	34.777	54.701	1.667	91.145	46,4%
Strojevi i oprema	9.479	10.101	456	20.036	10,2%
Nekretnine	434	2.111	53	2.598	1,3%
Ostalo	8	0	0	8	0,0%
Ukupno	73.865	119.466	3.028	196.359	100,0%
Prema korisniku leasinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Pravne osobe	66.847	104.867	2.777	174.490	88,9%
Poduzetnici	1.587	2.492	87	4.166	2,1%
Fizičke osobe	3.974	8.891	155	13.020	6,6%
Ostalo	1.457	3.216	9	4.683	2,4%
Ukupno	73.865	119.466	3.028	196.359	100,0%

-u 000 KM-

Tablica 64: Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled

Prema predmetu leasinga	Potraživanja na dan 31.12.2017.	Potraživanja na dan 30.6.2018.	Indeks
1	2	3	4=3/2
Putnička vozila	73.142	82.572	113
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	79.545	91.145	115
Strojevi i oprema	22.343	20.036	90
Nekretnine	3.037	2.598	86
Ostalo	18	8	44
Ukupno	178.085	196.359	110
Prema korisniku leasinga	Potraživanja na dan 31.12.2017. godine	Potraživanja na dan 30.06.2018. godine	Indeks
1	2	3	4=3/2
Pravne osobe	156.216	174.490	112
Poduzetnici	3.951	4.166	105
Fizičke osobe	12.678	13.020	103
Ostalo	5.240	4.683	89
Ukupno	178.085	196.359	110

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 30. 6. 2018. iznosila 10,9 milijun KM ili 4,0% od iznosa ukupne aktive leasing sektora. U odnosu na 31. 12. 2017., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 2,6 milijun KM ili 19,3%, dok su bruto potraživanja smanjena za 2,6 milijuna KM ili 16,6%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovu zajma, jer je odredbama ZoL-a zabranjeno leasing društvima zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilancama leasing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Iskazani iznos neto potraživanja po osnovi zajma se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a financirani projekti izgradnje nekretnina.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 30. 6. 2018. je iznosilo 11,3 milijuna KM, što je za 2,5 milijuna KM ili 17,9% manje u odnosu na 31. 12. 2017. Udjel navedene pozicije u ukupnoj aktivi na dan 30. 6. 2018. je iznosio 4,1%, što je manje u odnosu na 31. 12. 2017., kada je iznosilo 5,3%.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 30. 6. 2018. iznosilo 11,8 milijun KM, što je za 5,1 milijun KM ili 30,2% manje u odnosu na 31. 12. 2017. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 30. 6. 2018. je iznosila 34,6 milijuna KM i za 6,0 milijuna KM ili 21,0% je više u odnosu na 31. 12. 2017. Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 7,3 milijuna KM, dok je kod pet leasing društava iskazano smanjenje u iznosu od 1,3 milijuna KM, od čega se 928 tisuća KM ili 74,5% odnosi na smanjenje iskazano od strane jednog leasing društva.

U sljedećoj tablici iskazana je struktura neto bilančnih pozicija aktive sektora leasinga:

u 000 KM-

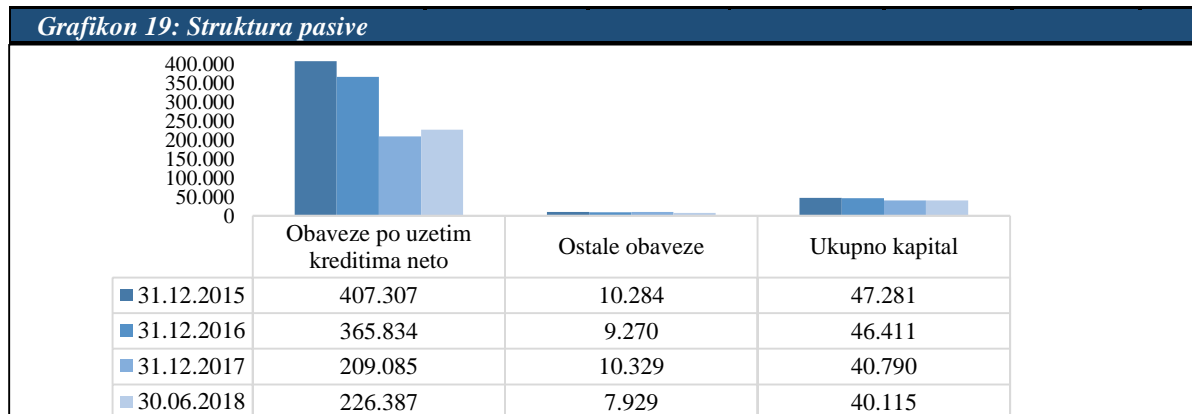
Tablica 65: Struktura neto bilančnih pozicija aktive					
Opis	31.12.2017	Udjel u aktivi %	30.6.2018	Udjel u aktivi %	Indeks
1	2	3	4	5	6=4/2
Financijski leasing	176.007	67,6%	194.966	71,0%	110,8
Operativni leasing	28.616	11,0%	34.637	12,6%	121,0
Zajam	13.449	5,2%	10.856	4,0%	80,7
Ostala imovina	42.132	16,2%	33.972	12,4%	80,6
Ukupno	260.204	100,0%	274.431	100,0%	105,5

2.2.2.2. Kapital i obveze

Ukupne obveze leasing sektora na dan 30. 6. 2018. su iznosile 234,3 milijuna KM, što čini 85,4% ukupne pasive leasing društava u FBiH. U usporedbi sa stanjem na 31. 12. 2017. ukupne obveze na razini sektora su povećane za 14,3 milijuna KM ili 6,8%.

U sljedećem grafikonu je iskazana struktura pasive sektora leasinga u FBiH:

-u 000 KM-

Cjelokupan iznos obveza po uzetim kreditima se odnosi na dugoročne obveze po kreditima.

Obveze leasing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 30. 6. 2018. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing sektora - 82,5% od ukupnog iznosa bilančne sume. U usporedbi sa 31. 12. 2017., pozicija obveza po kreditima je povećana za 17,3 milijuna KM ili 8,3%. Iskazano povećanje je uzrokovano porastom tržišnih aktivnosti sektora.

Na zaduženja kod komercijalnih stranih i domaćih banaka, koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju, se odnosi 27,6% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 39,2% odnosi na izravna zaduženja od osnivača i 33,2% se odnosi na zaduženja od europskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se

odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderirana NKS koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 30.6.2018. je iznosila 1,4% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je veća u odnosu na 31. 12. 2017. kada je iznosila 1,2%.

Ukupni kapital leasing sektora na dan 30. 6. 2018. iznosio je 40,1 milijun KM. U usporedbi sa 31. 12. 2017., navedena pozicija je smanjena za 675 tisuća KM ili 1,7%. Ukupno neto smanjenje kapitala je uzrokovano isplatom dobiti vlasnicima od strane dva leasing društva, u ukupnom iznosu od 4,3 milijuna KM. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu od 1,0 milijun KM (uslijed pozitivnog poslovanja istih), dok je kod četiri leasing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 1,7 milijuna KM. Sva leasing društva u FBiH su iskazala ukupan iznos kapitala veći od minimalnog iznosa (250 tisuća KM) propisanog odredbama člana 8. ZoL-a.

2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing sektora, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 30. 6. 2018. iskazane su u iznosu od 1,4 milijun KM i iste su manje za 685 tisuća KM ili 33,0% u odnosu na 31. 12. 2017. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 30. 6. 2018. iskazano je ukupno 3,0 milijuna KM dospjelih neizmirenih potraživanja i ista su manja za 396 tisuća KM ili 11,6% u odnosu na 31. 12. 2017.

U prilogu 19. daje se detaljan pregled rezervi za financijski leasing, a u sljedećoj tablici struktura formiranih rezervi za gubitke leasing sektora po kategorijama kašnjenja:

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2017.	Ukupne rezerve 30.6.2018.	Indeks
1	2	3	4=3/2
0-60	931	909	98
60-90	164	103	63
90-180	104	106	102
preko 180	879	156	18
preko 360	0	119	n/a
Ukupno	2.078	1.393	67

Smanjenje iznosa formiranih rezervi za gubitke dodatno ukazuje na stabilizaciju poslovanja i činjenicu da tijekom prve polovice 2018. godine nije došlo do pogoršanja kvalitete portfelja koji se odnosi na potraživanja po financijskom leasingu. Promatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u usporedbi sa 31. 12. 2017., konstatirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 0-60, 60-90 i preko 180 dana, dok je povećanje evidentirano u kategorijama od 90-180 dana i preko 360 dana.

Rezerve za zajmove na dan 30. 6. 2018. su iznosile 1,9 milijuna KM i ostale su približno iste kao i na 31. 12. 2017. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 30. 6. 2018. su formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba i iste se nalaze u kategoriji do 60 dana kašnjenja. U prilogu 20. daje se pregled rezervi za zajmove leasing društava.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 30. 6. 2018. je iznosio 76,7 milijuna KM, što je smanjenje za 7,5 milijuna KM ili 8,9% u odnosu na iznos iskazan

krajem prethodne poslovne godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, iznos od 40,7 milijuna KM ili 53,1% se odnosi na izvršene otpise jednog leasing društva. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je uzrokovano značajnim iznosom naplate otpisanog potraživanja po osnovi ugovora o zajmu od strane jednog leasing društva u iznosu 3,0 milijuna KM, što predstavlja 94,4% od ukupno iskazanog iznosa naplate otpisanih potraživanja sektora leasinga. Smanjenje je, također, uzrokovano i značajnim iznosom iskazanih trajnih otpisa koje je iskazalo isto leasing društvo u iznosu od 4,9 milijuna KM, a koje se odnosi na ostatak nenaplaćenog potraživanja po istom ugovoru zajma.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga, uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup, na dan 30. 6. 2018. na razini leasing sektora je smanjena u odnosu na 31. 12. 2017. za 2,3 milijuna KM ili 77,3%, dok je broj izuzetih predmeta manji za osam jedinica. Najznačajnija promjena u broju i vrijednosti izuzetih predmeta leasinga je iskazana na poziciji nekretnina, koja je u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje smanjena za 1,9 milijuna KM ili 83,5% i odnosi se na pet jedinica (smanjenje od četiri jedinice iskazano kod jednog leasing društva). Struktura izuzetih predmeta sektora leasinga je iskazana u sljedećoj tablici:

-u 000 KM -

Tablica 67: Izuzeti predmeti sektora leasinga				
Vrsta predmeta leasinga	31.12.2017		30.6.2018	
	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta leasinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta leasinga
1	2	3	4	5
Putnička vozila	12	198	17	166
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	13	129	8	39
Strojevi i oprema	8	454	5	112
Nekretnine	9	2.246	4	370
Ostalo	0	0	0	0
Ukupno	42	3.027	34	687

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasing sektora na dan 30. 6. 2018., iznos od 370 tisuća KM ili 53,9% se i dalje odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva leasing društva.

Promatrano na razini sustava leasinga na dan 30. 6. 2018., tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga iznosi 10,1 milijuna KM i ista je smanjena za 2,9 milijuna KM ili 22,4% u odnosu na 31. 12. 2017. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta leasinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove leasinga, odnosi se 9,5 milijuna KM ili 93,2% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na razini sustava leasinga.

Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2.2.4. Profitabilnost

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.6.2018. iskazana je dobit u iznosu od 4,2 milijuna KM. Pojedinačno promatrano, četiri leasing društva iskazala su pozitivan financijski rezultat u iznosu od 4,6 milijuna KM, od čega se na jedno društvo odnosi 2,4 milijuna KM ili 53%, dok su dva leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 392 tisuće KM.

Konsolidirani račun dobiti i gubitka leasing društava u FBiH sa 30. 6. 2018. iskazan je u prilogu 21. ove Informacije. Na iskazanu dobit na razini leasing sektora u prvoj polovici 2018. godine značajnije je utjecala naplata otplaćenih potraživanja po ugovoru zajma od strane jednog leasing društva u iznosu od 3 milijuna KM.

U sljedećoj tablici daje se usporedni pregled iskazanog financijskog rezultata na razini leasing sektora:

-u 000 KM-

Tablica 68: Financijski rezultat: dobit/gubitak						
O p i s	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.	
	Iznos	Br. leasing društava	Iznos	Br. leasing društava	Iznos	Br. leasing društava
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-1.470	2	-595	3	-392	2
Dobit	2.876	5	2.301	4	4.554	4
Ukupno	1.406	7	1.706	7	4.162	6³⁷

Evidentno je da je u promatranom razdoblju, prema nominalnom iznosu, najveća dobit na razini leasing sektora u FBiH iskazana sa 30. 6. 2018., dok se gubitak kontinuirano smanjivao.

Ukupni prihodi sa 30. 6. 2018. iznose 16,7 milijuna KM, a razina i struktura ukupnih prihoda s usporednim podacima za prethodne dvije poslovne godine predstavljena je u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 69: Struktura ukupnih prihoda								
Struktura ukupnih prihoda	30.6.2016		30.6.2017		30.6.2018		Indeks	
	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I. Prihod od kamata i slični prihodi								
Kamate po financijskom leasingu	8.960	41,4	7.858	38,3	4.464	26,7	88	57
Kamate na plasmane bankama	127	0,6	137	0,7	137	0,8	108	100
Ostali prihodi od kamate	3.079	14,2	1.670	8,1	835	5,0	54	50
Ukupno	12.166	56,2	9.665	47,1	5.436	32,6	79	56
II. Operativni prihodi								
Naknade za operativni najam	5.555	25,7	6.060	29,5	6.093	36,5	109	101
Naknada za izvršene usluge	4	0,0	2	0,0	1	0,1	50	n/a
Ostali operativni prihodi	3.916	18,1	4.723	23,0	5.165	30,9	121	109
Ukupno	9.475	43,8	10.785	52,6	11.259	67,4	114	104
Prihod po osnovi otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	58	0,3	0			
Ukupni prihodi (I+II)	21.641	100,0	20.508	100,0	16.695	100,0	95	81

Promatrano po vrsti prihoda, prihodi od kamata sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 30. 6.2018. su iznosili 5,4 milijuna KM i isti su manji za 4,2 milijun KM ili 43,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovi kamata iz financijskog leasinga u ukupnom iznosu od 4,5 milijuna KM i za 3,4 milijuna KM ili 43,2% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Kategorija operativnih prihoda je iznosila 11,3 milijuna KM i u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine veća je za 0,5 milijuna KM ili 4,4%.

U promatranom razdoblju evidentan je kontinuirani i značajan pad prihoda od kamata i sličnih prihoda, uz istovremeni porast operativnih prihoda, a što je uglavnom uzrokovano statusnom promjenom pripajanja jednog leasing društva matičnoj banci, koja je započela u drugoj polovici 2017. godine.

³⁷ Nije uključeno novoosnovano leasing društvo koje planira započeti s aktivnostima u trećem kvartalu 2018. godine

Ukupni rashodi sa 30. 6. 2018. iznose 12,5 milijuna KM, a razina i struktura ukupnih rashoda s usporednim podacima u odnosu na isto razdoblje d prethodne dvije poslovne godine predstavljeni su u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 70: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I. Rashod od kamata i slični prihodi								
Kamate na pozajmljena sredstva	4.249	21,0	2.824	15,0	1.522	12,1	66	54
Naknade za obradu kredita	85	0,4	57	0,3	46	0,4	67	81
Ostali rashod po kamati	0	0,0	1	0,0	3	0,0	0	0
Ukupno	4.334	21,4	2.882	15,3	1.571	12,5	66	55
II. Operativni rashodi								
Troškovi plaća i doprinosa	3.322	16,4	3.515	18,7	2.427	19,4	106	69
Troškovi poslovnog prostora	5.391	26,6	5.437	28,9	4.743	37,8	101	87
Ostali troškovi	5.771	28,5	6.934	36,9	3.742	29,9	120	54
Ukupno	14.484	71,6	15.886	84,5	10.912	87,1	110	69
III. Troškovi rezervi	1.294	6,4	0	0,0	50	0,4	0	n/a
Porez na dobit	123	0,6	34	0,2	0	0,0	28	0
Ukupni rashodi (I+II+III)	20.235	100,0	18.802	100,0	12.533	100,0	93	67

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 1,6 milijuna KM i isti su manji u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine za 1,3 milijuna KM ili 45,5%. U istom razdoblju smanjeni su ukupni operativni rashodi, kao i pojedinačne kategorije rashoda koje ga čine.

Navedena značajna smanjenja rashoda od kamata su uzrokovana statusnom promjenom pripajanja jednog leasing društva matičnoj banci koja je započela u drugoj polovici 2017. godine.

Dodatni razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed statusne promjene pripajanja jednog leasing društva matičnoj banci, kao i kontinuiranog smanjenja varijabilnog indeksa EURIBOR-a za koji su uglavnom vezana kreditna zaduženja leasing društava.

2.2.2.5. Ponderirana NKS i EKS

EKS predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna NKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u prvoj polovici 2018. godine je iznosila 4,6% za kratkoročne ugovore i 4,3% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 12,2%, a za dugoročne 6,8% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana NKS u prvoj polovici 2018. godine je iznosila 4,3%, a EKS 6,9% na godišnjoj razini.

U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine, kada je iskazana ukupna ponderirana NKS od 4,7% i EKS od 7,3% na godišnjoj razini, evidentno je smanjenje kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga.

Trend smanjenja NKS je nastavljen i u prvoj polovici 2018. godini u odnosu na 2017. i 2016. godinu, a isti je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR), za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je tijekom poslovne 2017. godine i u prvom kvartalu 2018. godine većina tržišno aktivnih davatelja leasinga nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane

dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

Značajne razlike u visini ponderiranih EKS prema korisnicima leasinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama, s obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obveza.

U sljedećoj tablici detaljno su iskazane ponderirane NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga zaključenim u prvoj polovici 2018. godine:

Tablica 71: Prosječna NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u I. polugodištu 2018. godine					
R. br.	O p i s	Broj ugovora	Iznos financiranja u (000KM)	Ponderirana NKS	Ponderirana EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	15	340	4,6%	12,2%
a.	putnička vozila	8	250	4,2%	12,7%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	7	90	5,7%	10,6%
c.	strojevi i oprema	0	0	0,0%	0,0%
d.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	15	340	4,6%	12,2%
a.	pravne osobe	13	311	4,5%	8,5%
b.	poduzetnici	0	0	0,0%	0,0%
c.	fizičke osobe	2	29	5,8%	51,4%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	1.825	76.376	4,3%	6,8%
a.	putnička vozila	1.061	36.491	4,7%	7,9%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	678	32.770	4,1%	6,0%
c.	strojevi i oprema	85	6.927	3,5%	5,5%
d.	nekretnine	1	188	3,9%	4,2%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	1.825	76.376	4,3%	6,8%
a.	pravne osobe	1.646	71.357	4,3%	6,1%
b.	poduzetnici	38	1.019	5,3%	7,6%
c.	fizičke osobe	141	4.000	5,0%	19,1%
Ukupno (1+2)		1.840	76.716	4,3%	6,9%

Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora.

U sljedećoj tablici iskazano je kretanje ponderiranih NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga po razdobljima:

Tablica 72: Ponderirana prosječna NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga										
Opis	30.6.2014		30.6.2015		30.6.2016		30.6.2017		30.6.2018	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
I. Kratkoročni leasing ugovori										
1. Prema predmetu leasinga	6,6%	11,5%	5,1%	8,1%	3,4%	6,6%	3,4%	5,6%	4,6%	12,2%
a) Putnička vozila	6,6%	12,2%	5,0%	7,9%	4,8%	10,7%	5,1%	7,9%	6,2%	12,7%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,3%	10,6%	5,6%	9,5%	4,0%	5,5%	3,7%	5,9%	5,7%	10,6%
c) Strojevi i oprema	7,1%	11,9%	4,1%	5,6%	0,8%	2,2%	0,4%	1,7%	0,0%	0,0%
d) Nekretnine	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
e) Ostalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1.1. Prema korisniku leasinga	6,6%	11,5%	5,1%	8,1%	3,4%	6,6%	3,4%	5,6%	4,6%	12,2%
a) Pravne osobe	6,5%	11,2%	5,0%	7,8%	3,2%	5,1%	3,4%	5,5%	4,5%	8,5%
b) Poduzetnici	9,5%	23,6%	0,0%	0,0%	5,9%	11,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
c) Fizičke osobe	8,2%	17,8%	7,3%	16,8%	6,0%	86,3%	5,0%	11,4%	5,8%	51,4%
II. Dugoročni leasing ugovori										
2. Prema predmetu leasinga	6,6%	9,1%	6,0%	8,1%	5,2%	8,3%	4,7%	7,3%	4,3%	6,8%
a) Putnička vozila	6,7%	9,4%	6,1%	8,9%	5,4%	9,5%	5,1%	8,2%	4,7%	7,9%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,4%	8,7%	5,7%	7,7%	4,8%	7,2%	4,4%	6,6%	4,1%	6,0%
c) Strojevi i oprema	6,8%	9,6%	6,3%	7,8%	4,8%	7,1%	4,6%	6,1%	3,5%	5,5%
d) Nekretnine	6,2%	6,4%	0,0%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	0,0%	3,9%	4,2%
e) Ostalo	9,5%	15,9%	0,0%	0,0%	6,9%	22,0%	7,0%	36,5%	0,0%	0,0%
2.1. Prema korisniku leasinga	6,6%	9,1%	6,0%	8,1%	5,2%	8,3%	4,7%	7,3%	4,3%	6,8%
a) Pravne osobe	6,6%	9,1%	6,0%	8,0%	5,2%	7,4%	4,7%	6,7%	4,3%	6,1%
b) Poduzetnici	7,2%	10,5%	7,0%	10,9%	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,2%	7,6%
c) Fizičke osobe	5,9%	8,6%	5,5%	9,8%	5,0%	22,8%	4,9%	17,4%	5,0%	19,1%
Ukupno	6,6%	9,1%	6,0%	8,1%	5,1%	8,3%	4,7%	7,2%	4,3%	6,9%

2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini leasing sustava u razdoblju od 1.1.do 30.6.2018. iznosila je 89,3 milijuna KM i veća je za 10,9 milijuna KM ili 13,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih leasing ugovora u istom razdoblju je iznosio 2.247, a što je za 350 ugovora ili 18,5% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora na razini leasing sustava zaključenih u prvoj polovici 2018. godine je iznosila 39,7 tisuća KM i ista nije značajno odstupala u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada je iznosila 41,3 tisuće KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvoj polovici 2018. godine, iznos od 76,7 milijuna KM ili 85,9% se odnosi na ugovore financijskog leasinga. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine i prethodnim razdobljima, evidentan je nastavak trenda porasta udjela ugovora operativnog leasinga u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora.

U sljedećim tablicama iskazan je usporedni pregled ostvarenog opsega novozaključenih ugovora u prvoj polovici 2018. godine i u istom razdoblju prethodne poslovne godine, odnosno usporedni pregled broja zaključenih ugovora u istom razdoblju.

Tablica 73: Struktura iznosa financiranja leasing sektora

O p i s	30.6.2017.			30.6.2018.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno
	1	2	3	4=2+3	5	6
Vozila	60.924	9.174	70.098	69.601	12.536	82.137
Oprema	8.267	0	8.267	6.927	0	6.927
Nekretnine	0	0	0	188	0	188
Ostalo	6	0	0	0	0	0
Ukupno	69.197	9.174	78.371	76.716	12.536	89.252

Tablica 74: Struktura zaključenih ugovora

O p i s	30.6.2017.			30.6.2018.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno
	1	2	3	4=2+3	5	6
Vozila	1.513	273	1.786	1.754	407	2.161
Oprema	110	0	110	85	0	85
Nekretnine	0	0	0	1	0	1
Ostalo	1	0	1	0	0	0
Ukupno	1.624	273	1.897	1.840	407	2.247

Ukupan iznos novih financiranja u prvoj polovici 2018. godine ostvarila su tri leasing društva i jedna banka, koja se u značajnom opsegu bavi poslovima financijskog leasinga (pravni sljednik leasing društva koje se pripojilo istoj), dok su tri leasing društva obustavila zaključenje novih ugovora, izuzev sporadičnih slučajeva financiranja izuzetih predmeta leasinga.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika leasinga, dominiraju plasmani prema pravnim osobama, koji čine 94,3% ukupnog iznosa financiranja u prvoj polovici 2018. godine. Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

2.2.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA LEASING SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA

U razdoblju 1.1.-30.6.2018. leasing društva u FBiH su, prema Izvješćima o gotovinskim transakcijama od 30.000 KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tablice A i B), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o pet transakcija (167% u odnosu na isto razdoblje u 2017. godini), u ukupnom iznosu od 34.938 KM (118% u odnosu na isto razdoblje u 2017. godini). Za izvještene transakcije FOO nije tražio dodatne podatke.

Podatak da broj i vrijednost izvještenih transakcija ima trend rasta, iako je njihov broj još uvijek mali, upućuje da su leasing društva u FBiH unaprijedila izvještajnu funkciju, te da posvećuju veću pažnju praćenju transakcija i aktivnosti klijenata.

Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija prikazan je u narednoj tablici:

Tablica 75: Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija

R. br.	Opis	Razdoblje 1.1. - 30.6.2017.		Razdoblje 1.1.-30.6.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
		3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	3	29.519	5	34.938	167	118
	Ukupno	3	29.519	5	34.938	167	118

U izvještajnom razdoblju leasing društva u FBiH nisu imala prijava sumnjivih klijenata.

U kontrolama izvršenja naloga utvrđeno je da su leasing društva u FBiH postupala po danim nalogima FBA, odnosno da su poduzimala mjere i aktivnosti na izvršenju istih. Poduzetim aktivnostima leasing društva su izvršila sedam danih naloga (78%), a dva dana naloga (22%) leasing društva su djelomično izvršila.

Status danih naloga prikazan je u narednoj tablici:

Tablica 76: Status danih naloga u kontrolama				
R. br.	Status danih naloga	Broj naloga	%	Prosjeak po banci
1.	Izvršeni nalozi	7	78	2,33
2.	Djelomično izvršeni nalozi	2	22	0,67
3.	Neizvršeni nalozi	0	0	0
Ukupno		9	100	3

Na temelju statusa danih naloga utvrđenog u kontrolama izvršenja naloga, te izvješća koja su leasing društva dostavila FBA, može se zaključiti da kvaliteta upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti ima trend rasta, te da je leasing sektor u FBiH poboljšao usklađenost poslovanja sa standardima SPNiFTA.

2.2.4. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR

U narednom razdoblju, FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava u FBiH nastaviti s planiranim aktivnostima koje su usmjerene na sljedeće aspekte:

- iniciranje izmjena ZoL-a s ciljem prilagođavanja poslovnog ambijenta za poslovanje leasing društava u FBiH i dopunjavanje podzakonske regulative u pogledu izrade novih i izmjeni i dopuni postojećih podzakonskih akata, sukladno usvojenim izmjenama i dopunama zakonskog propisa;
- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja leasing sustava u FBiH putem izvješća i kontrola na licu mjesta;
- kapitalno jačanje leasing sustava u FBiH i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti;
- nadziranje usklađenosti sa zakonima i podzakonskim aktima i primjeni dobrih praksi u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata;
- nadziranje usklađenosti poslovanja leasing društva sa standardima SPNiFTA;
- unapređenje suradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za leasing društva, kao i suradnje s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovi financijskog leasinga u CRK-u;
- stvaranje adekvatnijeg poslovnog ambijenta za poslovanje leasing sektora, olakšanja osnivanja novih leasing društava i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava, FBA očekuje od leasing društava u FBiH da nastave s aktivnostima koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja s propisanim regulatornim zahtjevima;
- kapitalno jačanje leasing društava i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sustava unutarnjih kontrola, osiguranje adekvatne i organizacijski neovisne funkcije unutarnje revizije, unapređenje procesa upravljanja rizicima;

- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija, osiguranja točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i neračunovodstvenih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima, kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prijevara i pogrešaka;
- transparentnom, razumljivom i potpunom informiranju korisnika finansijskih usluga o uslugama koje pružaju, a povezano s unapređenjima palete proizvoda i pronalaženje novih kanala prodaje;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.3. FAKTORING SEKTOR

2.3.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH

Factoring poslovanje u BiH zakonski je uređeno u FBiH i pružatelji usluga faktoringa iz ovoga entiteta su u obvezi primjenjivati propise o faktoringu, dok u drugom entitetu - RS-u, na dan sačinjavanja ove Informacije, nije bila zakonski uređena oblast faktoring poslovanja. Sukladno propisima kojima se uređuje faktoring, poslove faktoringa u FBiH može obavljati društvo za faktoring osnovano u FBiH koje ima odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji reguliraju poslovanje banaka u FBiH. U prilogu 22. daju se osnovni podaci o društvu za faktoring sa stanjem na dan 30. 6. 2018.

FBA obavlja nadzor nad poslovanjem društava za faktoring, s ciljem provjere zakonitosti, procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja društava za faktoring, radi zaštite interesa klijenata i javnog interesa, doprinosa stabilnosti finansijskog sustava, te uspostavljanju i očuvanju povjerenja u tržište faktoringa u FBiH. Ukoliko u obavljanju nadzora utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju faktoring društva, FBA nalaže provođenje odgovarajućih mjera i aktivnosti na otklanjanju istih. Sukladno propisanim nadležnostima, u okviru nadzora poslovanja subjekata bankovnog sustava u FBiH, FBA obavlja i nadzor nad obavljanjem faktoring poslovanja u bankama u FBiH.

Osnovna karakteristika faktoring poslovanja u FBiH u prvom polugodištu 2018. godine je da su usluge faktoringa u FBiH obavljale samo banke, kroz zaključivanje ugovora o otkupu novčanih tražbina, isključivo u domaćem faktoringu, faktoringu koji uključuje pravo regresa i bez prava regresa, odnosno s ugovorenim i bez ugovorenog predujma za otkupljenu novčanu tražbinu. Od ukupno četiri banke koje su obavljale poslove faktoringa, tri banke su članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, a jedna je banka u pretežno domaćem vlasništvu.

U promatranom izvještajnom razdoblju, jedino društvo za faktoring u FBiH koje je, na temelju dozvole FBA za obavljanje poslova faktoringa, početkom 2018. godine izvršilo upis u sudski registar, nije imalo zaključenih ugovora o kupoprodaji postojećih nedospjelih ili budućih kratkoročnih novčanih tražbina nastalih iz osnove ugovora o prodaji robe ili pružanju usluga u zemlji i inozemstvu. Fokus aktivnosti ovoga društva za faktoring je bio stvaranje pretpostavki za početak rada, uslijed čega je ostvarilo gubitak u iznosu od 0,2 milijuna KM, te je na dan 30. 6. 2018. temeljni kapital društva iznosio 0,8 milijuna KM.

U promatranom razdoblju pružatelji usluga faktoringa u FBiH su bile isključivo banke, koje nisu obavljale poslove obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, niti poslove srodne faktoringu (procjena boniteta i kreditne sposobnosti pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju samostalne djelatnosti,

osiguranje tražbina, diskont računa, eskont mjenica, ustupanje mjenične tražbine, izdavanje garancija i drugih jamstava, prodaja pokretne i nepokretne imovine uzete kao kolaterala na osnovi poslova faktoringa i slično). Evidentno je značajno smanjenje opsega faktoring poslovanja koje se obavlja u bankama u FBiH u prvom polugodištu 2018. godine u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, uz promjene u strukturi otkupljenih novčanih tražbina prema kriterijima postojanja regresnog prava, domicilnosti, kao i ugovorene ročnosti otkupljenih novčanih tražbina.

2.3.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

U prvom polugodištu 2018. godine zaključen je ukupno 161 ugovor o faktoringu, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring, od čega je najveći broj - 156 ugovora zaključeno s pravom regresa tj. s pravom faktora da u slučaju nemogućnosti naplate tražbina od kupca zahtijeva, na dan dospelosti tražbina, namirenje od prodavatelja tražbina i na taj način se obešteti za plaćeni predujam, kamatu na predujam, kao i naknadu faktoru, dok se pet zaključenih ugovora odnose na faktoring bez prava regresa.

Uspoređujući izvještajne podatke s istim razdobljem prethodne godine, kada je bilo zaključeno ukupno 155 ugovora o faktoringu, vidljivo je da je u prvom polugodištu 2018. godine neznatno povećan broj zaključenih ugovora o faktoringu za 3,9%, pri čemu nije zaključen nijedan ugovor u inozemnom faktoringu, dok je broj ugovora u domaćem faktoringu veći za 15%.

Na dan 30. 6. 2018. bila su ukupno 74 aktivna ugovora o faktoringu, koji su se, kao u istom razdoblju prethodne godine, isključivo odnosili na domaći faktoring. Od ukupnog broja aktivnih ugovora o leasingu, 67 ugovora ili 90,5% se odnosi na faktoring s pravom regresa, a sedam ugovora ili 9,5% na faktoring bez prava regresa. Broj aktivnih ugovora o faktoringu na dan 30. 6. 2018. u odnosu na 30. 6. 2017. bio je veći za tri ugovora ili 4,2%, pri čemu je broj aktivnih ugovora u faktoring s pravom regresa bio manji za dva, dok je u faktoringu s pravom regresa bio veći za pet aktivnih ugovora.

Ukupna nominalna vrijednost otkupljenih novčanih tražbina sa 30. 6. 2018. iznosi 57 milijuna KM, od čega se iznos od 31,5 milijuna KM ili 55,2% odnosi na faktoring bez prava regresa, a iznos od 25,5 milijuna KM ili 44,8% na faktoring s pravom regresa. U usporedbi s volumenom otkupljenih novčanih tražbina u istom razdoblju prethodne godine, koji je iznosio 204 milijuna KM, evidentno je značajno smanjenje, s obzirom da ukupna vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 30. 6. 2018. čini svega 28% ukupne vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 30. 6. 2017.

Promijenjena je i struktura otkupljenih tražbina prema postojanju regresnog prava, s obzirom da je u prvom polugodištu 2017. godine bio dominantan udjel iznosa faktoringa s pravom regresa 95,2%, dok u prvom polugodištu 2018. godine ova vrsta faktoringa sudjeluje sa 44,8%, uz istovremeno povećanje udjela faktoringa bez prava regresa sa 4,8% u prvom polugodištu 2017. godine na 55,2% u istom razdoblju 2018. godine.

Usporedan pregled nominalnih iznosa i strukture otkupljenih novčanih tražbina u razdoblju 1.1.-30.6.2018. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti, daje se u sljedećoj tablici:

Tablica 77: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina

Vrsta	Volumen otkupljenih novčanih tražbina								Index (10:6) x 100
	Banke				Ukupno				
	30.6.2017.		30.6.2018.		30.6.2017.		30.6.2018.		
	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	Iznos (u 000 KM)	Udjel u %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Faktoring s pravom regresa	194.109	95,2%	25.594	44,8%	194.109	95,2%	25.594	44,8%	13,2
Faktoring bez prava regresa	9.870	4,8%	31.510	55,2%	9.870	4,8%	31.510	55,2%	319,3
Ukupno	203.979	100%	57.104	100%	203.979	100%	57.104	100%	28,0
Domaći faktoring	31.991	15,7%	57.104	100,0%	31.991	15,7%	57.104	100,0%	178,5
Inozemni faktoring	171.988	84,3%	0	0,0%	171.988	84,3%	0	0,0%	0,0
Ukupno	203.979	100%	57.104	100%	203.979	100%	57.104	100%	28,0

Struktura ukupne vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina, prema ugovorenom roku dospijea, sa 30. 6. 2018. do 90 dana je 32,7%, a od 91 do 180 dana - 66,3%. U odnosu na prvo polugodište 2017. godine, došlo je do značajne promjene u ročnoj strukturi ukupnog volumena otkupljenih novčanih tražbina, s obzirom da su otkupljene tražbine s ugovorenim dospijecom do 90 dana činile 89,8%, a s dospijecom od 91 do 180 dana 10,2%.

Promatrajući strukturu vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina u prvom polugodištu 2018. godine prema sektorskoj klasifikaciji kupaca, uočava se da je od javnih poduzeća otkupljeno novčanih tražbina u ukupnoj vrijednosti od 28,3 milijuna KM, što čini 49,6%, od privatnih poduzeća i društava otkupljeno novčanih tražbina u ukupnoj vrijednosti od 26,8 milijuna KM, što čini 46,9%. Preostalih 1,3 milijuna KM otkupljenih tražbina se odnosi na neprofitne organizacije ili 2,3%, dok je od vladinih institucija otkupljeno 0,7 milijuna KM ili 1,2%. Tijekom prvog polugodišta 2018. godine, ukupni predujmovi isplaćeni dobavljačima u segmentu privatnih poduzeća i društava (prodavatelji tražbina) iznose 55,7 milijuna KM, a čega se iznos od 31,6 milijun KM ili 56,7% odnosi na faktoring bez prava regresa, a 24,1 milijun KM ili 43,5% na faktoring s pravom regresa.

Stanje faktoring portfelja u bankama u FBiH po osnovi otkupljenih novčanih tražbina koje su pružatelji usluge faktoringa iskazali na dan 30. 6. 2018., prema postojanju prava regresa i prema domicilnosti, s aspekta dospelosti, odnosno nedospelosti otkupljenih tražbina, prikazano je u sljedećoj tablici:

Tablica 78: Stanje portfelja faktoring poslovanja na dan 30. 6. 2018.

Opis	Banke		Ukupno stanje portfelja	Udjel (u %)
	Dospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Nedospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina		
Prema postojanju prava regresa	765	23.550	24.315	100
Faktoring s pravom regresa	765	10.792	11.557	47,5
Faktoring bez prava regresa	0	12.758	12.758	52,5
Prema rezidentnosti subjekata faktoringa	765	23.550	24.315	100
Domaći faktoring	765	23.350	24.315	100
Izvozni faktoring	0	0	0	0
Uvozni faktoring	0	0	0	0

U ukupnom saldu potraživanja u prvom polugodištu 2018. godine, na stanje otkupljenih tražbina s ugovorenim dospijecom do 90 dana odnosi se 32,7%, a na potraživanja s ugovorenim dospijecom od 91 do 180 dana 67,3%.

Stanje obveza prema dobavljačima po osnovi faktoringa na dan 30. 6. 2018. (u cijelosti se odnosi na faktoring s pravom regresa) iznosi 0,6 milijuna KM, s ročnom strukturom obveza: 15,2% do 60 dana, 17,3% od 61-90 dana i 67,5% od 91 do 180 dana.

Ostvareni ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa u FBiH u prvom polugodištu 2018. godine iznose 0,7 milijuna KM, a udio od 45,3% se odnosi na faktoring s pravom regresa, promatrajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, dok se 54,7% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na ugovoreni faktoring bez prava regresa. Pored smanjenja ukupno ostvarenih prihoda, evidentne su i promjene u strukturi ostvarenih prihoda prema vrsti faktoringa i domicilnosti, ali i vrsti prihoda, s obzirom da su u prvom polugodištu 2017. godine prihodi od kamata sudjelovali sa 20,7% u ukupnim приходima, a prihodi od naknada sa 79,3%, dok su se u istom razdoblju tekuće godine značajno povećali prihodi od kamata, odnosno smanjili prihodi od naknada.

Najveća kamatna stopa na isplaćeni predujam na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog razdoblja (drugi kvartal 2018. godine) iznosila je 5,67%, dok je diskontna kamatna stopa iznosila 5% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Sve četiri banke koje obavljaju poslove faktoringa su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR

Factoring poslovanje u FBiH se, u prvom polugodištu 2018. godine, isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije financiranja, što je i svojstveno za banke, a nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja tražbinama, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se regulira faktoring poslovanje u FBiH.

Intencije Zakona o financijskom poslovanju³⁸, u pogledu jačanja financijske discipline i uspostavljanja jasnih pravila u poslovanju još uvijek nisu dale snažniji impuls za korištenje faktoringa kao instrumenta kratkoročnog financiranja i upravljanja novčanim tokovima, čemu doprinosi i nedovoljno adekvatna uspostavljenost i educiranost financijske funkcije u malim i srednjih poduzećima.

S obzirom da je potreba za kratkoročnim financiranjem i upravljanjem novčanim tražbinama, kao i osiguranjem naplate potraživanja, sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom razdoblju se može očekivati da će, kao jedan od pouzdanih instrumenata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa, kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova, u znatno većem volumenu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i opseg kratkoročnog financiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih poduzeća podigao na višu razinu, u narednom razdoblju će biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo financiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružatelja usluga, tako i od ostalih sudionika na financijskom tržištu FBiH.

³⁸ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/16

U okviru svojih nadležnosti za nadzor obavljanja poslova faktoringa, FBA se rukovodi načelima transparentnosti i sigurnosti, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga putem faktoringa, s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti i djelatnosti faktoring poslovanja na razini FBiH.

ZAKLJUČAK

S ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sustava i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja subjekata bankovnog sustava FBiH, FBA je kontinuirano nadzirala poslovanje svih subjekata, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere sukladno zakonskim ovlastima, te donosila opće i pojedinačne akte kojim se uređuje rad subjekata bankovnog sustava FBiH, sukladno zakonskim propisima, bazelskim načelima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primjenjivim direktivama EU zasnovanim na tim načelima i standardima. S obzirom na opseg, sadržaj, kompleksnost i dinamiku usklađivanja banaka s novim regulatornim zahtjevima i novim okvirom nadzornog izvješćivanja, u prvom polugodištu 2018. godine odvijale su se intenzivne aktivnosti u pogledu tumačenja primjene novih regulatornih zahtjeva, u formi odgovora na upite banaka.

Sa 30. 6. 2018. nastavljena su pozitivna kretanja u poslovanju bankarskog sektora, koja se ogledaju u rastu aktive, kredita i depozita, kao i poboljšanja profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora. Prisutan je nastavak trenda rasta kreditiranja privatnih poduzeća i stanovništva, kao i kod kreditiranja u ostalim sektorima. Udjel NPL-ova, kao ključnog pokazatelja kvalitete kredita i dalje ima trend smanjenja. Nastavljen je trend rasta ukupnih depozita i štednih depozita, koji predstavljaju najznačajniji i najveći segment depozitnog i financijskog potencijala banaka. U prvom polugodištu tekuće godine banke u FBiH ostvarile su pozitivan financijski rezultat, dok je nastavljen trend pada ponderiranih prosječnih NKS i EKS na ukupne kredite i depozite na godišnjoj razini. Na temelju iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30. 6. 2018., može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan.

Analizirajući izvješća mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 6. 2018., može se zaključiti da je poslovanje istog poboljšano u odnosu na kraj prethodne godine, s obzirom na rast aktive, mikrokreditnog portfelja uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete mikrokredita (RKG). Također, iskazan je i rast kapitala i broja zaposlenih u sektoru. Iskazani pozitivan financijski rezultat, odnosno višak prihoda nad rashodima u prvom polugodištu 2018. godine veći je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, pri čemu su porasli i ukupni prihodi mikrokreditnog sektora. U strukturi ukupnih prihoda iskazan je rast izvanrednih prihoda u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, koji se većinom odnose na naplatu potraživanja po otpisanim mikrokreditima. Postotni rast ukupnih rashoda manji je u odnosu na rast ukupnih prihoda mikrokreditnog sektora.

Leasing sustav u FBiH u razdoblju od 1.1.-30.6.2018. bilježi povećanje opsega poslovanja, u pogledu broja i vrijednosti novozaključenih ugovora, kao i povećanje ukupne aktive leasing sektora u FBiH u odnosu na 31. 12. 2017., te pozitivan financijski rezultat, što ukazuje da je leasing sustav stabilan, sa mogućnošću daljnjeg razvoja. Tijekom prvog polugodišta 2018. godine jedno leasing društvo u FBiH je dobilo dozvolu za rad. Evidentirani rezultati poslovanja leasing sustava ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sustava potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Osnovna karakteristika faktoring sektora u FBiH je da prvo registrirano društvo za faktoring na području FBiH, na temelju dozvole FBA za obavljanje poslova faktoringa, u prvom polugodištu 2018. godine nije imalo zaključenih ugovora o faktoringu, tako da se ukupan broj zaključenih ugovora o faktoringu, odnosno cjelokupan volumen otkupljenih novčanih tražbina odnosi na četiri banke koje su se bavile poslovima faktoringa. S obzirom na rezidentnost subjekata faktoring poslovanja, u ovom izvještajnom razdoblju u cijelosti su se obavljali poslovi u domaćem faktoringu. Volumen otkupljenih novčanih tražbina je, u odnosu na prvo polugodište 2017. godine, smanjen i značajno je promijenjena njegova struktura. Kako bi se efikasnije otklanjali problemi

likvidnosti u realnom sektoru, a time i opseg kratkoročnog financiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih poduzetnika podigao na višu razinu, u narednom razdoblju očekivati je da će uslijediti značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo financiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružatelja usluga faktoringa, tako i od ostalih sudionika na finansijskom tržištu FBiH.

Kontrolama usklađenosti subjekata bankovnog sustava FBiH sa standardima SPNiFTA u prvom polugodištu 2018. godine i supervizorskim ocjenama kvantitete rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjeren i kvalitete upravljanja ovim rizikom, nisu utvrđeni razlozi za supervizorsku zabrinutost.

Broj: U.O.-26-04/18
Sarajevo, 13. rujna 2018.

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1-Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30. 6. 2018.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg solidarnosti 12	033/755-867, 755-755 fax: 755-790	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25	033/586-870, fax: 586-880	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a	033/497-555, 497-500 fax:497-589	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	Velika Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax: 037/772-416	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1	033/720-300, fax:035/302-802	Lidija Žigić
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	Edin Hrnjica
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb	033/755-010, fax: 213-851	Karlheinz Dobnigg
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/954-702, fax:263-832	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 7	033/280-300, fax:280-230	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:356-227	Dalibor Čubela
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Hamdije Kreševljakovića 19	033/561-000, fax: 201-567	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Maršala Tita 13	033/280-100, fax: 663-399	Denis Čivgin
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/955-000, fax: 525-701	Yusuf Dilaver

Prilog 2-Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH

R.br.	BANKA	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	435	390	378
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	211	211	216
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	371	399	414
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	561	567	554
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	77	77	78
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	444	459	467
7.	PRIVREDNA BANKA d.d - SARAJEVO	139	158	162
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	206	167	157
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	1.312	1.320	1.352
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	425	440	451
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	521	528	531
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	1.225	1.260	1,255
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	192	192	197
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	197	161	171
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	299	326	335
	UKUPNO	6.615	6.655	6.718

Prilog 3-Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivns podbilanca)

-u 000 KM-

R.br	OPIS	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	5.204.564	5.794.664	6.411.978
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	2.418.582	2.654.978	2.764.433
1b	Kamatonski računi depozita	2.785.982	3.139.686	3.647.545
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	1.075.588	1.092.254	1.113.585
3.	Plasmani drugim bankama	96.569	350.980	56.573
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	12.270.228	13.178.860	13.798.478
4a	Kreditni	11.078.689	12.012.214	12.651.606
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	29	98.617	88.410
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.191.510	1.068.029	1.058.462
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	150.575	136.178	132.828
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	488.711	480.500	473.124
7.	Ostale nekretnine	42.266	49.441	45.128
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	22.999	18.401	14.629
9.	Ostala aktiva	282.742	332.157	306.284
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.252.208	1.223.584	1.302.489
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.193.721	1.166.804	1.219.691
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.487	56.780	82.798
11.	UKUPNA AKTIVA	18.382.034	20.209.851	21.050.118
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	14.176.274	15.814.723	16.603.774
12a	Kamatonski depoziti	10.312.971	11.358.832	11.816.506
12b	Nekamatonski depoziti	3.863.303	4.455.891	4.787.268
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
15.	Obveze prema vladi	0	0	0
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	848.001	835.667	845.086
16a	s preostalim rokom dospijea do jedne godine	231.260	184.551	179.393
16b	s preostalim rokom dospijea preko jedne godine	616.741	651.116	665.693
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	119.678	129.299	137.219
18.	Ostale obveze	529.811	564.963	580.007
19.	UKUPNE OBVEZE	15.673.914	17.344.802	18.166.236
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	8.828	14.828	14.828
21.	Obične dionice	1.207.049	1.210.961	1.214.872
22.	Emisioni ažio	138.786	137.290	137.290
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	138.698	137.202	137.202
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	864.475	946.263	1.026.338
24.	Tečajne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	173.248	239.973	174.820
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.708.120	2.865.049	2.883.882
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	18.382.034	20.209.851	21.050.118
	PASIVNA I NEUTRALNA PO DBILANCA	718.625	700.018	703.987
	UKUPNO	19.100.659	20.909.869	21.754.105

Prilog 4-Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH-30. 6. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	BANKA	Aktiva		Krediti		Depoziti		Financijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	903.737	4,29%	593.719	4,30%	672.214	4,05%	5.213
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	475.695	2,26%	332.319	2,41%	404.460	2,44%	614
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	945.039	4,49%	672.430	4,87%	684.278	4,12%	4.112
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.009.115	9,54%	1.469.844	10,65%	1.488.999	8,97%	19.085
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	102.462	0,49%	56.858	0,41%	72.107	0,43%	1.008
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.068.473	5,08%	751.287	5,44%	866.885	5,22%	8.924
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	396.766	1,88%	260.802	1,89%	298.440	1,80%	2.875
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	464.812	2,21%	366.115	2,65%	229.925	1,38%	63
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.253.244	20,21%	2.488.969	18,04%	3.438.039	20,71%	57.231
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.413.805	6,72%	986.476	7,15%	1.176.121	7,08%	5.301
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.427.934	6,78%	1.017.899	7,38%	1.152.254	6,94%	10.473
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	5.642.079	26,80%	3.620.985	26,24%	4.613.361	27,79%	57.480
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	659.619	3,13%	195.183	1,41%	582.142	3,51%	1.568
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	317.967	1,51%	208.435	1,51%	276.205	1,66%	563
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	969.371	4,61%	777.157	5,63%	648.344	3,90%	310
	UKUPNO	21.050.118	100%	13.798.478	100%	16.603.774	100%	174.820

Prilog 5-Izvjješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH

- AKTIVNA BILANCA -

-u 000 KM-

R.br	O P I S	31.12.2016.	31.12.2017.	30.6.2018.
TEMELJNI KAPITAL BANKE				
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	1.203.237	1.213.318	1.217.229
1.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi uložene stvari i prava u dionički kapital	12.431	12.262	12.262
1.3.	Iznos emisijih ažia ostvarenih pri uplati dionica	138.786	137.290	137.290
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	143.166	157.513	169.789
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporezivanja na temelju odluke skupštine banke	529.121	635.732	664.809
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	141.073	165.343	188.052
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	2.167.814	2.321.458	2.389.431
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	16.690	47.879	85.168
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	42.314	7.288	0
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	3.034	81	229
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom	47.315	49.963	49.630
1.11.	Iznos odloženih poreznih sredstava	1.881	1.494	1.716
1.12.	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promjene fer vrijednosti imovine	1.063	1.446	2.567
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	112.297	108.151	139.310
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	2.055.517	2.213.307	2.250.121
DOPUNSKI KAPITAL BANKE				
2.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	209	209	209
2.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdanih po osnovi uložene stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	170.420	186.830	195.562
2.4.	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promjene fer vrijednosti imovine	9.741	13.037	14.330
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova	103.122	104.733	104.844
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.425	1.428	1.428
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	284.917	306.237	316.373
ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE				
3.1.	Dio uložene dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelazi 5% visine Temelnog kapitala banke	0	0	0
3.3.	Potraživanja od dioničara koji posjeduju značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa FBA i poslovne politike banke	0	0	0
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	200.035	198.380	203.721
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	200.035	198.380	203.721
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1+2-3)	2.140.399	2.321.164	2.362.773
B.	RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	12.667.026	13.904.675	14.552.912
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	1.001.018	1.042.691	1.092.596
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B+C+D)	13.668.044	14.947.366	15.645.508
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	15,7%	15,5%	15,1%

Prilog 6-Klasifikacija aktive bilance banaka u FBiH-30. 6. 2018.

– KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE –

-u 000 KM-

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.452.638	204.214	5.309	4.422	392	2.666.975
2.	Dugoročni krediti	9.135.142	569.184	145.268	91.187	11.550	9.952.331
3.	Ostali plasmani	206.387	556	11	74	2.314	209.342
4.	Obračunata kamata i naknada	35.977	4.781	1.982	5.338	41.508	89.586
5.	Dospjela potraživanja	45.095	31.191	12.777	186.221	753.046	1.028.330
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	0	0	0	35	30.093	30.128
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	635.784	3.102	807	1.351	34.194	675.238
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroy pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	12.511.023	813.028	166.154	288.628	873.097	14.651.930
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	246.154	73.026	47.420	171.487	873.077	1.411.164
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	219.169	61.105	84.006	177.087	748.279	1.289.646
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	144.784	44.786	6.657	33.936	123.483	353.646
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	92.553	34.626	21.564	77.336	52.326	278.405
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						190.581
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						7.700.677
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						22.352.607

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	4.511.712
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.709.669
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	501.036
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	5.671
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	0
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	19.012
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	83.955
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	869.622
	UKUPNO pozicija 14	7.700.677
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	203.281

Prilog 6a-Klasifikacija aktive izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH-30. 6. 2018.

– KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI –

-u 000 KM-

R. br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	375.884	34.821	749	340	0	411.794
2.	Činidbene garancije	646.833	64.775	281	6.678	67	718.634
3.	Nepokriveni akreditivi	64.119	131	35	0	0	64.285
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.906.495	89.264	313	93	194	1.996.359
5.	Ostale potencijalne obveze banke	15.577	245	448	0	16	16.286
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	3.008.908	189.236	1.826	7.111	277	3.207.358
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	59.206	12.619	524	4.265	286	76.900
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	28.629	2.270	976	5.543	223	37.641
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	39.664	11.116	31	693	85	51.589
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	25.727	9.624	510	1.327	141	37.329
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						15.328
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						442.764
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						3.650.122
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						48.652
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita s klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						745.665

Prilog 7-Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA

-u 000 KM-

R.br	OPIS	30.6.2016.	30.6.2017.	30.6.2018.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	1.063	1.212	2.022
2)	Plasmani drugim bankama	870	701	832
3)	Kredit i poslovi leasinga	337.240	332.988	328.878
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca	2.482	1.697	1.544
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	24	812	0
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	2	2	1
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	35.663	38.888	35.948
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	377.344	376.300	369.225
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	75.042	64.780	54.238
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	6.160	4.986	4.535
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	3.812	3.875	3.897
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	957	2.717	3.805
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	85.971	76.358	66.475
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	291.373	299.942	302.750
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	22.168	23.390	28.001
b)	Naknade po kreditima	4.748	5.614	5.317
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	11.515	10.849	11.062
d)	Naknade za izvršene usluge	121.181	128.640	141.489
e)	Prihod iz poslova trgovanja	187	135	289
f)	Ostali operativni prihodi	24.123	40.859	30.986
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	183.922	209.487	217.144
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i izravni rashodi			
1)	Troškovi ispravaka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostala vrijed. usklađivanja	40.639	50.400	32.297
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	45.376	52.177	57.171
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	86.015	102.577	89.468
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	121.099	122.315	126.993
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	74.706	74.945	74.364
3)	Ostali operativni troškovi	53.987	57.903	54.249
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	249.792	255.163	255.606
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	335.807	357.740	345.074
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	147.430	153.815	174.820
5.	GUBITAK	7.942	2.126	0
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	147.430	153.815	174.820
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	7.942	2.126	0
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	139.488	151.689	174.820

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 8-Osnovni podaci o MKO

R. br.	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licencije	Broj zaposlenih	Web adresa
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 129, lamela C, Sarajevo	Alma Delić v.d.	+ 387 33 754 380	04.02.2008.	271	www.eki.ba
2.	MKF "EKI" Sarajevo	Džemala Bijedića 129, lamela C, Sarajevo	Sadina Bina v.d.	+ 387 33 754 380	20.08.2007.	265	www.eki.ba
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	Turhanija 2, Sarajevo	Džavid Sejfović	+ 387 33 250 580	04.02.2008.	73	www.lider.ba
4.	"LOK MKF" Sarajevo	Skenderija 13, Sarajevo	Elma Čardaklija - Bašić	+ 387 33 564 200	04.02.2008.	83	www.lok.ba
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	Hamdije Kreševljakovića 59, Sarajevo	Jakob Finci	+ 387 33 205 737	09.10.2007.	6	www.melaha.ba
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	Bosne srebrene bb, Tuzla	Nejira Nalić	+ 387 35 270 283	09.07.2007.	175	www.mi-bospo.org
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	Marka Marulića 2/VI, Sarajevo	Sanin Čampara	+ 387 33 616 162	19.03.2008.	124	www.mikra.ba
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	Panorama bb, Goražde	Ferida Softić	+ 387 38 226 456	20.08.2007.	31	www.mikroaldi.org
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	15. maja bb, Tuzla	Senad Sinanović	+ 387 35 300 250	20.08.2007.	294	www.partner.ba
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	Jukićeva 75, Sarajevo	Edina Hadžimurtezić	+ 387 33 666 233	10.12.2007.	9	www.mfi.ba
11.	MKF "SANI" Zenica	Mehmedalije Tarabara 10, Zenica	Sulejman Haračić	+ 387 32 405 606	09.10.2007.	5	-
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	Zagrebačka 50, Sarajevo	Samir Bajrović	+ 387 33 727 350	20.08.2007.	165	www.microsunrise.ba
Ukupno						1501	

Prilog 9-Bilanca stanja MKF

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.	%	30.6.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	21.989	5	48.095	11	219
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	9.516	2	26.312	6	277
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.473	3	21.783	5	175
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.220	0	101
3.	Kredit	329.758		318.856		97
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.716		2.663		98
3b)	Neto krediti (3-3a)	327.042	78	316.193	73	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.383	7	27.523	6	97
5.	Dugoročne investicije	33.061	8	33.061	8	100
6.	Ostala aktiva	8.062	2	7.997	2	99
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	158		160		101
8.	Ukupno aktiva	419.589	100	433.929	100	103
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	86.518	20	82.081	19	95
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	90.622	22	103.334	24	114
11.	Ostale obveze	21.215	5	18.963	4	89
12.	Ukupno obveze	198.355	47	204.378	47	103
13.	Donirani kapital	45.851		47.047		103
14.	Temeljni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	231.183		238.394		103
15a)	za prethodne godine	214.123		230.646		108
15b)	za tekuću godinu	17.060		7.748		45
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.352		61.410		100
16a)	za prethodne godine	61.279		61.278		100
16b)	za tekuću godinu	73		132		181
17.	Ostale rezerve	1.732		1.700		98
18.	Ukupno kapital	221.234	53	229.551	53	104
19.	Ukupno pasiva	419.589	100	433.929	100	103
Izvanbilančna evidencija						
	- otpisani krediti	110.188		107.498		98
	- komisioni poslovi	366		43.830		11.975

Prilog 10-Bilanca stanja MKD

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.	%	30.6.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.841	23	10.537	8	42
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.841	23	10.537	8	42
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	81.396		116.599		143
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	542		673		124
3b)	Neto krediti (3-3a)	80.854	75	115.926	89	143
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	430	1	994	1	231
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	1.243	1	1.973	2	159
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	30		38		127
8.	Ukupno aktiva	107.338	100	129.392	100	121
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	18.273	17	32.890	25	180
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	50.583	47	54.434	42	108
11.	Ostale obveze	4.656	4	5.947	5	128
12.	Ukupno obveze	73.512	68	93.271	72	127
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	30.600		30.600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.317		3.521		267
16a)	prethodnih godina	1.017		1.225		120
16b)	tekuće godine	300		2.296		765
17.	Zakonske rezerve	1.909		2.000		105
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	Ukupno kapital	33.826	32	36.121	28	107
20.	Ukupno pasiva	107.338	100	129.392	100	121
Izvanbilančna evidencija						
	- otpisani krediti	420		938		223
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 11-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 30. 6. 2018.

<i>R. br.</i>	<i>Naziv mikrokreditne organizacije</i>	<i>Iznos aktive (000 KM)</i>	<i>Iznos bruto portfelja (000 KM)</i>	<i>Iznos kapitala (000 KM)</i>	<i>Višak (manjak) prihoda nad rashodima/neto dobit (gubitak) (000 KM)</i>	<i>Plasmani u razdoblju 1.1.-30.6.2018. (000 KM)</i>
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	129.392	116.599	36.121	2296	67.970
2.	MKF "EKI" Sarajevo	92.853	36.325	68.663	903	4.578
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	19.244	18.608	11.127	163	10.273
4.	"LOK MKF" Sarajevo	11.409	6.974	2.841	117	1.067
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	1.252	860	492	-23	345
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	62.398	57.151	23.218	1.040	31.686
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	36.464	27.892	8.221	653	16.332
8.	MKF "MIKRO ALDI" Gorazde	6.560	6.043	4.942	177	3.180
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	140.524	123.876	81.569	5.066	59.422
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	1.917	1.754	1.623	-99	1.211
11.	MKF "SANI" Zenica	471	427	214	-10	312
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	60.837	38.946	26.641	1.251	26.974
Ukupno		563.321	435.455	265.672	11.534	223.350

Prilog 12-Račun dobiti i gubitka MKF

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	9	0	4	0	44
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1	0	10	0	1.000
1.3.	Kamate na kredite	33.403	98	31.293	98	94
1.4.	Ostali financijski prihod	677	2	595	2	88
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	34.090	100	31.902	100	94
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	4.087	91	3.858	93	94
2.2.	Ostali financijski rashodi	397	9	297	7	75
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	4.484	100	4.155	100	93
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	29.606		27.747		94
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	3.800	89	3.361	92	88
4.2.	Ostali operativni prihodi	471	11	274	8	58
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	4.271	100	3.635	100	85
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	18.295	65	17.764	66	97
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	5.540	20	5.309	20	96
5.3.	Ostali operativni troškovi	4.116	15	3.944	14	96
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	27.951	100	27.017	100	97
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	1.967		1.687		86
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	3.959		2.678		68
8.	Izvanredni prihodi	5.870		6.870		117
9.	Izvanredni rashodi	373		310		83
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	9.456		9.238		98

Prilog 13-Račun dobiti i gubitka MKD

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2018.	%	Indeks 7=(5/3)
1	2	3	4	5	6	7
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	3.240	100	8.578	100	265
1.4.	Ostali finansijski prihodi	4	0	5	0	125
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	3.244	100	8.583	100	265
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	959	93	1.625	94	169
2.2.	Ostali finansijski rashodi	72	7	97	6	135
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	1.031	100	1.722	100	167
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	2.213		6.861		310
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	248	90	689	91	278
4.2.	Ostali operativni prihodi	28	10	72	9	257
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	276	100	761	100	276
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	1.418	69	3.081	71	217
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	379	19	654	15	173
5.3.	Ostali operativni troškovi	254	12	595	14	234
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	2.051	100	4.330	100	211
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	177		671		379
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	261		2.621		1.004
8.	Izvanredni prihodi	34		18		53
9.	Izvanredni rashodi	4		88		2.200
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	291		2.551		877
11.	POREZ	0		255		n/a
12.	Neto dobit/gubitak	291		2.296		789

PRILOZI ZA LEASING SEKTOR

Prilog 14-Osnovni podaci o leasing društvima

R. br.	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licence	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25, Sarajevo	Aida Rifelj	+ 387 33 774 852	22.03.2010.	7	www.asa-leasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	6	www.nlbleasing.ba
3.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Pijačna 14k, Sarajevo	Kreics Maris	+387 33 873 456	01.06.2018.	-	www.mogo.ba
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015.	18	www.porscheleasing.ba
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	35	www.rlbh.ba
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	21	www.s-leasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+387 33 276 280	12.01.2010	12	www.vbleasing.ba
Ukupno						99	

Prilog 15-Pregled vlasničke strukture leasing društava

R. br.	Leasing društvo	Ime-naziv vlasnika	% udjela
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,81%
		ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
2.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Pole Alberts, Riga, Latvija	100,00%
3.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100,00%
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
		SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 16-Konsolidirana bilanca stanja leasing društava

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks 7=5/3
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
1	2	3	4	5	6	7=5/3
	AKTIVA					
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	30.06.2018/ 30.06.2017
1.	Novac i novčani ekvivalenti	13.738	5,3%	11.273	4,1%	82
2.	Plasmani bankama	16.953	6,5%	11.832	4,3%	70
3.	Potraživanja po finansijskom leasingu, neto (3a-3b-3c-3d)	176.007	67,6%	194.966	71,0%	111
3a)	Potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	192.488	74,0%	212.054	77,3%	110
3b)	Rezerve za gubitke	2.078	0,8%	1.393	0,5%	67
3c)	Odgođeni prihodi po osnovi kamata	14.275	5,5%	15.562	5,7%	109
3d)	Odgođeni prihodi po osnovi naknada	128	0,0%	133	0,0%	104
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,0%	2	0,0%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	29.606	11,4%	35.616	13,0%	120
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.864	1,9%	4.622	1,7%	95
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog leasinga	43.673	16,8%	51.328	18,7%	118
5c)	Ispravka vrijednosti-vlastita sredstva	3.874	1,5%	3.643	1,3%	94
5d)	Ispravka vrijednosti-operativni leasing	15.057	5,8%	16.691	6,1%	111
6.	Dugoročne investicije	291	0,1%	291	0,1%	100
7.	Ostala aktiva (7a+7b)	23.607	9,1%	20.451	7,5%	87
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	13.449	5,2%	10.856	4,0%	81
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	15.345	5,9%	12.791	4,7%	83
7a2)	Rezerve za zajmove	1.896	0,7%	1.935	0,7%	102
7b)	Zalihe	3.087	1,2%	2.557	0,9%	83
7c)	Ostala aktiva	7.071	2,7%	7.038	2,6%	100
	UKUPNA AKTIVA	260.204	100,0%	274.431	100,0%	105
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	209.085	80,4%	226.387	82,5%	108
9a)	Obveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0%	0	0,0%	n/a.
9b)	Obveze po dugoročnim kreditima	209.275	80,4%	226.701	82,6%	108
9c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	190	0,1%	314	0,1%	165
10.	Ostale obveze	10.329	4,0%	7.929	2,9%	77
	UKUPNO OBVEZE	219.414	84,3%	234.316	85,4%	107
11.	Temeljni kapital	34.004	13,1%	32.452	11,8%	95
12.	Rezerve	576	0,2%	4.437	1,6%	770
13.	Akumulirana dobit/gubitak	6.210	2,4%	3.226	1,2%	52
	UKUPNO KAPITAL	40.790	15,7%	40.115	14,6%	98
	UKUPNO PASIVA	260.204	100,0%	274.431	100,0%	105
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	95.111	36,6%	84.175	30,7%	89
	Novi otpis (+)	995	0,4%	662	0,2%	67
	Naplata (-)	6.069	2,3%	3.204	1,2%	53
	Trajni otpis (-)	5.862	2,3%	4.959	1,8%	85
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	84.175	32,3%	76.674	27,9%	91

Prilog 17-Rangiranje aktive leasing društava

-u 000 KM-

31.12.2017.					30.6.2018.					
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma	Udjel	Kumul. udjel	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma	Udjel	Kumul. udjel	Indeks
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.419	46,7%	46,7%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	117.589	42,8%	42,8%	97
2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	57.774	22,2%	68,9%	2.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	75.523	27,5%	70,4%	159
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	47.365	18,2%	87,1%	3.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.834	20,7%	91,1%	98
4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	20.756	8,0%	95,0%	4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	11.874	4,3%	95,4%	57
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.750	3,7%	98,8%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.698	3,5%	98,9%	99
6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.140	1,2%	100,0%	6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	2.913	1,1%	100,0%	93
Ukupno		260.204	100,0%		Ukupno		274.431	100,0%		105

Prilog 18-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja leasing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog leasinga

-u 000 KM-

R. br.	Leasing društvo/ banka	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u prvoj polovici 2018. godine (000 KM)	Rang plasmanima u prvoj polovici 2018. godine	Broj ugovora u prvoj polovici 2018. godine	Rang po broju ugovora u prvoj polovici 2018. godine
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	2.830	5.	-175	5.	0	-	0	-
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.411	2.	2.414	1.	0	-	0	-
3.	Porsche Leasing d.o.o.	2.263	6.	646	3.	39.656	1.	1.139	1.
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	15.891	1.	485	4.	24.124	2.	597	2.
5.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	6.646	3.	1.009	2.	14.705	3.	290	3.
6.	UniCredit Bank d.d. Mostar	-	-	-	-	10.767	4	221	4.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	3.074	4.	-217	6.	0	-	0	-
	Ukupno	40.115		4.162		89.252		2.247	

Prilog 19-Pregled rezervi za finansijski leasing

-u 000 KM-

Dana kašnjenja	Stopa rezerv. za financ. leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za financ. leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4	5	6	7	8=6*3	9=7*3	10	11=8+9+10
0-60	0,50%	0,50%	188.986	2.463	37.734	904	189	5	716	909
60-90	10%	10%	4.196	0	636	0	63	0	39	103
90-180	50%	50%	327	0	78	0	39	0	67	106
preko 180	100%	75%	133	135	133	23	133	17	6	156
preko 360	100%	100%	119	0	119	0	119	0	0	119
Ukupno			193.761	2.598	38.700	927	543	22	828	1.393

Prilog 20-Pregled rezervi za zajmove

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4=3*2	5	6=4+5
0-60	0,05%	12.791	6	1.929	1.935
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
Ukupno		12.791	6	1.929	1.935

Prilog 21-Račun dobiti i gubitka leasing društava

-u 000 KM-

R. br.	Opis	30.6.2017.		30.6.2018.		Indeks 7=5/3
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	
1	2	3	4	5	6	7=5/3
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	30.6.2018/ 30.6.2017
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	9.665	47,3%	5.436	32,6%	56
1a)	Kamate po finansijskom leasingu	7.858	38,4%	4.464	26,7%	57
1b)	Kamate na plasmane bankama	137	0,7%	137	0,8%	100
1c)	Naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	456	2,2%	303	1,8%	66
1d)	Ostali prihodi po kamatama	1.214	5,9%	532	3,2%	44
2.	Rashodi po kamatama	2.882	15,4%	1.571	12,5%	55
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	2.824	15,1%	1.522	12,1%	54
2b)	Naknade za obradu kredita	57	0,3%	46	0,4%	81
2c)	Ostali rashodi po kamatama	1	0,0%	3	0,0%	n/a
3.	Neto prihodi od kamata	6.783	33,2%	3.865	23,2%	57
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	10.785	52,7%	11.259	67,4%	104
4a)	Naknade za izvršene usluge	2	0,0%	1	0,0%	n/a
4b)	Naknada za operativni najam	6.060	29,6%	6.093	36,5%	101
4c)	Prihod od prodaje leasing objekta	0	0,0%	165	1,0%	n/a
4d)	Ostali operativni prihodi	4.723	23,1%	5.000	29,9%	106
4d1)	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	2.017	9,9%	3.172	19,0%	157
4d2)	Prihodi od opomena	187	0,9%	103	0,6%	55
4d3)	Ostalo	2.519	12,3%	1.752	10,5%	70
5.	Operativni rashodi	15.886	84,9%	10.912	87,1%	69
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	3.515	18,8%	2.427	19,4%	69
5b)	Troškovi poslovnog prostora	5.437	29,1%	4.743	37,8%	87
5c)	Ostali troškovi	6.934	37,1%	3.742	29,9%	54
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-58	n/a	50	0,4%	n/a
7.	Dobit prije poreza	1.740	9,3%	4.162	24,9%	239
8.	Porez na dobit	34	0,2%	0	0,0%	n/a
9.	Neto dobit	1.706	8,3%	4.162	24,9%	244

PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR

Prilog 22-Osnovni podaci o društvu za faktoring

R. Br.	Naziv društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licencije	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	Batagon factoring d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Đenan Bogdanić	+387 33 296 600	28.12.2017. godine	3	www.batagon-factoring.ba

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba